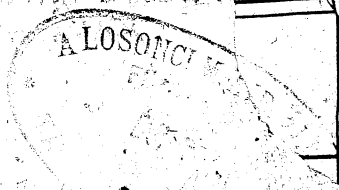

Exponit 2

Ex. 2. Ex. 2.

Nyiri Stephanus
Conceptus Philosophiae
Practicae.

ep. 1.

Theol. Naturalis

REVIZIA

Slovenská
pedagogická
knížnica
Bratislava
IV - 1584

Gárospatac

1824.

L-og-i-c-ae

categorye Representatae Notae

Quantitate { Intuitus unius Sing. Particulares
 Conceptum pluri Universalis
 um objectorum

Qualitate { Clare, Obscure Positive Negative
 Distincte Con Conform. Contraposite
 fusae Contrarie Contradictoriae

Relatione { Primariae Secundariae Internae } Fundamenta
 Representatio } Assertoria
 Partium notae Externae } Derivativa
 totius } propriae
 Immediate
 Mediate
 Combinatae
 Subordinate
 Seriales
 Materialis

Modalitas { Necessariae Necessariae Consti-
 Contingentes tutive Comparative
 Contradictoriae

Divisio et partes eius

Conceptus	Judicia
Sing. Particul. Universales	Sing. Particularia Universalia
Perspicuus et Imperspicuus	Positiva Limitata Negativa.
Identici Diversi Constituentes Rames <small>extremos</small> Interni Externi Veri Falsi Materie Forma	Categoria Hypo- thetica Disjun- ctiva
Possibiles Actuales Necessarii	Problematica Assertoria Appodictica

1824. 1° Decem
K. J.

A Copie: new list of
Königsberg, Jänner 1851.

Conclusio

384

Conceptus Philosophiae Practicae. a Stephano

Nygerij Prof.
Bethari
can.

§ 1

Philosophia practica de actionibus hominum spectat. Omnes qui hanc partem definiunt, quos ad hanc accedunt, quosquam omnimodum hanc dicunt hinc esse officium voluntatis imo scientiam quae a libertate, et per se actus facultate appetendi penderet. tamen quia eius practicae ex quaestione dicitur faciebimus? resolvitur.

Valor actionum humanarum interius
1. bonus & malus. est eorum moralitas.

§ 2

Quomodo itaque actiones hominum scilicet tractari possint? prima est quaestio quae practicae. est cum actiones quaevis ad tempus pertineant tempus autem ut sic dicitur. Conceptuum, cuius vel mimula. Categoriae & Conceptus puri ad objecta applicantur. § Philosoph. Beor pag 54. § 69. patet actionesque humanas per Categorias tractari posse. In practica ergo quia reperimus quod per se sunt in speculativa quod vel ad experientiam actiones in se et per se aut in relatione considerant, quorum systemata Categoriis notis, iudicari possunt.

§ 3

Sensualibus, quibus theoreticis (§ 41) conferuntur practici quoque dantur. Hi practici sensuales quae actiones humanas, immediate tantum connectione cum sensibus, et hinc morant et quidem.

I. Duo ad quantitatem: sensibus externis
metiri velorem actionem est. I. Epicurei sonus.

II. Duo ad qualitatem sensibus internis ju-
dicare, de qualitate actionum morali. Hae Sys-
tema morale.

2. Anglis Schaffesburg et Hutchesonio
debet.

est praeterea in qualitate propositionis et
negationis valor actionum in practiciis
quoque dantur. Humis scepticisque confor-
mes filii, qui nullam interdam moralitatem
habere actiones statuerunt, sed moralita-
tem ita dictam omni dicunt.

3. Ca. Consuetudine educatione Phylis
secta est. Montagne Gallus.

4. Ca. Communitatis societatum Civiliam
quod Manle ville Hollandus fudit.

est illi practici dantur etiam actionum
valores considerantes.

III. Duo ad Relationem in specie

5. Commercium mutui Systema hoc ad Con-
formitatem raris ad equalitatem (virtutum
inter se, et virtutum inter se construc-
tum est. Wolffius)
et ad Stoicos pertinet.

6. Cause et Effectus. Effectum humana-
rum actionum constantem perfectione con-
sideratum Systematice proposuit Wolffius.

7. otiones nostras ad Ens, ad Substantiam
absolutam, ad Deum, post theologos Crusius
meditatus est.

IV. Systemata q. modalitatis obtinere
in moralitate possunt. Hae spectat

8°, Universale ac necessarium proprium acti-
onum Kantianum. Age secundum regu-
las quas universales esse velle potes 512 B.

9° Si formale proprium Kantianum ad spe-
cialem edissentiam humanam ad actiones
quae tales humanas adplicet. obtinebit?
proprium humanitatis, id est. Conditionum
edissentiae moralis possibilis, quae a usque
quae reliqua propria continent ad optabimus.

10° Possibilitatis quae talis, in actionibus
humanis locus non est.

1° Obstat, Numini sunt, quae, quae practicum Philo-
sophum ex speciali virtute unica deduxerunt.
Ut veteres, quae abstineat sustineat. Noscere te,
ipsum. Wollaston de centio ex vero, facto,
non abnegato vel menelaei practico facit?

2° Kant in libro Fundam. i. de iuris practis-
chen Veron. ist has theoreas sic disponit

I^o Subj e et iura.

#1° 1° Exterior. a. Sensus exterioris / Epicurus)

b. Sensus moralis / Hutcheson)

1° Exterior a. Educationis / Montanus)

b. Constitutionis civilis / Munkelwille)

II° Obj e et iura.

1° Exterior = Voluntatis Divisione / Crusius)

2°, Interior = (Perfectionis Wolffius)

§ 4.

Systema morale Epicuri et Sensualistarum
Quam habeant distantiam Epicuri theoretici
et practici sensualistae ex § 45 Phil. de:
omn. 10. dielicimus, ubi Lockius ad sensua-
listas referri mereret, in dramatica revela-
tionis graa a crasso Epicurismo fuisset
retentus. In Epicurismo, sensualismo quoque.

1°, Sensus exprimentur verum, et iilem sunt
mensure rerum morale v̄ practicum inter es-
se habentium.

2°, Voluptas ergo est. summum bonum, do-
lor summum malum sed sunt etiam acta ad opa.

3°, et gerit, ut voluptas aut externa felici-
tas, si ultimus finis. Cum vero in practi-
one, hujus populi, influxum rerum in moder-
atum et futurum statum hominis per spi-
cere necessarium sit: sequitur moralis in-
entiam, scientiam prudentie esse debe-
re, quae res bonas vel malas, recte discrimi-
ne discernit. Namque Epicurus non omnes
voluptates secatanelas dedit, sed illas dum-
que nec in se, nec consequentis suis un-
quam afficiant. Talis voluptas est moder-
ata sensuum usu orta, temperantiae co-
mes est, atque Epicurus per huc, Magister
Moderationis edidit. ~~Pro~~ Secunda est vo-
luptas, vel ex mente Epicuri, aut mediata,
aut in consequentia dolorem post se tra-
hend, aut vero superiori voluptate aus-
pici vana. Idem commenelat nihiloni-
us laboriositatem, fidelitatem et bea-
volentiam, erga statum, et homines, veluti
dominationem adfectuum instinctum,
et appetitum, quae virtutem, quae hae in-
tuituor generationum fons est, et dolores cer-
tas ante vertere solet. Inno etiam dolores
certas qui mutari nequeunt, per seculo,
docuit proprio etiam exemplo, mortu enim
vicinis dolores calculi vesicae patienter
pertulisse dicitur / vid Cicero, de finibus Tus-
saneli 8.?)

Crisis Epicureismi

1°. Dolorem naturaliter fugimus, felicitatem voluptatem expetimus. Regulis ergo in his non meligemus. Tenete autem felicitatem, idem est ac stomacho imperare concupiscentiam utraque spontanea sunt

2. Cum eadem voluptatis circumstantie, alibi dolores, emicatus, mortem causare valeant, generales hanc regulam dandi non possunt. Non etiam si virtus propter pro generali voluptate non tamen possemus consequentiam virtutum a priori definire.

3°. At vero si virtus per se debet, illa citiorem respectum voluptatis aut doloris, obligare debet, non ergo intuitu tantum proventu sui. Quia felicitatis nulla moralitas daretur. Quis enim nostrae actiones ad felicitatem, tendunt naturaliter, ergo vobis fuerint, non morales.

4°. Felicitatis Conceptus, est contra Conceptum virtutis. Atque enim virtus fusa est, seu per felicissimus.

5°. Atque est adhuc hanc: hoc propter mori obtinere generaliter pro omnibus entibus moralitatis expetitur, sed tantum pro talibus sensualibus.

Systema Sensus interni moralis.

Sensus specialis moralis, inferri per nos per Comitem Anglum Ant. Schaffersburg (nat. 1710 + 1773.) evolutus est, ac Systemate relectus per Doctorem Glasgowensem Hutcheson, 1769, auctorem ac 1774. Utriusque prolevis Hammius.

Hutcheson, operis sui, Lib. 10. naturam

humanam intellectum, voluntatem perpen-
dit. propensiores impressionis autem Sen-
sum moralem honoris, ignominie et Sum-
mum bonum, aut felicitatem. Libero hoc sta-
bit felicitatem propriam, summum mo-
ralitatis proprium esse, non posse, nam acti-
ones, quarum bona consequentia non ad pat-
rentem sed ad alium referuntur, naturaliter
magis estimantur. Dicitur igitur, propter men-
suram, inter proprium, et alterius Commune
in practicis estimandum (nisi sublimis
dignis, et interius sensus morales

Crisis Sensus Moralis.

Uti Empiria, recentior ita sensus mora-
lis quibus Anglis debet? 1°. ut sensus morali
pro summo practico quibus proprio posito:
sota moralitatis tenuissimo fundamento
interetur? Sensus enim moralem variis
appetibus variis invenimus. Itiam veteres
fuerunt tempora quibus suos probes aliter
sentientes jubileis clamoribus festivis
cluderunt ad reges. fuerunt tempora quibus
ferum canentes, ordalia iudicabant, et in
justitie sensus morales. Nuncq. com-
mencio instanti humano & conscientia
plurimarum nationum non exclamat.

2°. Cum sensus morales, sensus in actum
sundat esse debeat, facile succumbere
potest. Placida equanimis moralis hoc
vero Eutharasia foret moralitatis oris

3°. Instauranda edeignit, sensum moralem
perficiendum fore. Sed enim, quo sensus
moralis perficitur? Superius illo debet esse.
Sic vo. Sensatio morales ad superiori

pyrio morali perficiendus adquiret, quae
et adquiri debet.

§ 4. Scepticismus Moralis

Sceptici Morales sunt.

1. Montanus 1: Montagne (1533 orit + 1502)
moralitatem quae Pyrrhonicę sceptice dubi-
tationi subiecta omne ab educatione, ali-
bi conuetudine, mod a sensu interno, imo
quandocumque etiam, a voluntate Divina, de-
ducendo moralitatem opere suo (nisi in
systematico 1: erisim ejus vulte Scovani
Pal. Moralis defia pag 56-59)

2. Marelaville opposens Shaftesburgi,
initio seculi praeteriti edidit fabulam
de stupris et alio sermone 1: ipse Hollandus,
in qua inter aliam actionum moralitatem in-
ferre tentavit. In moralitatis etiam par-
tes bonas (non solum intendit, quibus plures
et felicitas, Naturam promovet.

Obiter in constitutionem Anglicanam
invehit ubi Multitiam et vitia praesens
multum ad culturam, et industriam illam
conferre apum allegoria exhibet. Et in declu-
at statum moralitatis, non in sua actionum
sed in societate civili positum esse 1: Cri-
sis ejusque in conclusio opere classis variorum
pag 65-68.

§ 5. Stoicismus

Si actiones nostrae in commercio multas
spectent regulas morales habebimus

1: utque utraque ~~conveniens~~ conveniens est, quare
respicere ad utilitatem, haec enim nature
conveniens est et bonum constans, viti-
bis autem illa, quae nocent. Quae vero in
semper sunt vitia aut noxia inelucta-
renter tractabis, cum dignitate apud hunc

Talia sunt bona corporis, voluptas, color,
bona perfumae, honores etceteris. Utle

2. Virtutes quo semper utiles sunt, inter
se, veluti etiam vitia semper noxia in-
ter se, equalia sunt.

Hae autem principia Stoice sunt, a
Pompeo Cithico, ante Christum natum 300 annis de
quo vid. cl. Haspurgii Hist. Phil. pag. 62. seqq.

3. Non sine Severitate utilitatis felicitas
est, sed etiam virtutes. Savanij pag. 99-100.
uti etiam innotuerat Platoni's Aris-
totelis Ciceronis Stoicis etc. (ibid. pag. 110.)

Systemata haec moralia statum homi-
nis constantem et in toto meliorem efficere
supponi non possunt, voluptatibus, feli-
citate, edesque, utilitatibus, imo etiam
coeco sensui interno indulgere non po-
test, nisi constantis et certo definiti melius
status melior. Effectum constantem, me-
liorem, moralitate obtinere, proprio De-
fectibili status dicitur Wolffius statu-
cas. Quare quod homines perfectiores vide-
dere valet bonum est, id vero quod imper-
fectiores illos efficit, malum. Utle ad-
denda eius sequitur. Age quod tuum aut aliorum
statum perfectiorem reddis, omittit ea
quae imperfectiorem efficiunt.

Hanc ergo theoream servam esse utilita-
tis, perfectionis objicit Kant. Objectum
aeque Wolffio est, sed in merito eius abde-
iis non favere. Quare.

§ II.

Ad immutabilem aeternamque substanti-
am, ad Deum vel ad aeternam scientiam, moralis
et christianae Providentiae. Prof. Theol. Lipsientis

+ 1776

+ 1776. Primum eius est. Voluntas Dei, quae officium jubet, est creaturarum ratio, naturam cuius a Deo edigit indispensabilem obedientiam.

§ 12.

Generalis Critis Systematum Moralium Categorie Relationis.

Vitis circuli laborare videntur? Theorie et Categorie Relationis, namque ad directionem. Quid sive dicit ratio vel moralitas ad agendum? Respondet.

1° Historicus quod utile et honestum est! si vero pono quereat, quid utile quid honestum? respondere debet id quod ratio sive dicit.

2° Wolffius quod nos perfectiores docet! dicit vero nos docet perfectiores, respondet id quod ratio sive dicit.

3° Crusius: quod Deus vult! Vere est autem voluntas Dei? Revelationem dicit quidem positivam, sed huc intuitu etiam non sum obediens, et illorum respectu quibus nullum Lumen Revelationis contingere potuit admittere debet, quoniam voluntatis Divine fore rectam rationem.

Principium Morale Kantianum.

§ 13.

Principium morale personale dicitur nempe tantum ad facultatem cognoscendi quare et moralitate propositum est a Kantio.

Si principium practicum debeat esse universale sit natura sua necesse est. Tale est Kantianum necessarium et generale. Principium regulas practicas, de quibus

velle possit. Universales leges fieri Regu-
las has practicas, maxime, vult, quod ad-
bitrium subiecti intelligentis de se non ad-

Universales esse debent, regule morales
practice ubique, omni tempore, vix omnia
les obligantes, ita ut hoc pprio universali
de iudicamento actiones morales, imitales
nunquam esse possunt. Egr. sanguine? pla-
cendum esse Deum iracundum, aliqui sta-
tuerunt quod falsum, exalimus. Caribie
Captivos devorant, Justitiam Spartanorum
non pertinet, cum eam apud illos prop-
rium nullum, omnia communia erant, Jus-
tiam irregularitate intemperantitate pro-
positum tantum erat.) / 57. et Nat. Dei Euro-
pe. articulo cultura.)

Itaque Kantianum sine discrimine uni-
versali pprium moralitatis est.

De agente Lex Subjectiva, voluntatis. Fine
semper possit simul, quod pprium valere. Le-
gitationis Universalis. Hoc pprium dicit
Categoricum Imperativum.

Opium suum, aptissime sequentibus ex-
emplis docet Kant / Brunel. (I. Metaph. d.
Sten pag edit 1792. 53.)

1. Congerie malorum extra spem positus vi-
te seclum aliquis concepit. Est tamen in tan-
tum rationis potes, quod querat in se. Num-
contra officium, ergo se ipsum foret. Ma-
ius violandas sibi inferre? Ventilet itaq
utrum hoc generalis maxime esset probet?
Amoris mei ipsius, potio pprium. Si vita ce-
ruanis magis quam voluptatibus amaret;

(vita ab)

vita abbrevianda est. Sed hoc proprium sui amoris est contra alicuius, nam amor suavitatis sine amoris est. Destruendo vitam amorem sui destruit. Contra proprium

2°. Aligum cuius urget inebus egestas, omnium sumendi. At dicit se solvendo non esse. Invenit autem in conscientia sua, utrum lex universalis esse posset, solvendi promissionem non implere. At in necessitate promittere, cum proposito non servandi contra promissi finem foret, et contra alicuius; sic enim in possibile foret promissionis excedendi.

3°. Habes quidem Talentum capacitateque quae cultubita cultura ut de Societatis bonum esse posset. At ille, bono in Stadium cetero positus vitam curis vaeniam, et inestem, compiam, laboribus proferet. Sed non possidet hoc esse maxima generatis, eelere, bibere. En et qualitates intellectuales distinguere incultas, si rationales seruus contra rationem est. Si posset nemine, aemo pro nobis operabitur quod contra communitatem, optatum, foret.

4°. Dives cui ea voto omnia succedunt circa te cernens miseriam, pauperem, quid inquit ille ad ore? Fugit qui suae suis bonis nihil a proquam subtrahit, nec ullius boni inireles? Atque succurrere auidemus. Undi non est - Hac quidem cogitatem rationem. Haec genus humanum posset, magis quam si magniloquentia succurrendi. Gallenelo tamen frustraremus spes pro servorum, in nobis positam ac jura hominum veriorum, aut illud pro quo modo

discindere, nulli dubitavimus. Inapattibi-
le tamen est velle legem istam genera-
lem esse, fore etiam possibile, ut quis opus
et amoris omnium inelignos cum his con-
trariam voluntatem edere deberet.

514

Cum ergo bonitas Medimarum se-
cundum Kantium, non ex actione ipsa,
quæ ex illa maxima est, sed in electione
sua, si eadem maxima, et prædictio sequitur,
pro legislatione generali. apta sit, hoc
principium non materiale est ex actione
sed personale ex modo actionis, et prædictio
sate actionis determinatum. Hoc itaq;
proprio ratio est legislator sui ipsius, et
relativum, ad proprium edere.

Hanc proprietatem rationis dicit Kant
autonomiam rationis. Heteronomia
vero cum conditione connota est. Differe-
ntia inter materiale et personale fit est.

1° Ratio quædam imperat etiam, cum sup-
posito finis materiali: ad preceptum
hoc, sublatâ fine materiali, obligatio non
amittitur, personale vero constantem habet
obligationem.

2° Materiale principium universale esse
negit, actiones enim 1° ex representatione vo-
luntatis utilitatis et 2° ex objecto determinanti-
que diverse esse possunt. In formali non quæritur
de objecto. Debes implicitè edigitur ab omni-
bus ratione prædictis.

3° In formali principio, ratio sibi præcipit,
unde per se libera est.

est in principio materiale, materia impe-
rat ratio præcipit.

si vocatur perfectum officium et maxi-

ma

ma cuius oppositum sibi contradicit, quare mor-
tale est. Imperfectum autem capus officium non qui-
dem sibi contradicit, tamen quia rationabiles
nolle debemus ut hinc gradima. sit led eum versa
tis. f. Clar. Borgonyi Nat, Jur pag 6. obligationem
prospectam coactionem admittere imperfectam
vocalamus.

§ 16

In ter Formale principium propositum ex
eodem alioque que magis minusque mate-
rialia habent immutata proportionantur a Kantio.
Nempe materiale, magis quam Formale est, age-
ita ut timent et tui similes non quia melius de-
ut. fines tractabilis Tertium autem eque mate-
riale est. Formale est, age secundum maxi-
mas quas tu quia universalis exproxius Le-
gislator in regno finium dare posses. Reg-
num dicit sistematicam, connectionem per-
communes leges. Sic innumeralium plantu-
rum, Alexandri etiam regnum.

§ 16

Difficultas Principii Kantii

Quamquam principium Kantii universale
pro se sit tamen non caret difficultatibus. Et
enim

1^a Obiurgane quod universale est, omnium
entium rationalium, tum supra humanum
censetur, tum vero imprimis illud, ad casus
quosvis speciales singulariter applicare,
vita secus hominis brevis et fluxa, Syllogismo
nim Logicearum concatenatione longum iter
proceptorum est. nisi totam vitam procep-
tis et actione exemplis implere velimus.

2^a Unde possemus velle aliquam maximam
debere universalem? ex sola contradictione

Secundum hoc deducitur nequit, alius itaque homi-
nibus saltem principium quod Kantianum quo-
que dicitur ad proponendum est.

Principium Existentie humane

§ 18

Uel homo, ens rationale velle debeat. Id
sane necessario, quod fini existentie rationa-
lis responder. entis.

Hoc autem bonum morale est. Nam bonum
generaliter est quod fini suo responder

Sic de se in omni tenem, categoriarum ac-
tionum humanarum ductu, ex Sublimi univers-
salitate Kantiana, uel realem humanam exis-
tentiam in modalitate sequitur

1° Actio bona esse debet, que cum fundamenta-
libus, quibus ens rationale finem suum obtinet
convenit. Sed unde finis iste explicare debet? Si
ex plano mundi explicatio hinc foret possibilis
tunc Metaphisica hanc Ethicam veteret, cum et
legatum mundi nobis in intersibile doceat
1° intentionem autem Philosophiarum adhuc
proficere potuit.

At vero finem nostrum ex nobis ipsis quoque
subjective scire possumus. namque.

2° Per se patet fore Regulam generalem in
te fini convenientem, que rationabiliter uel
est, in specie in te, uel in subjectivitate rela-
tionem existentie, ad illa que extra te sunt
ut ad hoc pervenias quod bonum esse putas

3° Practica Philosophia incipere debet ubi
Theoretica desit. Theoretice uero Philosophie
summu est mentem nostram ad absolutum
ducere. § 36 Theor. Phil. quod est ultimum co-

gitationum

cogitationum omnium. Sunt verum in
cu Philosophia in Scientia absoluti
practico sensu absoluti, iel est su
physicos instinctus elevate existentie ag-
noscit homo dignitatem suam. et hoc sensu
nititur moralitas hominis.

Itaque moralitas est = humanitas iagere
velle secundum dignitatem nature humanae:
hoc est gradatim elevare se, supra brutalitatem,
supra animalitatem, supra Egoismum, supra
proprii commodi stultitiam, per Functionem Ran-
tu Logicam Egoismus systematicus potest funda-
ri: vivere non tantum pro se sed pro alio etiam,
quoel amor est. Sacrificari non tantum pro se,
sed pro aliis quoque. Sic autem amor specialis
dicimus est.

§ 18

Itaque bonum morale est quoel supra ter-
reno, iel est plusquam Phisico ordine mundi
congruit. Hoc bonum agrosimus religione per-
fecta id est fide fixa in ente entium quoel
libere per leges, que conscientie subterrene
revelantur, clingit mundum. (Deuter. 10: 5:
id Ser. Mor.?)

Sic oscillet homo inter duos mundos, sensu-
alem et moralem. In mundo duo mundi esse
possunt?

Sanctum est mysterium: bonum et malum
conincipium Foraster Religio!

Mundus optimus finito imperisibili est
Ordo idealis moralitate promovendus est.

! Boni relatio ad perfectum et pulchrum quoel
nus fini suo respondere.

§ 19

Itaque inclinatio moralis ad idem mundum

accidentatus est perfectio moralis aut virtus.
At vero omnis perfectio finiti est relativa ad ab-
soluta perfectio est tantum. Finis ita Virtus et a-
que nostra est in usus ad perfectionem quam
individuum cupere potest.

Si bonum cum interna necessitate, coactio-
ne connessum sit officium, virtus praestandi bo-
num, sicut autem officium ad Animum agnosti-
onus: ita etiam praestandum conditiones proba-
bilitatis existentiae moralis. Haec pretensio
iusta est. Ita et de officiis. Ethica de jure vero isto.
In natura deo ceat! Ethica et juris differentia post
Kantium!

Ethica Philosophica Specialis.

§ 20

Sicut cogitatio, dum cogitans individuum
se de sensualitate cum se ipso incipit, haec
facultas voluntatem in se intus suscipiens
spontaneitas dicitur.

Conscientia autem spontaneitas, quae tenet
sensu homo se regere capax est, ab interno sub-
jective orta: libera voluntas est.

Obs. De Libertate vide Philos. teor. § 83. 86. mo
3. § 87. imprimi seculitam Theorem Libertatis
in Psychologia. Clar. Hergonij. agrag 279 ad 299. ubi

1. Causalismum pro quem libera actio, effectus non
in ratione sufficiente carens statuitur

+ 2. Determinismum per sufficientiam fundamen-
ta interiorum motorum, quae interna neces-
sitate ad has se feruntur etiam habiles. Tata-
listice memorati!

+ 3. Indeterminismum quo determinationis
actionum fundamenta sunt, in tempore poste-

dente quod amplius non est in astra potestate
x416. Indeterminismum per quem libertas non
contingentia actuum ponitur, nec ullis funda-
mentis cogitur, sedenti libero bonum et malum
patrare aequè possibile esse debet. Id est, ^{facultatem} Faculta-
tem se etiam in contrarium determinandi. Deni-
que fatalismum quo libertas tollitur coactioni ester-
ne ac fato omnia subijciuntur propositum
habemus!

Proposita definitio Libertatis eadem est ac: quis
sumus auctores motuum nostrorum! / Cas. Por-
gony Phyl. pag 243. / per hanc definitionem liber-
tatem sentire experiri possumus, ab interno
non subjective orientur, motiva nostra quibus
nos quibus nos regere capaces sumus tunc di-
libertas in facultate contrarium agendi definea-
tur, quomam et duas status oppositos amice
simul experiri non possumus! / Cas. Porgony
Phyl. 5. 175. / libertatem in hac qualitate experiri
non possumus. Don. To Sch. pag 120. Don. An.

Libertas tamen conditionibus limitatur, tam re-
lacione ad cognoscendi facultatem, quam quoad
instinctus non voluntarios. Primulus est de
proferens instincto involuntario excitata / omne
v homo stimulum quoque fortissimum super-
sare possit / in voluntatis indeterminata / creat
quisque in conscientia sua. Epik. Kommer, a omphali
G. Gelle a parabe.

Voluntatis vim indefinitam exelamur oportet /
intuitu similes superandos / nisi vitia semper
excusa veli occasio relinquitur?

- Nullum certe limite vis voluntates omnium.
- Agat suum quis - sed - neq. melucas en-
tentationem.

Ubi arbitrium / non est facultas ex coincidentia

plurimum

plurimum representationum eligendi: / porro est, inci-
pit petulantia.

Obs. Gravissima omnipotentiae objectio pro-
mittit libertatem humanam, ac cum haec sit
boni malique facultas, mali moralis premis-
sio. Theodiceam. Utroque autem maxime
insuperabile videtur in Systemate Spinozianis-
tanum / videlicet § 105. 106. / At hinc quoque
theoriam suam extricat Schelling / Philosophi-
sche Schrift 100. / dicens, sola quaelegitima volun-
tas est in se libera / an sich freiheit / Sed
ideo hoc derivatum absolutum / absolutheit /
non excludit. In quantum liberum hoc de-
rivatum est, est in Deo - non liberum / clare in-
ferre / est, extra Deum.

Porro dicit malum aut infirmare aut nega-
re debemus. At si nos ad immanentiam in Deo
servaverimus mala cum perfectis innocenti-
antur, negatio autem malorum conceptum li-
bertatis tollit. Itaque radices Libertates de-
bere esse extra Deum / malum et bonum prin-
cipium diversum clare separari num. rationis di-
cet / profundarum Inquisitionum resultatum.
est. In Ente est unum principium quod duplici-
tate est possibile. Obscuro et clario Principio
proprium est propria voluntas coeactura, id est ap-
petitus caeca voluntas, prosterus est intelle-
tus, quae universalis voluntas / principio Kant-
tium etiam Dei voluntas / obscurum illud est ma-
lum, quod ergo est creature propria actio-
Egoismus, - et ad Deum referri non potest.

§ 22

Ethica Specialis de officiis specialiter tra-
ctat.

I^o Erga se ipsum.

1° Perfectio in specie.

2° Hominem quam animalium conser-
rans

a., Conservatio sui, vitia huic opposita, ^{Superbia} ^{Destructio} ^{Sui}

b., Conservatio generis sui cui opponitur

vitium contra naturalis libidinis.

c., Conservatio facultatum aelrtem ani-
malem bene perfectam, cui contrariatur
immolestatum sicut esculentorum et potus

2° Hominem quam animalium in dignitate
humanitatis

d. Vitia his opposita

a., Menelacium & invidiam, c., Superbia servile
et abiectionem.

B. De Conscientia.

C. De primo precepto officiorum erga
se quod est: habe te ipsum.

2° Imperfecta officia erga se perficere sequitur.

1° Vires spiritus. 2° Vires animi 3° Vires
corporis veluti etiam. 4° Se moraliter perficere.

II. Erga alios.

1° De officio amoris = Philantropia.

a. Beneficentia s. Gratia animi. b. Sympathia.

His contraria sunt vitia Misantropia.

2° De off. Vicia his contraria sunt.

De virtutibus a. Superbia, b. Retractatio. c. Illusio.

1 De Officiis erga se ipsum.

§. 23 22

Officia erga se contraria primum intui-
tu apparent, dum in his obligans et obligatus
sit, persona eadem. tamen si cleverit ad quae

Officia

officia, certe continentur et erga se in omnibus.
enim officii, sentit se homo obligatum
in his ergo, et obligans est ex W. debere et
obligatus est. f. Hanc antimoniam solvit
hanc, ex natura hominis duplici. Rationali
quod nomen obligato et rationali. Nomen
ubique libertas incomprehensa rationis se
manifestat f. vid. Philos. Theoret. § 87. f.

§ 24. 23

De Conservatione sui.

Conservatio sui in sua natura animalis est pri-
mum officium nature animalis.

Huius officio oppositur Suicidium Aristoteleina
que est,

1°, Vel totalis eccles sui ipsius vel.

2°, Partialis mutilatio. Hec iterum

a, Materialis partium integrantium pri-
vatio aut.

b, Formalis cum nas ipsas sive in perpe-
tuum sive ad tempus spiritum nostratum
facilitate physica privamus.

Thesis: Suicidium Crimen est.

Demonstratio 1°, In unum aggressio est officii erga ali-
os, conjuges Parentes Liberos, subditi et
q. Magisteratum Concives atque etiam Deum.
Suicida enim se officii protevere cepit.

2°, Injuriam est vitium erga se ipsum.

a, Stoicus quidem se offendere posse ab-

surdum putavit. Unde arbitratus suo vita
excedere ad excellentiam sue personae refe-
rebat. Sed eo ipso quod hunc errorem non re-
formaret a ceteris aliquid, quod plures quam
ipsam vitam facere possit. Hanc taliter

humanita

humanitatis maiorem dignitatem evertere
ac vitam privare hoc ipso magis scilicet est.

B. Subjectum Moralitatis in sua persona evertere idem est ac omnem moralitatem quantum in se est tollere, quod per se nefarium est.

C. De ipso uti instrumento ad finem sibi plecentem, uti idem est, ac hominem in sua persona designari. Cum tamen conservatio humanitatis summum officium est, ac homini concredendum. - § 25 24

Mutilatio sui veluti dentem alteri vendere, aut excoecandum se probere ut Siphoniceas questus faciens etc. ad partialem sui coelestem pertinet. Organa de morte arte perniciosa reddenda non huc pertinent.

Quaestiones dubias huc spectantes proponit Kant Cur tu mortem voluntariam pro servare Patria? Martyrium voluntarium, an liceat damnationi tuae iniuste succedere occidere vel superioritas hanc concederet ut Hero Seneca? stium meminit varolare in oculum elare, p. naturalium adhuc quibus nunc mitiores vaccinas transplantantur habemus § 26 25

De maculatione sui ipsius Libidinosae

Amor sui amoris, generis sui coquina vit naa in homine, hinc amoris generis sui in amore sedus. Exerit. Virtus ad hunc amorem spectans, castitas est, vitium autem impunitas.

Libidinem (contra) hanc contra naturam

Adtentus

fantasias agnere longe majus virtium statu-
tuit hant, quam virtium adversus sui con-
servationem. proestitutio - nem.

1° Hoc tantum inelivclui libido autem generis
conservationem respicit imo.

2° Vitii hujus denominationes vel vocae sim-
plici aefarue sunt nec sine magna ^{sup} muliditia
profertur, quod ^{sup} martio erga sui conservati-
onem non accidet seel.

3° Nullo modo magis officitur humanitati
quam pulvere omni eduto libidine contra Fi-
rem nature se in brutalia detrudere, abdi-
cere neque omni personalitate se se ut in-
strumento uti animalium hæpeticorum ex-
plene latz.

4° Sed nec ullo vitio irrogat nec poenas gra-
viores quam impudicitie. Corruptunt he-
osse, sanguinem in cellulas, aevos, imo eva-
tagione horrenda inficiunt societatem ac se-
quentes generationes, dum contra castitas
~~et~~ corporis et animæ vigor sit

Vis voluntatis humane infirmita est/
1520/ Inbecillitas coram tribunali nec non
excedabit.

§ 27.

Corruptio facultatum mentis per in-
temperantiam.

Quamquam intemperantia esulentorum
et protulentorum tum in destructionem imo-
eccelem quoque nostri tenelimus morbos gra-
ves ex inde imo lethales concipiendos tum
libidine quoque excitamus / que sine Cerere
et Daeho frigent / cum vero etiam bona vitæ
propria publica etc in gurgitaneis in re
conspicibiliter elilapdamus tamen hoc

specialiter

infrascripta agnere admen.

specialiter consideratur.

1°, Conscientia quae homo ut animal, tractandus
videtur brutalitate humanitatem totam ex-
uenelo, peccat. Homo cibi potusque Inquiriti-
tatione ad certum tempus ad omnia huma-
na imper videtur.

Hae spectant aelusti et opii usus praeter
medicamentales qui in super multos homi-
nes reddunt, et incommunicabiles.

Hos fratus brutales, tristitia, et inbecilli-
tas sequitur, et quod pessimum est coactio
repetendum potuum reducitur

2° Voracitas eo etiam est brutalis quod illa ut
qualitas passiva tantum sentit. Sensus sine
oblectamento phantasiae uel belluinae magis
est.

Virtus opposita est temperantia, huius mo-
deratio Parsimonia etiam huc pertinet sed
quae facile degenerare potest

At huc spectant etiam officia bona vitae
conservare quibus finis superior nostrae mo-
ralitatis humanitatis magis obtinetur. U-
sus hominum vita societati, quae superiore hu-
mana magis sunt necessari.

§ 28.

De Mendaciis

et in Linguae, aut in pectore gerit. Men-
daciis quare est falsitas studiose. Men-
daciis est vel externum quo homo se in
oculis aliis hae falsitate despiciendum
probet, vel internum quod specialiter huc
pertinet et quo homo in despectum sui in-
cumbit et humanitatem in propria persona
violat.

Mendacium

Mendacium officit communicationi cogitationum. ~~et~~ in mendacium, itaque est resignatio personae, ut adeo mendax sit personae non tantum hominis illius non vero homo ipse.

Mendacium aliis perniciosum proterea violat jus aliorum. Summus interni mendacii gradus est, cognitam interne veritatem factis vita externa lingua abnegare, sic veritates unius Religionis interne agnoscendo externo ostu alteram per simulationem abire.

Virtutes contrariae sunt veracitas, Fides Sinceritas.

Haec notabile putat cur in sacro coelice primum comen non a Fratribus haini sed a primo mendacio derivatur ac auctorem ius prime pravitatis, Diabolum, patrem mendacii appellare.

Questiones quoque dubias an facilitate verum scribendo, serius obsequenti sermo etc. mendacium committitur.

§ 20

De Avaritia

Avaritia quae vitium contra se est subtractio fructuum propriis infra modum verae necessitatis propriae. Vitium sane hoc contra se nam subtrahit a se media, commoedum veniendi debita, ergo fallendi se.

10 Avaritia quae vitiosa est omnia laute vivendi media respectu fructuum suorum commoedum veniendi et servare.

20 Avaritia parca, e contra fructuum respectu

Fructus.

Institutionis comparat media et servat.

^{Inferior}
^{et inferior}
Quid ergo erit medium inter procligalitem
et avartiam? Inualitas parsimonia libera-
lis. Ita ut ex mente Aristoteleis virtus hie in-
ter extrema posita sit? at inter taka alterna
non semper elantur media media, virtus vero qua
medium nunquam. Inter mendacium et vera-
citatem nullum medium est. Parsimonia
non ex quo inter procligalitem et avarti-
am media sit, est virtus, sed ille et tunc
cum ratio edigit humana, quoniam inarti-
um etiam sepe abire, possit. Horatius Aris-
toteleis Ethice Favit, dum medium tenere
beatos proclum in rebus et fore certos fines
quos ultra citra consistere rectum statuit.

§ 30.

De animo servili et abjecto.

Homo in Systemate suo cunelem tantum
quam reliqua animalia habet valorem, nam
pe est tantum procluetum fungorum.

Peel homo qua persona id est subjectum
morale supra omne pretium elevatus est.
Nam sic non ita spectandus est tamquam
instrumentum ad fines aliorum, sed qua
fines per se estimandus est. At per se
ipsum finem interesse habere pretium abso-
lutum internum est, et dignitas vocatur, qua
omnes rationales vel sui cogit, Huic digoni-
tati nihil illa animalitas detradere pro-
test, neque homo dignitatem suam cui hu-
manitas subjecta est, abnegare debet.
animo abjecto et servili

Est quidem.

Est quidem Modestia conscientia sensus te-
mitatis, pretii sui moralis cum lege com-
parati, veluti arrogantia = persuasio de
hac magnitudine, ab una parte, ab alia par-
te abdicacionem ab omni postulatione pre-
tium moralis, ideo quod eo ipsum pretium
concomitatum ael quiritur? humilitatem spu-
ritam vocat Kant, quod ex sincera compa-
ratione cum lege, vera humilitas oritur.

¶ ~~Est~~ ~~diminutio~~ pretii moralis ut instrumen-
tum ael aueusanelam gratiam aliorum
est molestia falsa et vitium contrarium: videt
Kant, docty. Elem. Ethic. § 12. -

Inventio Kantiana unde declaratio reveren-
tiae inclinationes profundae coram illo qui
haud imperat? Imperantes Europaei humanis-
sime cogitandi ratione. Ad terram
ex reverentia aulicis sustulerunt? Bonae ar-
gumento sunt propensiones hominum ad hu-
militatem servilem? Invo subiecit? qui ver-
mem se efficit haud quere potest peccibus
caleari

§ 31.

De officiis erga Conscientiam.

Practica ratio n̄ jubet n̄ imperat.
Ex priore sensus moralis est iudicio consci-
entiae oritur. Conscientia sensum mora-
lem supponit et iudicatus legem.

Primum est quod coram Joro Consci-
entiae iudex, accusator, et accusatus eadem
una persona sit, quod in reliquis Joris para-
daxum est. Inevitatus est homo sensualis
rationalis; involvator est ratio in homine.

Iudex

Inclinetur enim est homo quia tenet abstrahendo ab omni inclinatibilitate quae est sensitiua, se quae Legislatorem et potentiam imperii liberorum et rationabilium entium considerat.

Quomodo autem eadem existente persona sit causa et accusatore, accusationis causa nunquam caelat, nec totum Forum conscientiae ad absurdum detrudatur? nisi accusatores quempiam praeter se iudicem actionum suarum cogitet homo. Hanc personam aliam.

1° Conscientiae scrutatorem cogitari necesse est.

2° Universos item rationabiles obligantes, cujus respectu omnia officia ut praecpta dicenda sunt.

3° Haec natura moralis omnipotentia caeloterraeque gaudere debet. Legibus enim suis efficaciam impertire non posset. At conscientiae scrutatorem, omniscium, omnipotentem Deum dicimus: ergo conscientia intuitu Dei praecipit et iudicat. Sic inuenit Philosophus Deum cum illi nullibi obriam factus, arrogante sua ratione, quae si corona deposita in abelitas et penetrales conscientiae focos descenderent / Diastophia

pag 2. 57

§ 32.

Primum Praeceptum officiorum erga se
Primum Praeceptum officiorum erga Deum
non de te ipsum non de unum. Functio aet
physicae, sed de unum moralis, respectu
officiorum suorum. Hoc est initium sapientiae
et ut cum Kantio dicimus, non nisi

^{2^o Consequenter}
nisi descensus sui ipsius ad inferos
annuntiat ad translationem in Deo.

§ 33.

Perfectiones Physice vires spiritus animae et corporis

Officiatam Physicam quae morales per-
fectiones augere, ad Imperfecta refert hae.
Hae ut homo fini existentiae suae Consen-
taneus sit necessariae sunt.

Physicae sunt.

1° Vires spiritus quae per orationem exorun-
tur. Haec perficiuntur studiis quae a priori
declinantur, qualia sunt Mathesis, Logica,
Metaphysicae naturae s. et intentionum.

2° Vires animae sunt praeter ad intellectum
referuntur quales sunt: memoria, imagina-
tio quibus. emulatio et gustus mititur.

3° Corporis vires gymnasticis exercitiis
perficiuntur.

§ 34.

Perfectio moralis

Moraliter se perficere debet homo. hinc
oriuntur officia erga se.

1° Subjective. - Estote Sancti.

2° Objective: Respetu finis obtinendi.
Estote perfecti.

si quae virtus si quae laus illis studete

II. De officiis erga alios

Officia erga alios dividuntur in talia
quibus alter etiam.

1° Obligatus 2° Non obligatus. id est in officia

10) Amoris et Reuerentia.

Amoris officium continet in se benefici-
centiam et Sympathiam. Vitium opposi-
tum Misanthropia est.

§ 36.

2) Amor. Philantropia

Amor et Reuerentia in mundo mora-
li sunt utriusque attractio et repulsio in se.

Amore ^{in se} autem appropinquant rationabile s:
Reuerentia autem eest in distantia et tenetur

Amor hominum Philantropia est. Quis
hominum est. Misanthropus. Qui nihil in-
ter est utrumque aliis eveniat, dum in celo
sibi benefit, sui Stochus, Solipsista Ego =
ista est. Qui homines Fugit ac timet Antro-
phobia adfectus est.

Amoris lex Moralis est. Dilige alium ho-
minem sicut te ipsum. Amnis orelatio
hominum mutua moralitate fundatur.
moralitas in universalis legislationis
agnitione et humanitate consistit. Cum ex
quo cujusvis benevolentiam, amorem cujus-
etiam debet cuius beneveller, quod omnia a-
more

§ 37.

Benevolentia Beneficentia

Non solum in benevolentia que in clari-
deno felicitatis aliorum consistit sed et
iam beneficentia sine spe lucris aliis
beneagere consistit officium mortuum.

Aliis benefacere nolle lex universalis
esse nequit, ac in ipse opis indignus habere
aliquando.

aliquemelo auxilium non posset ab alio.
Unde per Logorisonum proposita illa frigiditas in applicatione secum ipsa pugnet.

¶ Haec deemonstratio et principio Kantiano serva est, nihilominus fructus ex beneficentia recundumeli. Salvatoris deemonstratio quam Mat 5: 45. magis est universalis et citra spem lucri. ¶

Dives beneficentiam quae nihil ipsi defecit pro merito haberi non potest, ut Calabar, Hospes apud Horatium. Versere Soles.

F. " Grati sitis est. At tu quodcum vis tolle benignae,
" Non imride. Jere pueris munda muscula parvis.
F. " Hanc teneor cloro quam si demittas onestus
" Ut libet hic porci hodie comedende. relinques

Beneficium ut alias eo obstringas etiam nullum est.

Amicus fortis benefacienti, cum tamen beneficium in potestate non sit, moraliter dives et beneficus est.

§ 38

Gratus Animus

Officium Grati animi versatur in colendo illo qui nobis beneficium contulit. Officium hoc est, ut in hujus omissione, morale momentum ad benefacientium in principio ipso extingueretur.

" Mittimus gratulatus grati animi, paria pariter fene beneficia.

§ 39

Sympathia

Sympathia moralis est participatio letitiae et dolor

et doloris alterius. Hæc in facultate voluntate
tepe sensa secum invicem comunicandi
fundata est et hinc liberalis hæc sympathia
ad humanitatem practica oritur. Si enim eadem
sensu tantum voluptatem aut dolorem reci-
piendi. Funetur servilis est, et ex sensualitate
proficiscitur.

Si. An vero etiam consensu doloris aliorum te-
nemur moraliter, sic malum quod seorsum unum
tantum pateretur plures quoque ferrent, sique
malis multiplicarentur quod contra officium est.

Ad. In Communicationem doloris venire non
est officium, sed sortis illorum participatio.
Sic in officio est loca ubi egredi sunt, quibus
primæ necessitates desunt, haud fugere, sed
ea potius requirere, non a cubiculis egrotanti-
um, aut a carceneribus debitorum etc. recedere,
ut Sympathiam qua nequeas supersedere et
lugias! Kant. Elem. et § 33.

Inquisitionem dubiam movet Kant an non de
salute mundi melius actum fuisset si mora-
litas hominum ad officia tantum juris re-
vocaretur.

At belle respondet: tum ornamentum mundi
philantropiam de siderare.

§ 40

Misanthropia.

Vitia Misanthropia e contrariis sunt Livor
Ingratus animus et letitia ex dolore alterius

1. Livor. Felicitatem aliorum, cum dolore
cipit. hic cum facto connexus habiles et de-
cus invidia. Vitium hoc se ipsum cruciat et tam

sibi quam.

sibi quam aliis contrarium est.

2°: Ingrato homine nihil terra pejus alit. Ingratitudo habilis benefactorem oculo prosequitur, alia beneficiorum immemor est.

3°: Latitudo ex clamore alterius. Damnum aliorum etiam sine commoelo proprio pro. sine proponere turpis est ulciscendi cupiditas.

Omnia haec vitia quibus natura humana oculo digne efficeretur inhumana sunt.

§ 41.

Officia Reverentiae

Reverentia consistit in agnoscentia dignitate aliorum hominum, cum ergo homo in se habeat dignitatem inobviam sequitur, reverentiae officium competere hominibus mutuo.

Modestia est moderatio in moderando.

Defectus hujus inmodestia. Inmodestia positiva in postulando arrogancia est.

Despicientia est iudicium de re quasi minus valoris. Contemptus est observantiam recusare debitam.

Dignitates proprie sensus hominibus a deo universalis est, ut contra hanc errans perpetret vitium quatenus adversus amorem incurrens tantum peccatum committat.

Honoris sensus idem est et dominus, et qui huic derogat, de humanitate detrahet nostra. Vitia hinc et honor pari passu ambulant.

§ 42.

Vitia reverentiae contraria sunt superbia obrectatio, illusio.

1° Superbia ab aliis observantiam postulat,
quam tamen ab aliis ipse abnegat.

Elatus animus uti ambitio origide edigit.
dignitatis suae respectum

Injusta est Superbia quae pedis equis congru-
endis studet, quos injuste tractare posse
se potestatem habere putat. Stulta haec
est nam hominibus, quae instrumentis uti-
tur, quorum possunt ad finem illum quem
superbus intenet. Finem tractari

1° Superbia stemmatis inter morbos a. Dax.
viro Anglo relata est et curata.

2° Obtrectatio pro pensio est ad calumniam,
nullum finem singularem spectantem.

Non ergo hic Litigatio juris vocatio in jus
intelligitur. Haec obtrectatio observantiae de-
bitae hominum contraria est.

3° Illusio est petulans insania reprohen-
dendi, irridendi, et joco familiarium, pro-
suis diversus hic est. Etiam est vitium, ac vi-
olatio observantiae erga alios sponta.

Conspicietur Juris Naturae

§ 12. Definitio et Demonstratio Juris Naturae

Si Moralitas si officia dantur, datur etiam
praetentio possibilitatis existentiae moralis
§ 10) § 11) haec autem praetentio generaliter jus est
ergo datur Jus Naturae.

Consequentia

1. Idem ergo est fundamentum Juris ac mora-
litas humanae, nempe existentiae possibili-
tas § 10) moralitatis categoria

2. Praeferre possibilitatem existentiae mora-
lis humanae, Juris Naturae objectum

543. Principium Juris

Cum hanc adstantiam moralem nobis prae-
tendimus eandem etiam in aliis respicere de-
betur, ita ut sit principium summum Juris:
+ Humanitatem nec in te nec in aliis tractabis
ut medium aut instrumentum: unde sequitur.

- 1°. Ad actiones quibus libertas aliorum aut
proprie non officit habemus perfectum jus veluti.
- 2° Libertatem propriam aut aliorum restringens
actio est contra officium perfectum.
- 3° Nemo alium contra suam voluntatem deser-
minare, cogere & alius ut melio tantum uti potest.
- 4° In imperfecto meo externo, alterius officium
perfectum, in alterius externo, officium me-
um perfectum respondelet. Itaque tam obligatus
quam pretendens uti etiam quisque tertius
utrum actio sit perfecto officio conformis praecae?
judicare potest. Criterium officiorum perfectorum.
- 5° Interius agentis adfectus, qui actionem bo-
nam & malam officit ad externum jus & offi-
cium et usque non praeter doctores illud externum
externis dignis se non manifestaverit.
- 6° Ad quas actiones officium perfectum est imper-
fectum habeo: ad illas a generalis habeo jus perfectum.

544. Divisio Juris Naturae

Jus Naturae dividitur in privatum et publi-
cum. Privatum jus hominem non in statu.

• facto Reali acempe est enucleo conheterat sed
deserit jura

1° In homini qui naturali enti absolute et

2° Iura membra Societatis humanae practice competunt. Hae juris pars attentos nos facere debet ab antecedenti, ad limitationes quas iustitiae con-
natum. permittere debet, quando ordo civilis
Statuum exigit.

+ Ius publicum Status ex Idea Status egreditur.
+ Originem et consequentias juris dominantes et
voluntates a limites horum moreles designat. Ius
publicum Universale est resultatum Jurisdictionum.

Sistema itaque totum continet

+ Ius Naturae I. Privatum

1° Absolutum. a, Contractum, b, Rationale.

2° Hypotheticum.

a, Ius in rem. unde Theoria proprii.

b, Ius ad rem pro personam unde Theoria pacti.

c, His adjungitur Theoria Lesionis.

3° Ius Sociale Privatum

a, Matrimoniale b, Parentale c, Hereditate

+ II. Ius Duplicium Status

1° Absolutum. 2° Hypotheticum

+ III. Ius Gentium & Ius Statuum mutuum

Sicut in hoc iuri positivo politico pre-
luent, ita iuri Canonico positivo.

+ IV. Ius Naturale Ecclesiasticum

§ 115. Iura hominis absoluta.

Iura sunt iura hominum absoluta & sine
quibus humanitas quae talis impossibilis
foret, aut quae sunt illa universalia iura
quibus lesis, ius hominis creditur ac homo

quae

quae restant tractatur. Prima Juris quae
est varia semper ratione, non soluta

Ue proximissimi confusiones evitemus. In
re absoluta hominis in tripliciter soluta
1: Theor. § 62) proponamus, quae tenet Jus
absolutum 2: Interum 3: Interum Internum
ae 3: ae Externum. considerabimus.

1: Jus absolutum internum est Jus ad se
id omniaque ad animam aut corpore vel vel
partem vel totaliter spectant, ut vita sanita
tas - facultas mentis et producta eae, et quod
absolutum Jus a natura hominis datum per
tinent. Hae ratione habet homo Personalita
tem Indivisa em : ed existentiam voluntatis
rationalis cum Juribus et officiis ae Jus
sue personae.

2: Jus externum Interum est Jus ad actio
nes suas hoc jure potest homo cum liberta
te agere, aut omittere. Nemo hominem
contra suam voluntatem agere cogere po
cit lesionem personae ejusdem. Hoc jus
ad actiones suas, Libertas externa vocatur
quae ergo est in el pen el entia actionum ab
externis aliorum determinationibus. Hoc
jus ex jure interno ad externum relato ori
tur, ubi etiam internum jus ad suam per
sonam incipit, ubi incipit etiam Libertas
subjective / § 20/.

3: Jus externum est Jus in res per hoc ha
bet homo jus ad omnes res quae quae lun
que sunt. externae conditiones, possibilitatis, ed

tentive morales. Nam sine hoc jure foret
existentia humana impossibilis.

§ 118. Jura Rationalia et 1° Aequalitas

Hæc sunt jura hominis non ab alienabi-
lia connata, absoluta. Ex his deducuntur
immediate jura quæ rationalia vocare pos-
sumus ideo quia Rationalia jura sunt.

* 1° Aequalitas Originaria Omnis homo æqua-
lia jura absoluta habet, hoc respectu sunt
etiam quoad cætera jura æqualis. Digni-
tati rationalis æquolibet rationali quæ æqua-
libus jurebus absolutis gaudentem tracta-
ri jura postulat. Qui hoc negligit indignus
est ad præferentias quibus cum forte natura
aut cultura præcedit. per agnitionem hu-
jus præferentia specialis, æqualitas origi-
naria non tollitur. Sed primitiva propor-
tio rationis ad reliquas functiones nature
in hominibus tam varia est ut per hanc
æqualitas absoluta hominum supponi non
possit. At qui prærogativas aliquas habet
dum hæc aliorum respectu defendere potest
vitabitur ^{ne} alios hoc quam fera omnia ani-
malia, veluti restandum tractabit nec offi-
cūs illos præter eum ipso societatem mo-
ralem inire. Hæc quidem relatio instabi-
lis est pro dolor ubi gradus rationis vid-
etur illucere poterat in foveam tantum externe
hominis societatis. commercium huma-
num. Et laeven hunc gradus

etatis etiam a se du dependet energia ra-
tionis, problematicus status veterum,

Obs. Si qui equalitatem hominum pro abso-
luto. jure sumunt circulum committunt
equales enim fore homines ex juribus ab-
solutis equalibus demonstrant, quoniam
simul jura absolutorum primam ean-
dem equalitatem ponunt uti Clar. Duter-
weel imo et ipse Clar. Gorgonij pag Juris
Nature 36.

§ 17. Jus se perficiendi.

2° Secundum jus rationale hominum
est jus se perficiendi: Stamina perfectio-
nis in se reconcilita evolventi. In hoc jus
utitur et ineligens est sua potentia

1°, At v^o ipso perfectibilitatis studio
hanc intensionem in alijs limitaret licet
progre autem non liquet!

2° Perfectionis etiam conceptus ceter-
nus in imperfectionem retinere potest homi-
nem, ita ut quisque se liberrime perficere
posset, tandem sapientia per stultitiam
limitaretur

3 Dantur proo veritates que intempe-
stive, et non suo loco pronunciantur cum
moda sunt.

4° Vid potest demonstrari promotio-
ne vere illuminationis stultitiam
retineri: Voltaire ipse ex libertate

Dogmatum religioſorum, in irreligio-
nem ſere lapſus eſt.

5° Atro errori quodq; cauſa ta-
liſſima eſt, quæ illius leſionem ordinis
moralis fieri permittitur? cenzuræ Librorum
inſtituta religioſa.

§ 48. Conſcientia Libertas

3. Perſectibilitatis conſequentia eſt, Li-
bertas Conſcientiæ Officium. hoc eſt tole-
rantia contra conſcientiam agit, qui con-
tra receptam ſuam fidem religioſam agit
(§ 27) ſed Fanatica quoque Religio poſſibilis
eſt quæ intolerantiam pro principio ad-
mit. Ergo intolerantiam, tolerantiam eſſe
contradictorium eſt. Ubi autem Intolerantia Re-
ligio ſuperior eſt, ibi tolerantia ſuam
potest protinus pretenere, expectandum
eſt, dum perieſas morales juſ hoc non
ſortitur, Dellum religioſum quarelo
juſtum? donec pactis tolerantia

§ 49. Jus Honoris.

1° Etiam Jus honoris a rationalia per-
tinet jura. Interioris quidem honoris inaccessi-
bilis eſt, ſed exterioris etiam honoris ineligi-
bilis, ut bonum edere a quoſdam quod sine
eſtimatione, ſine conſcientia mutua fieri
negit. Ergo honoris captor exteriorum juſ adgre-
ditur. Et ſi ergo ſepe calumnia et deſe-
honore, et ſi calumnia certis cir-
cumſtantis tolerare debemus, et ſi
ſepe publice reſutari poſſit, tamen
ea

Causa etiam occurrere potest, honorem nostrum vi defendere. Sed jam requiritur, versaliter definitum, quomodo haec via honor restituatur? et tunc vis ab ipso in penam tantum, cuius analysis non ad rationale jus pertinebit? Positive ergo debet civili civili jure pronunciar jus Honoris; Honoris conceptus injuria, Redorsio, Deprecatio, Declaratio honoris, Duellum.

§ 50.

Jura quae vel possibilitatem moralem existentiae absolute necessaria sunt non sunt ab alienabiliis. Personalitas, Libertas voluntatis, vita, superiores mentis facultates, Perfectibilitas, Religio etc. alienari nequeunt. Sed cum jura et actiones, non excomsequendis, sed ex modelitate estimanda sunt (st.) potest homo se suaque sacrificare pro aliis ut etiam vitae periculum subversetur uti in actiones suas certas aliis determinandas subiciat, perfectam aequalitatem, ac illimitatam libertatem sacrificare.

§ 51. De Juribus Hypotheticis.

Relationes hominum ad ipsa Jura applicari possunt, quae eo ipso hypotheticae, elevativa sunt sunt in summe. Distinguitur tamen possunt in Negativas Positivas, Relationes.

Negative afficiunt Jus in rem Positive Jus ad rem, v. Personam. Jus in

rem

rem oritur ex proprietate jus ad rem
personam oritur ex lesione in partem.

§ 52. De proprietate

Proprietas est jus, ore, alios excludendo,
ut ipse Aristoteles - Jus rem ab alie-
reneli. Persona ore sic utens proprietate
cuius est, unde sequitur, Jus proprietatis ely-
lici constare jure.

- 1, Jure alios excludeneli.
- 2, Jure utriusque autem jura procedunt
jus adquireneli id est 1. Modus, et 2, titus
jus adquireneli justus.

§ 53. Modus adquireneli natura-
lis, ejusque rei in eo consistit, ut res il-
lam possessionem habeat, quae oreo
oc illa uti queat absque, ut jus humanita-
tis absolutum in me. cedatur.

Cum autem orebus uti pro voluntate
mea possum, habeo jus ore in illam eam-
dem statum ponere, unde patet, expressam
quoque meam voluntatem, ore illum ha-
bere, requiri ad acquisitionem, sicut
enim jus meum absolutum aliorum
attractatione in ore non lecleretur.

§ 54.

Recl ad modum adquireneli justum ne-
cesse est etiam ut justo titulo acquiretur,
id est eadem acquisitione mea, nullius
aliter jus absolutum cedatur.

§ 55

In modo est Jure absoluto ad bona vitia

que

que moralis existentia requiritur, oritur
proprietatis Jus? de rationari requiritur

Ex communicatione primæva positiva
Protii / De jure belli et pacis, Lib 2. Cap 2 /
qua tenet Deus ab initio communicationem
primævam instituit? / Similitudine u-

Jus Liceronis. Theatrum cum communi
sit, recte tamen dici potest, ejus esse lo-
cum quem quisque occupavit? Cicero de
officiis finibus Cap 20. pag de man.

300? Neque ex communicatione negativâ
Jenelofii? De officiis hominis et civis Lib.
1. Cap 12. & 2? qua tenet primitivæ res e-
rant nullius

3º Neque jura omnium ad omnia ex men-
te hantii? quod proprietatis? contradicunt? aut

4º Frictu sententia? Clar Borgony Jus-
Nature pag 44. § 35? Omnia hæc enim
fictitia præctica sunt.

Sententia evulitissimi Borgony-
vera quidem est? / pag Jus Nat 81? qua te-
nus res nullius primum occupanti jure
cedit? sed ad proprietatem meam? fun-
damentam voluntatem meam signis ex-
ternis declarata amplius requiritur vel
in statu nature ficto.

§ 56. Possibilitas Proprietatis.

In his modis possumus justam prop-
rietatem in Jure Nature concipere, si e-
rimus omni aliquam in illum statum po-

nat

nam, quo illam alter usurpare non possit,
absque ul' effectum actionis mee.

1. Turbet, 2° et al' suos usus convertat.
- 3° Turbat aut ad usus suos convertat si-
ve in eadem sive in aliis rebus. Prop-
rietatem ejusdem rei vel quisi in ea-
dem proano, occupatione, in secundo speci-
ficatione, in tertia accessione.

Demonstrationes, quod ad

1. Occupationem. Effectum actionis mee
turbare est, me egisse inturbare. Cum vero
morales conditiones temporis, non limi-
tand' actionem meam factum turbare idem
est, ac me agere turbare. At ad actionem ha-
beo jus; Ergo effectum actionis turbans
agit contra jus perfectum.

2° Uel ad specificationem. Dum acti-
onis mee effectum alter habet, cogit pro alio
agere, quod est contra jus meum absolutum.

3° Uel ad accessionem, tam turbatio
rei in actione, tam coactio obtinet, agere
pro alio; ergo etc.

Consectaria

1. Occupatione habetur res antea edis-
sens, e.g. Fundus, cedes, edificium pecunia.

2° Specificatione habetur res mutata
per industriam meam, sic omnia arte,
et officia emulorum materialium.

3° Accessione habetur res antea non edi-
sens sed que cum fit, proprium meo

Itum est, res ex quo fit principalis vocat.

4° Accessorium sequitur suum principa-
le, in accessione naturali, et industri-
ali, sed si fortiter sit vgr. in flumi-
nis, alluvione, in stabo etc. Regule Clar.
Rorgonyi. pag 55. tenentur sunt. Qua-
tenus in omni accessione rei nullius,
principium ^{in re} obtineat, et
de inseparabilitate vero accessorii, et
cessionabilitate, totum secus conveni-
ens pretium solvendum.

5° Cavendum in his proprietatibus, ne
jus alterius per istas ledatur. Sic qd
ad specificationem obtinet regula. qui
in alieno fundo edificat non sibi edifi-
cat.

§ 57. De Possessione

Ex Jure Proprietatis, sequitur alterum
jus utilitatis, vel jus disponendi deve-
bit pro bene placito mei. Facultatem
Physicam habere, eam usurpare est
delictio rei. Datus vō, quo tam Faculta-
tem Physicam, quam etiam voluntatem
habeo de utendi est. Possessio. Id est
ergo, quod cum Physica et Morali persona-
litate conjungimus, possidemus (52)

Nulla rei delictio Naturalis, possessio
vero cum jure proprietatis Civiles dicitur.

Consectaria

1. Ad possessionem itaque requiritur

1° Vis physice apprehendi et custodire
posse rem.

2° Usum debere habere eam, et quidem
qui exhausti possit.

3° In quantum itaque maria etiam descri-
bi, longitudinae et latitudinae Geographi-
ca, et in maribus Septentrionalibus
Occid. Americae Imperia Russorum, au-
perfactum est, Custodiri littora, et ipsas
maris regiones usurpari quodam prolecta
maris s. pisces, corallia, unioes, et pos-
sunt, caelum sub dominium vel pos-
sionem, imo quo melius, patenti si-
marum communicationum defendi,
occupari, custodiri debent, ut marium
vicitute sint ab insidiis. 2° 55 R

§ 58

Donec fidei possessorum qui in con-
scientia sua iura aliorum absoluta
possessione non tenent, si secus habeat
rem aliam, dominium habet putativum.
Sicent, volensque rem alienam possidens
male fidei possessor est.

Cum ergo fides s. bona & mala, inter-
na sit, externo jure nisi certa forma em-
dicia audentur iudicari non possunt.

Possessiones sunt porro mentales
et corporales prout quis proprietatem
suum, alteri possidere tractat, quomodo
Dominus boni mentalem qui vero

ludwig
11

Usum rei habet, Corporalem possessionem
habetur? De uelut Clar. Rogonij ingenio-
se explicat pag. 67.)

Possessor concecit

1. Jus utilitatis, innocentis / sub um-
bra arboris, quo jus ebominari non limita-
tur.

2. Usum in extrema necessitate

Compossessores etiam possunt dari
sines ad iura absoluta plurium conae-
da si in occupatione, specificatione, aut
accessione.

§ 50

In his acquisitionibus et Possessionis
iuribus, careat Jus Haereditarium subiar-
roget.

Nisi ad quod in re naturalis in sanus es-
set, nisi tum in natura fundaretur, tum
in illa quibus hic usus expletur mora-
liter etiam utilia essent, Sicutus itaq
hic usus est inter cancellos Iustitiae
et reliquarum virtutum.

Utrunque autem iusta adquisitio demon-
straretur eadem est Possessio sine san-
ctione civili nullius in usus foret. Nam

1. Nemo potest apud iudicem iudicium
res vere nullius sit.

2. Nemo habet jus ab alio pro tendenti,
ecclesiae suam occupationem iustam fu-
isse.

3. Res civili proprietate introducta habet
possessionem stantium pro ius, aliquo
sibi

sibi adsecurore? Legibus civilibus statuuntur, et caeterum jura possessionum et vicissim, omnis privata possessio in statu civili, jure congeat. Primitar, quatenus quisque ad bona, quae sunt Physici et moralis existentia in caetera necessitate conservat? jura habet.

4. Jus usus quoque sicut Status - imo ab abudum quoque certis circumstantiis permittit. Sed difficultissimum est praemonstrare ubi abusus juri alio non officiat. Patet hoc ex recentibus reimpressionibus librorum, quae questionibus in qua Physici et Philosophici abusus colliduntur. Quamquam enim re impressio prohibenda sit: tamen re impressor eundem libri usum habere dici potest, quem Ante et alius ad contentum enarrans.

5. Ante scriptio civilis, usus et non usu fundatur. Longo usu, aut non esse admirari, aut amitti ius in natura non potest. Nam tempus non determinat proprietatem, neque solus usus est jus. At cum usus sit signum possessionis certum sequitur quod tempore usus crescente ad proprietatem magis et magis appropinquari.

Tempus autem praescriptionum est semper juri positivum.

560
I. Possessio tollit. 12, Indivitu rei possess

possesse. 2° Interitu v̄ morte possessio
3° Deteriorata. 4. Possessione ita di-
scincta, ut amplius recuperari sit im-
possibile.

II, Posse pro. Leebitur

1° De annihelata. 2° Ab alio occupata.

3° Deteriorata 4° Usu rei impedito.

Actio, qua proprium restituitur, dicitur
Vindictio

§ II. De. Laesione

Laesio est actioe positiva v̄ negativa
per quam qua libera entia, et instrumenta
tractantur. Ergo actioe quavis
centra absolutum et Rationale Jus hu-
manitatis.

Laesio est v̄ voluntaria v̄ involunta-
ria per inadvertentiam.

Thesis. Laesionem omniam voluntariam
pari laesione replicare licet, hoc est le-
dentis Jus aliq̄d aeque perfectum leelere

Demonstratio. Leelens agit v̄ manora-
liter, ergo s̄ infra rationem designat.
Ego autem actioem ejus qua ad meum
perfectum jus pertinet, habeo jus ju-
dicare, itaque eum, etiam qua irratio-
nalem tractare.

Consectaria

1. Ius ad leedendum, jus coactionis est.

2° Itaque leelere me licet, id est jus
leelentis eousque leelere, donec a leeti-
one desistat

3° At Lesionis, anticipatio Lesione in-
casibus tantum inelutatis obtinere
potest. (procuratoris lesioni)

582

Thesis: Locutentem, ad refusionem damni
sui cogere licet.

Demonstratio Habeo jus cape ledendi.
ergo lesionem recipiam eousque con-
tinuameli, donec recompensatio dam-
ni sequatur. Recompensatio enim
potest, clamoribus annihilari

Consectaria

1. In recompensatione questio de pre-
ticio rei ingreditur. hoc est relatio rei ad
meam necessitatem.

2° Quia ut nemo nec fortiter nec
estimare potest, non datur regula ju-
ris, ^{nae} quanti et quousque poena ledentis
continuameli sit.

3° Si non sit metuenclum, poena dig-
num aliorum etiam jura similiter
lesurum: poena magna, iniquitate
temperameli est

4° Cum autem deus videt nocere et pre-
nam repam possit, patet hinc necessitas
juri Crimicicis positivi

5° Post recompensationem agnosce-
re debeamus ledentis dignitatem hu-
manam

583

Lesio per Inadvertentiam, non
poenam, sed recompensationem tan-
tum post se trahit, nisi ledens acti-

onem

actionem suam propter modicum ad proba-
re valeatur - valebitur autem, vel ex
excusatione reflexionis damni
Es 64.

Ad defensionem Lesi succurre op-
ficium nostrum imperfectum est, quare
Ius nostrum perfectum. Sed ad puni-
endum concurere. Nullum nostrum
officium est. Saltem non ultra poenam
que ad securitatem Lesi requiritur.
Es 65

Si quis in casu extreme necessitatis
absolutum suum jus, in presentissi-
mo periculo unice jure alterius. Sed in
absoluto servat, non agit malum in
tantum, in quantum.

1. In extreme necessitate illi ipsi succurre-
re voluisse Lesi etiam supponit?

2. In quantum de compensatione est pos-
sibilis ad quam Lesi etiam obliga-
tur?

3. In quantum jus alterius dignita-
te humane minus attentaverit?

Consequenter

1. Hoc est extreme necessitatis in
quo condendus presumitur tantum
nunquam sufficit

2. Cum in invalitas, et exterum jus
actionum nostrorum, non ex consequen-
tia, effectus sed per se (ex modalitate)
est timari debet (51.) Requiritur hoc jus
extra intentionem, de compensationis
illicitum per se fore (557.)

3° Irrationale itaq est. casuisticum
illud: in naufragio, accepto assere
utrumque habere jus alium disturban-
di, et per hoc perire meli, ut ipse cla-
reatur. Quale jus meum esse proset in-
justitiam pato meli, ubi nullus con-
sensus supponitur, nulla recompen-
satio possibilis, atque ubi vita hu-
mana alterius, presentissimo pe-
riculo exponitur

Jesuisticum hoc principium est. Fons-
omnium injustitiarum - in gratiam
nostri, multa sic illicita perpetra-
re possemus. Sed vel falsum jura-
mentum, in commodum nostrum poena-
dignum est, etiam jure positivo (559. 3.)

§ 66

Duellum inter Lesum et Leden-
tem, restituere jus justitiae medium
nunquam esse potest. Et enim.

1. Lesenti occasio huc modo offerre-
tur, porro etiam de majores absolute-
non jurius lesiones condonare.
- + 2° Non justitia sed vis est in Duello
superior, unde eadem vis tantum judicat.
- + 3° Equivante nostrae personae, aut
jurius absolutis in relictis factis;
prosequendus est, non tamen pato unde
invitatus in Duellum.
- 4° Si autem jura nostra derivativa

recompensabilia, vel ut sepe fit in ac-
cessa: uti interorum honorem ad gres-
sus fuerit; tandem in Duellum pro-
vocato, aut nosonet ipse, aut it-
lum homicidam efficiamus.

Tamen salta aliquarum rationum
superbarum rabies, aduersus civites
quoque leges, et exemplum frequens Du-
elli exhibet. In Statibus Americæ
Septentrionalibus, lege superæ duellan-
tes tanquam fatui ad omnia munia
inhabiles declarati sunt; digni qui
scotelo honoris conceptu, homicidium
attendant et omni honore privantur.

§ 64

Seel in vite nostre periculo, vitam
bonæ nostræ etiam cum morte vio-
lenti aggressoris defendere licet. Sed
molera men inculpate tutelæ postu-
lat, ut periculum sit presens illud
que edereatur in contentione id est
contentione adhuc flagante, et in
loco contentionis. / Clarz Porgony Jus
Nat. pag 1367

De Pactis

§ 68. Definitiones

Promissio est declaratio volunta-
ris alteri aliquid prestare

Pactis

Prestatio est condictio alicujus rei
ad absolutum jus alterius quod ipsi uti-
le est.

Prestatione haec, vel concedimus, aut,
actione positiva, vel negativa, id est
non agere, dare facere, con-
cedere prestamus.

Acceptatio est declaratio volunta-
tis, jus ad prestationem habere.

Præ est Factum - acceptata promissio
unde sequitur in pacto duas perso-
nas adesse. Promittentem et cui pro-
mittitur, vel promissarium, aut ac-
ceptantem. Consensus

Consensus est convenientia de-
claratio vis promittentis et acceptan-
tis. Consensus ad prestitis signis, ver-
bis declaratur. Positivus est, si con-
sensus ad taciturnitate et non con-
tradietione concludendus sit. Neg-
ativum Factum vel tacitum est.

Acceptans quoque vicissim promittere
potest, hincque ejus promissio-
nem promissor acceptate quando
factum est bilaterale - Ut in
oneris, uti Conditio, Venditio, Lo-
cutio, Conductio Permutatio.

Es Bq

In quantum Contractus paciscentium

cb

objectum ejus ad absolutum jus eo-
nunelem ne datur: in tantum oriun-
tur acceptanti perfecta jura accep-
tandi, et promittendi, perfecta offi-
cia prestandi. Hec est summa de-
monstrationum observandorum
jure nature pactorum - f. Hufeland
& 212 Morgonij & 447.)

Seel quomodo est possibile promis-
sionem meram absoluto juri cujus-
dam connectere? in jure Nature pro-
poni requirit. - Caveat ergo J. H. Hall
in hac quog materia notas confusio-
nes. Pacta enim interno tantum
jure, non ut cogentia, sed ut veraci-
tas (f. 5) obligant. Fallas moraliter oc-
pudium ab illo meretur, quem fallit.

Turbat quidem ordinem moralem mo-
do abominando quum fidem et fide-
litatem violat, sed externas circum-
stantias possibilitatis sedisten-
tie moralis intacte relinquit.

Materia huc multum ^(f. 10) delecto-
rum ingenia edescuit. Rousseau
Pacta servanda esse principium
innatum statuit (f. Emil I. II. art 1.)
Knelelsohn ex elevatione imperfec-
ti officii ad perfectum cogens. Ger-
ve ex necessitate hujus ad soli-

Krug pactum i uno duar voluntatum
etatem formandam. Ita Duffendorfi-
us et Reyer /: Dalim. iuris Divini cap.
14. Hobbesius ea necessitate huius
ad pacem servandam. Feeler ad officio
expectationem formandam implere.

§ 70

Materia Pactorum formandorum
major est quam Historia tantum Dog-
matum proposita separari possit. Quam
enim in quela promissione, ali-
quid ad absolutum ius nostrum recti
posse, non perspiciamus, quid tamen
ad quidam promissionem accedere debe-
at huc in quelo ad absolutum ius no-
strum rectatur pactum necessario,
quanelo itaque pacta servandela iure
esse, coegente perfecto erunt, in-
vestigare debeamus.

Neelum hoc quo promissiones pune ad ius
nostrum rectuntur, Prostrationem Realem
est optime causet D. Theod. Schmatz / Pro-
essor Iuris in Universitate Regiomonti,
Das reine Naturrecht. 51041.

Nam voluntas tantum declarata nullo-
modo oblegari potest ac mutetur, sed si
onestatio jam facta sit, pactum anni-
hilari requirit a parte promittentis, factum
enim jam est a parte vo acceptantis
prestitum promittentis, ad absolutam
ius promissarii rectum est. Ergo pacto-
hoc

hoc in casu mandatum, jure perfecto
1: 6 105 q. 1. 1. 1.

Coarctatoria

1. Inquantum ego prestitum in pacto est,
in tantum coguntur pacto ad servandum

2. Inelicit praestatio realis in natura ju-
re nullum dubium est. Ad quod Positi-
vum civile determinare potest, quantum
quid in praestationem reputandum est. quod
ad nucleum declarationem voluntatis ad-
dant. 1. Testes, 2. Autographa & Scripta.

3. Juramenta praestanda etc. Doy. 558.

2. Si ergo in bilaterali pacto ab una parte
contrahentium jam prestitum est, alia
quoque pars jure perfecto obligatur ad pres-
tandum. Si enim alia pars non praestat
promissum, cogetur, praestitor contra suam
voluntatem, ergo quia nucleum contra
absolutum, jure suum praestitisse.

4. Si vero nullae adhuc praestationes facte
sunt: utrique parti liberum est juratur
re, etiam contra voluntatem alterius par-
tis promissum mutare. Itaque contrahen-
tium est, praestatione aliqua contractum
robore.

5. Si autem recedendo a pacto altera pars
dammum pateretur refectione clamor pars
recedens tenetur. Pars enim clamor
perpressa jure habuit se pacto credere, ac
pacti intuitu dispositiones facere quibus

Just

frustratis, emergens clamor, refundere
pars ecclesiae tractetur. Quod in beneficiis
unilateralibus etiam pactis obtinet, ob-
tinabit.

§ 71

Pactorum objecta sunt Jura, actiones, et
res (§ 1) de his tractant ut in

I, Universalibus p. aut beneficiis/pactes in specie.

1°, In dedicatione, id est gratuita Juris
translatione. Hic magnanimitas offert
magnanimitas recipere.

In regis Datus nostrae donationibus
civilibus contra jura Positiva praestitam
statuunt esse donationem, Statutione,
que intra communem celebrari debent, atque
titulis donationis.

In Donatione a, Remuneratoria intus
pitu mentorum uti et b, Mixta, que par-
tim gratuito, partim pro pecunia offert.
praestaciones p. mentorum et solutionis
natura sua ad sunt, unde bilaterales
esse possunt.

2, In comanacato, quatenus res non fungi-
bilis ad usum conceditur. praestatio tradi-
tionis rei facta est. Ergo pacta hic conclusa
valent quod ad detinendum, & eadem in-
tentus rei

3°, In deposito quoque quocumque conservandam
alteri traditur, praestitur jam Depo-
sitionis Depositoris, itaque incumbit pacta,
hinc edata observare.

Depositum

Depositum est a. Simplicia. S. Tempore
calamitatis & alluvionis, in ceneli, pestis,
et ceteris, quod miserabile dicitur ac, e. Seque-
strum, id est depositum, cui litigioso, ju-
dicii sententia ad securam merces &
ad Curatorem sequestri, donec sequestrum
revertatur. Sed pignoris huc spectant
Leges Grog - Daneakes

II. In pactis bilateralibus, si onerosis, & per-
mutatio mutua, & Locatio obtinet.

1. Permutatio est.

a. Absoluta inter se = cambium.

S. Relativa tercio aliquo v. g. Pecunia
vel est communis portio rerum, in materia que
divisibiles sicut: ut Herba Nicotiana apud
Candelenses, ac divisione pretium, ac com-
tat: ut committunt lapides pretiosi. Huc
spectat Emptio et Venditio.

2. Locatio quo usus rei instituenelle ad
certum tempus conceditur.

a. Locatio - Conductio rei = Atrenda

S. Mutuum. aa, Cum vel. Ss, sine inter-
usurio

c. Laborum vel actionum (S) Liberalium:
in aa; Mandatis, quibus negotia alterius
procurantur suscipimus.

Ss. In officis publicis.

2. In liberalium Laborum locatio, semper e.
d. cura quoque proveniendi, educilli, macelli,
locari possunt.

572
Valietas Pactorum.

Facta concludere possunt omnes.

1. Qui jus suum habent administrare facultatem. Qui enim non sunt sui juris, pacta illorum non valent, id est sunt revocabilia.

2. Pacto vi & metu si presente & futuro malo.

3. Dolo item extorta nulla sunt. Nam vi voluntatem cogere est, cum humanitate tanquam eum in strumento contra justum absolutum agere. At hoc non tantum non licet, sed et compensatione, saltem indignum est.

2. Metus etiam eadem est ratio.

3. Dolo autem in prestatioque, aut eorum instantibus pactorum utique, eadem est ac contra verum consensum acceptantis agere. Hic enim tanquam instrumentum tantum tractatus est, in dolo simulato - ergo contra jus suum absolutum.

Conse etiam

1. Maniaci futuri infantes, ebrii & sui juris non sunt. Sed sunt sui juris etiam heretici quibus fides elata observanda est.

2. Repromittenti vi, metu aut dolo capto prestatio sua, a promittente debet restitui. - Restitio restitutoris ab eo qui repromittente patiente deficiente

3. Si dolo, vi, vel metu, licet sit oppositum suum cogat ad pactum. hoc pactum habet

4. In contracta, in quo Error aut Dolus dedit causam. contractui, error vel dolosa pars est damnosa. Error vero & Dolus, incedens tantum communem affectum dandi-
strum habebit.

5. Si quis praeter scientiam suam

pres

prestationem acceperit, prestanti refusalione pretii tenetur, quantum res illa prestita apud se valuit. Secus enim contra jus prestantis agitur, cum acceptans nullam ex defensione lesionem habebit.

6°, Secularis sepe justa esse potest, in statu vgr. tunc pacta servanda.

§ 73

Si obiecta pactorum physice prestantia impossibilia sunt, pactum est nullum. Si vero moraliter impossibilia sunt, etiam sunt absoluta nulla. Pacta contra ideam Juris Philosophicum sunt nulla veluti: pibus homo se ad creaturam sine jure electi parat vel brutalitatem et illa pacta neg status permittit. Pacta tertii alicujus, juxta licentia nulla sunt.

Consequenter

1. Ad impossibilia pertinet, promissio alicujus pro se habere, quod non a voluntate, sed ab intellectu penelet. Apostata cum pacta hujus generis.

2. Obligari se velle, tantum quod alter proscripturus est - etiam nulla est obligatio.

3. Alteri nocere, pactum est nullum.

4. Personam suam vendere, sicque se ipso ab instrumento uti - pactum est nullum.

§ 74

Juramentum est invocatio Dei in testimonium - Est v. assertorium rem preteritam - v. promissorium rem futuram, que huc pertinet. Si juramentum sensu lato sumatur, superiorem et subjectivam, oalem contestationem declarat.

Consectaria.

1. Pacta paciscentium, qua fidelem quoque suam subjectivam, cum promissio con-
cederetur, jam aliquot ad validitatem
pactorum prestitisse regari negit. Ergo
pactorum. Jurator, et i. jurator, jura non
sunt eadem ut Hufelandi Statuit § 313. in-
quantum enim prestitum in pactis est in
tantum valere possunt eadem, etiam Jure
Naturae.

2. Juramenta pactis possibilitibus accesse-
re § 72 obligant. Secus quod male juratur
pejus servatur

3. Oblatum Juramentum, quod quis se presta-
re velle declarat. Delatum ab alia parte
provocatum, Delatum Juramentum a pro-
vocato ad provocantem rectorum. (Plog pag 114)

§ 75

Testamentum est pactum Beneficium
post mortem promissoris obtinens.
Testamentum qua haeres in dubitata vo-
luntate Testatoris, bona defuncti qua suo
spectare potest, an juris sit naturalis?
questio multum agitata est. Ad hanc ob-
servamus.

1. In quantum nemo proter haereditatem
testamentarium, familia, jura, similes
assignationes demonstrare possit, in-
tantum successio ejus est juris natura-
lis. 2. Si in hoc quoque pacto jam a haeredita-
tus prestitum aliquid sit. Si ubi tes-
tamentarium habent, conelominium, com-
pensationem bonorum; bona defuncti ei-
dem; que jam aet absoluta Legistorum

quog

quod jura nuda sunt. jure nature trans-
eunt ad compromissores. Sic egr. Coquisi-
tor, Conjug, et Liberi, qui in sum bonorum con-
dominiumque habuerunt jure Nature
succeedunt. -

3° Sed voluntas in delicta tes tutoris,
non est Jure Naturalis. Possessio enim
edicta Possessore extinguitur, et sic
~~res nullius. Sed ab antiquo domino~~

Jus Sociale Privatum

§ 76

Jus humanum rationis - jus in
et ad rem vario modo modificatur soci-
etate: conjunctione plurium personarum
ad finem communem obtinendam. Com-
munis hic finis cum jurebus absolu-
tis naturalibus congruere debet.

Societatem simplicem v. minorem, et
inartiduis majorem v. compositam
minoribus constantem dicunt. -

Sed imprimis distinguuntur Societa-
tes naturales: instinctiva naturalis,
et per se fundata. ne cessans aliqua or-
cane. ac formata que pacta supponit
aut positiva cliseta, aut morali personi-
sione legis.

§ 78 77

Inter Societates naturales prima est
Matrimonialis Conjugalis sedus diver-
si, que pactes quidem nititur, sed occa-
sione metus Societatis naturalis sine
pactis Parentali nempe et cum pacto
He.

Henili, et familiaris domesticæ.

Ius naturale Matrimoniale

§ 79 78

Matrimonium est societas maris et
foemine sobolis procreandæ, educandæ
mutuque auxiliæ causa iure n. § Morg
Ius Nat. § 134.

Hanc definitionem limitant non nulli, in
exclusiōe alterius personæ
hæcque ratione multum ad perfectam mo-
ralem definitionem approximant. Si
enim ut pat. est iudicem matrimonii
theoricam et orotialitatem deducamus sal-
tenus personæ exclusiōem iudicem ma-
rimonii addeamus necesse est. Secus
enim?

1° Virtus castitatis libidinem fini na-
ture pre scripto dirigens facit in in-
pudicitiam abire.

2° Aut in se ipso aut in alia personæ
aut utrisque dedignato humanitas, pro-
missio matrimonii. ab utroque huma-
nitate tanquam instrumento appetiti-
um carnalium, quod est vitium contra
naturam humanam. § 17 § in fine)

§ 80 79.

Thesis. Concubinatus (vel societas conju-
galis sine exclusiōe diversæ personæ)
Iure nature interno illicitus.

Demonstratio. Nam est contra officium
internum quod pre scribit institutum
naturæ in una personæ habitare quom-
do adfectus ille capax esse potest. Ergo
est etiam contra Internum.

Thesis. Polygamia quaecumque; id est ma-
trimonium plurimum personarum simulta-
neum in specie virilis polyandria, muliebris polygynia; est contra jus inter-
num.

Demonstratio Ille qui se matrimonio con-
pluribus alterius se dicit coniungit, ab
his pretendit abstinere officium Conuersati-
onis conjugalis, cum aliis, absque ut ipse
polygamus eidem abstinere officium
se subiciat. Haec Polygamus, huma-
nam naturam in persona conjugum de-
dignat. Et si ergo sponte, nulla coactione
intercedente inuitatis Polygamia tamen
est semper contra officium, et ius internum.

Consecutarium 1um Concubinitum et Po-
lygamiam. leges civiles interdixere cle-
bent cum illae sint contra jus internum.

2um Ex si enim leges eadem civiles per-
mitterent tamen iure interno licita illa
ferre esset impossibile nulla ergo potest eo-
puli conjugii iure interno, quamvis ex-
terno officio non contrariis, externum
ius civile ageretur.

3um Hinc Populi Polygamiae Iuree,
sensu morali a virtute sunt infra mono-
gamos, mulieres enim plures univiro
subjectae humanitatis iure certo priva-
tae ac dedignatae pluribus suis virtutem
instillare nequeunt, interna hic zeloty-
pia dissociat familiam, vita familli-
aris placida, fundamentum bonitatis
et virtutis dissipatur, pars maxima
autem pauperiorum civium matrimo-

* cum ab illis libidinibus prodefferri postulat
p) quae illis derogat. nro

rio destituit, ac virtus abripit inno-
midianelis.

Sum Imo polygamia Status necessa-
rio patitur desolationem populorum, nam
multiplicatio civium, non generatione
sed nascentium numero estimatur
questio ergo de multiplicacatione poly-
gamie majori, hoc fundamentis adves-
cit. univiro Societas, una mulier plu-
res partus colit, quam univiro Societas
plures mulieres seorsim sumit.

§ 82. 81

9. Matrimonium inter propinquos prohi-
bitum est adversus jus internum.

Demonst Propinqui enim hic illi censentur
ergo quas vel natura vel etiam mos
patris talia officia tenera implent
que cum conjugali amore absolute
didunt. Ideo vero officia priora nature
pre officis adventitiis matrimoniali-
bus elidi non debeant. sequitur matrimo-
nium inter propinquos esse contra jus
internum.

Consecutaria

1. Etiam matrimonium tali lege positi-
va limitandum est

* 2. Quosque gradus illiciti matrimonii
extenduntur jure nature definiti ve-
rit, patrie mores jure civile positive
tantum definiti possunt.

Obs Proculus matrimonii est distantia
a communi stirpe per numerum genera-
tionis numerate. Linea est series partu-
rum, a communi stirpe generata
Linea recte descendens est

Ego } Pater } Sclerus } Provarius } Obvarius } Cttavus }
 Mater } Avica } Provaria } Obvaria } Atavia }
 c. } Attya } Ncttya } Sreptya } Utkotya } Utko }
 } Anya } Nctnya } Sreptnya } Utkotnya } Utko }
 sat, erok koron segeten o sein.

In his ceteris una aliam personam genuit, in lineis collateralibus, una alteram n. genuit, et per fratres sororesque extenduntur suntque equales vel inaequales cum una persona stirpi propria altera remotior est.

1° Regulae gradus memorati: positive sunt sine ceteris: tot sunt gradus quot generationes una dempta.

I Lineae Collaterales.

a. Canonici Juris regula, illo gradu sunt inter se consanguinei, quot remotior contra a communi stirpe.

b. Juris civilis Aniqua. Incedunt tot sunt gradus quot summa personarum in utraque linea una dempta. Element. Juris prudent. Juris Hung. pag 77) affinitas est connexio inter conjugem unam et alterum consanguineos. Regulae hic obtinet. quot gradus est quis uni conjugum consanguineus, illo gradu est alteri conjugum affinis. Inre Mosaiico gradus prohibiti sunt Levit. 18.

§ 83 82

Sponsalia sunt pacta de ineundo matrimonio, haec jure naturae haud aliter obligabunt, quam si per renunciationem absolutumque partis alterius hec recuset, seduntur autem si proestacione

jura facta conditio, sub qua facta est non
impleatur aut perficitur alterius partis

§ 84. B.

Jura Matrimonii Naturalia

Pacta matrimonialia continent ju-
ra conjugum mutua essentialia esse
num officium conjugum est exclusio a
liberum de thero, ergo jus perfectum par-
tium ad fidelitatem matrimonialema

Consecutaria

1° Nullum aliud est ius in iura extra pae-
tum datur in matrimonio, nullum jus ad
personam, nec cum pacto quidem, pactum
enim personam veniens, nullum est ac-
tua contra voluntatem cogere aliquem
ad quodcumque foret delectatio humanita-
tis ad instrumentum, quod est absolute illi-
citurum. — In societate quidem politica
voluntates membrorum subordinari mu-
tuo possunt. Sed nunquam ideo, ut brutali-
tati superioris sacrificentur.

2° Reliqua jura matrimonii obtinentur,
cum vel etiam sine pacto. Sine omni pae-
cto passivo vgrat tenet vir uxori opem
ferre tempore gravitatis, Opus enim,
ex ipso, indigere, inopem, relinqueret, pa-
ret contra officium mariti perfectum.

3° Positivis pactis varia conjugum
jura definitur possunt. In societate ma-
rimoniali, pars passiva naturaliter
est mulier. Hanc respectu mulieris si-
mistram naturae oeconomiam, tenetur
vis positivis officiis compensare. sic
oritur officium.

4° Vir uxorem suam alere tenetur. Postea-
quam viro hec alimentatio universalis
moris est et tacito pacto matrimoniali
a muliere subintelligitur eo major est ob-
ligatio.

5° Respectu partis naturaliter passive
(mulieris) altera pars (vir) dominatio-
nem societatis matrimonialis habet
sed in quantum tantum tenetur, ut providetur
de alimentis Societatis.

Hec itaque vis preferentia non est
naturalis sed quæ nascitur ex infir-
mitate mulierum, quæ prolegetur, etiam
partis passive, quæ per hoc amore tan-
tum huic dominationi sponte se sub-
mittit: sed est acquisita tantum, ac
non nisi plura in super officia inpro-
venit: Genes 3. 16. 17.

6. Sponsalia cogere in persona invidiosæ
debilitatis sedus est contra jus nature,
Tichte dicit. Statibus incumbere severe
parviter, ne virgines a parentibus tuto-
ribus et ad matrimonia cum oblectam
physicæ, vel quod adhuc majus vitium
moraliter cogantur.

Item Offus profundus de Jur. etiam
sedus pro èdneli disquiri. Vir enim
matrimonium Joenitum ambigunt me
gativum responsum dicit. Tibi aolo
me submittere! quod est tolerabile. Sed
Joemine virorum matrimonia proeanti
negativa diceret. Tibi jam mihi subeste
volenti dominus esse aolim! quod intole-
rabile foret. Tichte Hat Recht page 13 14

De Jure Parentali

§ 85

Thesis Parentibus Liberos suos alere, educare incumbit.

Demonstratio Infans natus in statu extreme impotentie est in quem cum parentes possiderint. Hunc itaque statum opis meliorem parentes alleviare debent, hoc est liberos nutrire, et educare.

Consectaria

1. Hoc Jus respectu Liberos non est perfectum, non cogens.

2. Jus Parentum in Liberos mirabili illo processu nature funclatur, quatenus Stamina moralitatis nostrae, de animalitate per generationem, et natiuitate acquiruntur, ita ut donec moralitati maturaverint, quae partes parentum spectari possunt.

3. Liberi a primis annis moralitatem sensim acquirunt, parentali potestate sensim adualiter et libertantur.

4. At vero Jus Connatum Liberos cum parentali plus minus colliditur, imo hoc Jus parentum, eo etiam vacillat, quod utrisque parentibus sit commune, quod facendum ubi contraria est parentum voluntas de Liberi? Hoc ergo Jus parentale ergo positivis operis regulatur legibus, Si disceptationibus infantis occurrere velimus.

5. Jus Parentale aut Liberos nullo Jure quis enperere parentibus potest, et si hoc sit sub specie educationis.

6. Liberos parentibus orbo suscipere
est vices et officia Parentum obire sic
apud nos Tutores ad 12um et ad legitimam
Curatores sine ad 24um vel etatem perpe-
tam vicem potestatis parentalis obe-
unt, sed Tutores et Curatores hi nostri
preterea sunt mandatam tutelatus et
Curatelas a statu designati

7. Educationis officium requiritur curam
Formationis moribus et proceret spiri-
tualis, ejus plures cultura nationalis
et status Parentum capax est.

8. Respectu horum officiorum Parenta-
rum, parentes habent jus actiones pro-
prium suorum determinare, ac moralita-
ti adtemperare

9° Sed proprium tantum commoti stu-
dio laborem ad liberos sine alio exigere
Parentes jus non habent, debent quidem
Liberos perferendis laboribus advescere
ac etiam pro se ipsis operare permit-
tere, sed sine coactione. Labores libere-
rum.

10. Si nondum possint ad easdem ipso-
s sustentandas sufficientes esse a paren-
tibus recompensentur?

11. Satius tamen est Liberos conse-
quenter laborum circa a vita bona
prestare intuitu necessitatis (na-
turalis ab intestato § 76 ordo 2°)

10. Parentes habent jus etiam Libe-
ros suos punire sine poenis his benigni-
tatis sine actiones Liberos dete-
minare, quare educare non foret pos-
sibile.

11° Dixit conjugum ab alio conjugum ad.

ad educationem Liberosum concurrere
previdere habet ius.

Societas Hostilis § 86. 85.

Factum intuitu prestandarum que
orum societatem hostilem formant, operas
prestant, servus et serva, heredes, & here

Consecrarium

1. Cum iura ad alias actiones ad absoluta
iura pertineant (§ 45 & om. e) sine pactis
hæc iura hostilia adquiri nequeunt, ergo
bellum, civitas, debitum, paupertas ser-
vos efficere per se esse non possunt
sed possunt esse occasiones pactorum in
servitutis. Patent hinc realitas distinc-
tionis servorum ultraneorum et obnoxiorum

2. Illa qua pactis alienari nequeunt
ut iura civitatis & cetera (§ 50) de pactis
quidem adquiri possunt, si ergo mancipi-
um (§ 14) sit qui qua mancipium tractari
possit hominem qua mancipium tracta-
re est iure nature illicitum.

3. Pactis etiam prioris servitutis si quis
manumissio Romanis servus dimis-
sus in constructo libertus, in statu ab-
soluta libertinus dicebatur. Sic Phœ-
nis Libertinus, sed libertus Augusti
vocabatur.

Iura familie se. iuribus matrimonii
parentali et herilibus familia et
tam constat derivantur.

Conspectus Iuris Duplici Universalis

§ 87. 86.
Quum iure nature privato

1. Egoismus Invidicus Systematicus fundetur.

2. Plurima reale Jura protensa ad usus conver-
ti haud possunt

3. Nulla autem secure applicari, sine externa
garantia queant. &c

4. Jus reale privatum in collisiones abeat sequit

Homines, ut se ipsas juraque sua natura
lia inveniunt, in Societatem convenire debent

Hec sunt fundamenta Metropolitica: Sci-
entiae de origine Statuum a Schöizerio ita
dicto p: Metropolitica vocat Hufeland pag 220)

§ 88

Societates formantur

1. Securitatis & offensive & defensive & pro adific

2. Quoad tempus Temporarie & Perpetue

3. Quoad ad extensionem Jurium, omnium jurium

Plene & aliquo partum jurium = Minus plene

In actione Societas Politica quam trae-
tabimus est Societas Securitatis perpetua
et plena

Cum autem haec Societas non in evolo Sta-
tu hominum obtineat, sed ad defendendam
acquisitam proprietatem persisteat vocatur
inter Pastores = Hordae & inter Agricultores
Status NB Societas Venatorum quae datur

Societas Nomadicum, pastorum jura tan-
tum tuetur. Sed Societas agricolorum con-
tra humana jura assecurat. haec est tuta
recedit omnia jura proprietatis fimelorum
quod culture furo clamendum est.

§ 89

Definitio et Divisio Juris Publici

Jus publicum itaque est Scientia juris
et obligationis Status erga membra sua

In quon

In quantum hae scientia conceptu generali
statuum egreditur, est uniuersalis. -
Ius Duplicem dividitur

I. In absolutum

1° Pactorum fundamentaliu
a. Unionis, b. Subiectionis, c. Ordinationis
d. Acceptationis.

2° Iurium maiestaticorum.

a. Legislatiuorum, b. Inspectoriu, c. Exec-
cutoriu.

II. In Hypotheticum, ubi tractantur
a. Forme exterioris regiminum.
b. Variationes earum.

§ 90 § 1 Iuris Publici Historia

Iuris publici perfectio, pariu ^{Historia}
politica passu procedens. In antiquam
ad Carolum M. -

II. Theocraticam ad detectionem Americae
et reformationem Sacrorum.

III. Hinc ad Graecam Hugonis Grotii Iuris
publici initia auspiciata sunt.

IV. In sum enim Systematicum a Grotio
Duffendorffio et ad nostra tempora deducimus.

1° Natoris de Re publici Aristotelis pro-
lixica Ciceronis opus de legibus; Plutarchi
quorq opera plura continent Iuris publici an-
tiqui clementa. Serius concipienda sunt
Imperatoris Basili capite theoretica
Ob. ad Leonem filium, item Imperatoris Con-
stantini Porphyrogenete, de aduimistran-
do Imperio Functiones Iuris publici et Gen-
tium Romae Feeciales exsequabantur.

II. Post Car. M. In Canonice obliuit Iuris
publici

Juri publico Pontifex Maximus, arbiter sum-
mus habebatur inter principes et populos
uti etiam inter gentes. Cum Pontifici sa-
men disceptare ausi sunt Wilhelmus Oceanus
Anglus + 1347 Behrenberg etc

III. Reformatione Sacrorum ansam dedit In-
ra Imperantium circa Sacra ab Hierarchia
vindicare. Scriptores hujus evi sunt: Ho-
rus s. Utopia sua Machiavel + 1527 Georg. Dues-
sianus. Justus Lipsius, Barlaeus de reg-
no s. et regni Thom. Campanella, Civitas
Solis 1643. Daco de Verulanico: Novatio-
lantis 1643, Jakobi M. Dittz Regis Indii
veve Monarchia etc Lond 1679. Otto s. Dan-
de Majestate 1679 Liebkenthalii collegium
politicum. Bened. Crusius de ppē 1629,
Joh. Alendorp. Isagoge Juris orae Gentium
et Civilis 1629

IV. Hugo Groot natus 1583 Delftu in Hol-
landia 16te aetatis aō Juris Doctor 1us Advoca-
tus fisci Hagae 24us Generalis Advocatus Hol-
landiae et Zeelandiae quarelibet Mare liberum
serpsit. In contentione Armeniarum
horum passim favit, quod Status Hollandiae
laetius populus egredulit. Cum vero omnes
Status Hollandiae sollicitum de tolerantiā
Armenianorum promulgasset a Locuonke
nente principe Brasie Mauritio accusa-
tus, ac perpetua custodia demeratus et stru-
ctis Libraria inclusus classis in Latham
fugit ubi edidit Librum suum poststantis-
simum de Jure belli et pacis 1625/1629

Amica

Optima editio Lausannae 1751. V. vol. (m. 4to)
Hinc etiam propter collisiones cum Carolo
Richelieu frustra tunc in Patria manere in-
tendens, Sueciam transiit. Legatus mox au-
tochocice in Gallia, tractatum duorum Reg-
norum terminare, quod huic in se omnino
est, requireret. Reversus in Sueciam
1645. refugium passus morbo per hoc
concepto eodem, ad Aostoeum expiravit.

Hobbesius (1. + 1679) Sensuum doctrinam
Episcopis non favens, societatem extra Sta-
tum civilem posse negavit, eum, nihil posse
ter voluptatem et dolorem in nomine erudi-
m statu reali, bellum omnium contra omnes
obtinere. Statuit: ex quo pactis in civi-
tem societatem, quae reales, esse non debent.
Libri eius coalescere debere sapienter. Libri
eius sunt Elementa Philosophiae ad Jus perti-
net Liber de Civitate Parisiis 1645. De aca-
demonia 1650. De corpore politico et Le-
viathan. Hobbesii propria tenent Veltthuy-
sen, Bellarminum et Landling. Reputantur
Cocceji Emworthi Cambesland.

V. Duffenlof. 1. Samuelis Barjoratus 1632
Flohe in Saxon, patre Ch. Duffenel. V. Mi-
nistro Aug. Conf. Prof. Luneloni in Suecia
belle bellum Literarum 14 annorum. Jan-
dem Historiographus Ch. Sueviae Ser-
us Brandenburgiae 1694. Duffenel. V. S. S.
et eodem ad Moravos. Duffenel. V. S. S.
nitatis teres. Socialistarum pp. 18.

V. Sed novam Episcopum iterum officia
elegantia perfecta distinguendo, m. 18.

Theron

Hieron; Junellius; Jus aut et Lentz Halle 1714.
et Ephraim Gerhards in Libr: Delimita-
tio Juris auri sive de principis juste
liberi III Decem 1712. Sed hujus multi

1. Respectum habent jurius positivorum
existens et tam Coequeus Petelotti
2. Proportionibus, Inclinatibus super redi-
ficant uti Kleprouth. et Brousséau.
3. Principis rationis superstatum
quorum pp est Kantii Universale.

Jus Publicum absolutum

591

Pactis stand civitates sed ubi pactum
fundamentale adpressum non super est
sacite suppositur. Quare tam adpressa-
quam sacita pacta proestant tantum
robore sicut 1570 ad pacta fundamentalia
ascendere in realitate civitatis de non
stancela super flum est. Proestatio
in civitate, pro conditione repraesenti-
onis facta est, ad fundandam civitatem
fuit.

Jus Statuum absolutum sine verbis ci-
vitas esse non possit absolute. Jus Pub-
licum Juribus Majestatis.

Pacta fundamentalia civitatum ad-
pressa & sacita Statuum quadruplicia
1° Unionis 2° Subjectionis 3° Religatio-
nis 4° Acceptationis.

1. Pactum Unionis.

592

Pactum unionis est mutuus consensus
eorum, qui rem publicam inveniunt de consociatio-
ne salutis publice causa

Hoc

Hoc pactum vim obligandi suam non
verbis sed mutuis prestationibus ser-
vitur, quae, conditione mutuae prestationis,
factae sunt.

Effectus huius pacti est.

A. Invol ael singulos

1. Inhibet civium habet jus, in periculis, adver-
sus vim sua externa intentato, auxilia cer-
tiorum postulare.

2. Inhibet habet officium aliis concivibus in
periculo assistendi.

B. Invol ad universum Statum: pacto unionis
efficitur

1. Mystica Personalitas hoc est consensus
omnium respectu finis, quatenus aempe
Objective unitae voluntates, omnium civi-
um, pro una voluntate subjectiva habent
Ius

2. Unum hoc ideale subjectivum, ius-
um et officiorum capax esse statuit. res-
pectu ~~Christi~~ extraneorum.

3. Dominium Status Civitatis, hoc
est Ius Status finibus omnes ad Statum
pertinentes a servare. Unde orit

C. Utroque respectu

1. Ius ad finibus pro publicis Status ne-
cessitatibus adigere

2. Ius Inelivisibilitatis id est

a. Remanere habere posse jus fundum
proprium ex gremio Status abalienandi, nec

b. Personam suam pro arbitrio fuv e
Statu subtrahendi, vel e civitate disen-
deni

Demonstratio: Si enim e civitate dis-
cedere

cedere arbitrato suo quisque proderet pactum unionis hae eadem conditione unitum fuisse cogitaretur; sed conditio recedendi a pacto dum parti placuerit pactum ab antecedente vanum efficeretur, a posteriori autem, facta jam prestatione a Statu pacto de subtrahere jure esse illicitum

Sicut ergo Statu non habet jus pro ore et arbitrio Civibus de adone are, ita nec Civis habent provinciam sine Consensu Statu & civitate discedendi; (vid. emenda Dessertz clar. Abrahami de Komjath J. U. Doct. de venia Principis & civitate discedendi?)

§ 93 22.

Thesis Pacto unionis in Civitate stantem etiam generationibus sequentibus.

Demonstrat. Prestatione jam facta a pacto recedere illicitum est. Cum ergo generationes sequentes, bonis ab anterioribus possessis, jure succedendi positive a Statu corroborato, et assecurato, fruantur; sequitur hoc ipso has quoque a Statu prestationes acceptasse, ergo pacto fundamentali renunciare non posse.

Et Cum Jure Nature privato, vis acquisitio et possessio insecure sit, aliquid sub Jussione Statu habere li pacto unionis obligamus. Prestationem enim a Statu eo ipso acceptavimus.

§ 94. 23

Thesis Pactum unionis fundent. Pof. septores. tantum fundorum, edelictis omnibus inde accolis

trans ad b.

Dem.

9.
Demonstratio Cum enim Possessores tam-
tum Funerorum sint. Dominii territorii se-
quitur illis tantum unionem territorii sus-
sentari posse, et huc unio territorii es-
sentialis est / 591 D 3 C 1 / Ergo etc.

2, Quum aeri accolae conuersiones suas
per arbitriam habitacionis sine electio-
nem, pro lubitu mutare queant. Votum uni-
onis territorii habere non possunt, veluti
inquiritur nullum votum habet in eo qua-
lem Dominus Domus societatem asseu-
ratoriam inest.

3° Accolae nihil ad possessionem Status
conferunt quamquam propriis viribus
Status seruiant.

Consectaria

1. Si riuus proclucta constituentur diviti-
as Statuum, ubi huc proclucta sunt, ibi
sunt potentie Statuum / i. Phisicocraia

2° Si Societas accolae bona iacentia
possideat tota societas, qua moralis
personae ad possessores Funerorum au-
merabitur / i. sicut in Liberis Regibus Civitati-
bus apud nos Societas talis comunitas
vocalis.

3° Populus dicitur Summa possessorum
Funerorum iacentium.

II. Pactum Subiectionis

595 24.
Pactum Subiectionis est, promissio
Civium omnia qua tenentur iudicibus ad fines
Civitatis obtinendum et donec eliguntur
et elegerint.

Consectaria

1. Itaque Pactum Subiectionis est
promissio

promissio de actionibus Civium liberis,
impetio Civili Subjicientis

2. Electio medianum horum, & unipersonae physicae aut unimorali transpennentur. Persona Moralis vel electissima sa Societate s. Aristocratia, s. in electa. Minata Societate s. pluralitate votorum omnium civium constat, s. in Democratia

3. Suprema itaque potentia, s. Majestas est potentia, aeterna eligendia ad finem statuum obtinendum, cum vel pluribus personis, physicis aut moralibus, delata.

4. Hoc pactum praestatione jam facta in omnibus obligat.

5. Etiam pactum Subjectionis passivores Fundorum concludunt.

6. Quod magis spontanea Subjiciunt, eo magis appropinquat status ad mentem Juris naturae ubi nulla coactio obtinet. Libere autem Subjectio tamelam erit, utcumque prius orta sit. Quod magis a hypocrisis aliena Subjectio, eo eligior Status. Ubi unitas cordis, voluntatis, a ratione ibi finis pacti obtinetur. Sed reprobata etiam dantur, qui eogeneli sunt, ut eadem voluntate inter homines Subjiciantur passivores. Ergo idea Subjectionis perfectae in Empiria non obtinetur.

506 95
Thesis Suprema potestas est independent.
Demonstr. Voluntas hujus potestatis
vires communis voluntatis civium
subit. Haec vero voluntas communis independent est ab alio arbitrio, aliud enim

arbitrium, praeter universale non est. Ergo.

Consecratia

1. Suprema potestas se ipsa superiorem per naturam suam non habet. Haec est absoluta proprietatis status.

2. Summa potestas libertati civium non officit. Nam finem status vult quivis civium, aetiam ad hunc determinare supreme potestati delatum est. Cum ergo materia ad finem status determinata sit libertati civium non occurrat.

3. Majestas est potestas supreme ab alio imperio independens.

507 96.

Ducto Subjectio oritur in statu
1. Duplex moralis personalitas copellata
Majestatis in superiore et Subjectio-
nis in civibus, quorum officia sunt

2. Quod ad officia Majestatis: securitati,
non publice quam private invigilare

3. Quod ad officia civium Majestati obtem-
perare.

508. 97.

Dactum Inclinationis

Dactum inclinationis civilis est illud;
quo societas in statum disponitur (Nati-
onalia constituitur). Dicitur etiam Dactum
socialis, Contractus socialis (hoc titulo
Contractus socialis delectat hoc celebris Rou-
seau, Duffenlof est socialistarum, pp. 3.)

Inter empiricas formanelorum statuum
relationes fundantur varietates constitu-
tionum quas ergo frustra et Jure orae
deducere conantur. Haecque Politice
relinquitur

relinquitur disquirere, quae sit optima statu-
 tum dispositio, quae pro diuinis finibus or-
 dinis civilis cum finibus existentibus uno-
 ralis obtineatur. Ius nam Despotiam tan-
 tum rejicit, quavis pro ratione sumitur
 ac nemum arbitrium finem civilem, pro
 collateralium tantum habet. Sed quomodo ad-
 vertendum ac Monarchia & Respublica
 in Despotiam degeneret, Ius naturae non
 tradit ad Historiam tantum politica illa
 cognoscuntur. - Despotia annihilat,
 reliqua limitant Ius nam privatuum.

§ 99 §
Pactum Receptionis

Quando quidem accolie bona iacentia non
 possidentes in Unionis ac Subjectionis
 pacta non ingrediuntur. Connatio Status
 cum accolis speciali pacto receptionis
 fundari debet.

Pactum Receptionis nomine populi
 concludit. Princeps cum accolis per con-
 cessionem manendi in territorio, securita-
 tem jussum praestitens

Consequeantia

- 1, Ratione securitatis Iurium Possesso-
 res et accolie equalia habent in statu jura.
- 2, Cum non repugnet, accolas etiam pactis
 Unionis, Subjectionis ac Obedientiae
 involvere. (quampiam status politice fit
 contrarium.) sequitur Ius nam licitum esse
 accolas etiam pactis fundamentalibus in-
 cludere. (Hufsch, pag 287)
- 3, Pacto receptionis accedunt accolie
 cum in statu consistunt.

De

De Juribus Majestaticis

§ 100 99.
Imperans duplicem personam Mijsticam habet in Statu.
1° Majestaticam cui opponitur Subjectio (§ 97)
et 2° Administratorem quom respectu exte-
riorum representat. —

Ita etiam populus habet suam propriam
moralem personalitatem respectu impe-
rantis in quantum voluntatem Finem Sta-
tus obtinendi, continet universam.

Atque ergo possit populus habere Majes-
tatem? perspicue facile est. Et enim
1. Majestas, et propria moralis populi
personalitas confundentur, si populus
haberet Majestatem.

2. Consensus populi in Empiria perfec-
tus est impossibilis (§ 95). Ergo perso-
na ipsi Majestatica non competit.

Potestates quibus Majestas a Supre-
mo Imperium se dedit? Sunt interne =
Legislativa: externa = Executiva, Utrin-
que vo = Inspectoria. Ure potestas
iterum in complures dividuntur aeras.

De Potestate Legislativa

§ 101 100.
Potestas Legislativa, est Jus, mediam
Finem Statuum definire. Hanc Imper-
anti competere patet ex § 95. cont. 3.

Consecutoria

1. Media ad Finem Statuum, mediata
v immediata Legibus prescribi possunt.
2. Leges debent esse universales, omnes
obligantes.

2° Sed securitate publici iuris edigente, speciale omnisq; impioi ceteris civibus possunt. At huc detractionem horum civium, status & compensare tenetur?

4° Itaq; ceteris civibus precipua etiam duo v^o Privilegia s^c personalia aut realia, in pluribus casibus in casu autem simplici dispensationes, largiri possunt, sine status ita edigente.

5° Actiones Civium legib; conformari debent.

6° Obligatio legum incipit, a promulgatione & publicatione Legum s^c Lex non promulgata non obligat. Methodus promulgationis Legum definita Solemnis esse debet, ne ignorantia earum excusare valeat.

7° Actionum certarum pretervisio, Conventudinariam legem facit

8° Lex tollitur

1° Expressa sublacione

2° Tacita permissione consuetudinis contrarie. Ius autem leges abrogandi aut illis aliis legibus derogandi habet suprema potestas

9° Obscuritas Legis potest esse

1° In Lege ipsa vel in Thesi

2° In casu applicationis q^o in hypothese obscura dicitur.

10° Imperans qui leges tulit habet potestatem leges interpretandi, vel diversis verbis authenticis vel tacite, usitatum vulgarem interpretationem tacite adprobando. Interpretantur leges.

1° Per restrictionem in specie an

a Diversitate notionis eum circumstantiis
principales legis, et casus dati diverse sunt.

b. Diversitate rationis eum circumstantiis
accidentales casus dati ad applicationem finis
legis non patientur

2° Per extensionem

a. Identitate notionis

b. Identitate rationis sicut supra

Interpretationis preterea sunt

1. Doctrinales 2. Grammaticales.

II Lex universalis posterior, priorem speci-
alem quamvis huic contradicat non tollit
§ 112 Jur. prud. tit. p. 10. § 12 Potest enim prio-
rem illam tamquam exceptionem spectare

§ 112 101.

Potestas Legislatoria continet Determi-
nationem actionum civium.

1° Generales, quae Legislativae potestati dicuntur,
et adus patrum referuntur

2° Speciales privatae: unde Jus civile pri-
vatum

3° Generales, quarum sanctione Jus Crimi-
nale oritur

1. Jus civile privatum, proprietatem civi-
um. Quomodo et illius definire debet?

Præcipua hæc pars est civilis Legislationis,
nam præstationes, et coactiones Status
ultra perforantur. Si eorundem habeant
potestatem, per hoc aliquid in pace prop-
rii habere posse. Disproportionalitatem

Divisionis

divisionis proprii civilis, - paupertatis et
summes, quae homo in statu nature em-
de ignorat, - et deficientem saepe Diversiva-
tivam quam Dives pro paupere, invidi-
te habet, libenter tolerat homo, modo suum
cuique secusum status recedat: quae vis il-
la iterum per fora judicialia a lege artis Ju-
ris peritorum submittuntur.

§ 103 102.

II. Ius Natura poenale dicitur idem § 562
Hoc Ius nature, circumscribere debet Sta-
tus intuitu pacis. Imo regimen in se
sumit officium plectendi et hoc edere est
Fundamentis quae Ius Nature ignorat

1. Positivis Legibus delinquentibus, poena-
minatur. sed perpatro scelere ex moralita-
te puniatur. Status ac non ex psychologicis
minatur. - Sciens, volensque sceleratus,
poena dignus est eo, quod scelus est contra
moralem ordinem, cuius apparentia
alis, est ore civilis; - non autem ideo quod
minis legum, perpatrans non attenderit

Cum compensatione alios etiam fines poe-
nis intenet Status, quales sunt: intentio
alias a perpatratione deterreri, - Item
item meliorandi, sed his augere poenam
non debet

2. Poenae civilis ad necessitatem poenae
ae ad mores populi accomodanda est. Mo-
ribus

ribus et cogitandi ratione civium muta-
tes, Jus criminale mutari debet. Delin-
quens injuriam non patitur si poenitentius

1. Iusto s. limite non excedat nec
2. ad Brutalitem degeneret, in persona
sortis humanitatem de honestate. Ho-
micida nulla injuria inferitur mortis poe-
na ejus scelere actum de sua existen-
tia est /: Magna civitas poenari, 5 bo Cons 3)

3. Ubi non tam securitatis, quam publice
moralitatis causa punit Status, incipit
disciplinare Status Actiones omnes
carnales ad hoc referri possunt. Dolendum
quod vel optimo jure Criminali, arbitris
Judicium exposita sit hominum vita
et fortuna.

Distingvenda etiam est poena Jure na-
ture v. tantum civili irroganda. Ubi Sta-
tus intuitu suae securitatis punit, uti in
enimine laese Majestatis etc.

4. Jus Gratiae est Majestaticum Lege na-
turae aut et civili, absolvere poena, dignum
Juri contrarium esse videtur. Sed quia in-
ternam — — actionem imputationem

Judices perspicere via possunt, Majestas
Status executionem Legum suarum,
non solum Judicibus, sed via gratiae, si-
bi etiam reservare potest. modo ne
hoc quoque gratiae. Jus arbitrarium mo-
mentaneum fiat.

Potes

Potestas Executoria

§ 104. 103.

Voluntatem Civitatis ad effectum perducere est potestatis executorie, quae imperanti competit. huc spectant.

1. Inconsequentia potestatis Legislatorie. potestas dupliciana generaliter specialiter, Jus infligendi poenas in criminalibus, usi.

2. Praemiorum respectu: Jus munerum publicorum honorum, praemiorum.

3. Ad bona Statuum, Jus tributarium.

4. Extraneorum respectu, Jus Legationum Joeder, Belli et Pacis.

§ 105. 104.

Jus officia Publica administrativa distribuendi, et ad illa superinspiciendi Imperanti competit. Ita cum ipse dignitate, omnes cives praecellat. arbiter etiam est, quam cum aliis dignitatem et honorem communicare debet externe, Internus enim honor est absolutus et inaccessus.

In rectori Civitatis personaliter praestantur officia praeciosa, praemium non tantum Imperatore sunt remuneranda.

§ 106. 105.

In quantum bona publica Civitatis ad sumptus publicos non sufficiunt. Imperans deterrere potest quantum quisque partem bonorum suorum privatorum. Tam immobilium censibus indirectis et tributis, quam mobilium et praeventuum censibus.

sibus indirectis, & accessis aut investigati-
bus, in publicum conferre teneatur. Hoc est
Jus tributorum -

§ 107
Legati sunt Mandatarii Status, Imper-
antem representant. Subditi perfecte
obligantur ad suscipiendum munus Lega-
ti, quamvis periculosum, namque nemo
nisi Imperans & qui ejus Mandatarius
est habet Jus cum exteris gentibus et Stati-
bus conventiones, vel pacta publicae inire,
quae si sequuntur non transitorium habeant
foedera vocantur. Imperans quoque in eum-
dem securam officere civitatem, a lesione
extranearum hac ratione bellum publi-
cum et solenne geritur? Jure ab Imperan-
te ita, sicut quisque suum gerit extra
societatem jure privato. Imperantis
arbitrioque subsunt, conditiones pacis
in eundem, sine competitis Imperanti Jus
a rationum, sive potestatis, vis admittit, ad
tranquillitatem internam, ac securitatem
externam sufficientis. Imperantis
ergo est milites legere, conducere propug-
nacula, munimenta quoque exstruere, appa-
ratum bellicum instruere, militares res
ordinare

Potestas Imperatoria

§ 108.
Potestas Imperatoria versatur cir-
ca omnes circumstantias physicas,

et morales

et morales, omnium et singulorum civium
um cognoscendas suas actiones civium.
generales pro fine Statuum definire
Superioritas Politice est. Hec ab it

1. Universalem Politicam, qua securi-
tas Statuum immediate promovetur
in specie.

1. Contra homines improbos scelera 1. pre-
cavere 2. detegere.

2. Contra mala Physica naturalia, dem-
na precavere, et detegere, necesse agendis,
societatibus securitatis, contumacie,
infirmis et moribus

2. Particularem, qua securitas mediate
promovetur, media nempe securitatis
multiplicando, que sunt.

1. Vel in civibus, cura nempe

1. Impopulationis, 2. Conservationis

3. Meliorationis, et cultura, que
politica proclagogica, literaria, artisti-
ca, religiosa et morali promovetur.

2. Vel in multiplicatione productora,
quo pertinet proventus industriae oeco-
nomice commercialis et Technice

§ 100

Jura Majestatica con Statutione li-
antari possunt. Jus super inspectionis
actionem civium et cum jure conedum

Jus secreta Politice quod ultra justu limi-
tes civibus oclio sum esse potest. Jus quod
officia deferendi ac systema pensio

rum, veluti etiam Ius tributorum, sine
limitatione constitutionis, facile exorbita-
re queunt.

Ius Publicum Hypotheticum.

§ 110

Ius publicum hypotheticum, circa admi-
nistratio[n]em Regiminum formas versatur

I. Forme Regiminum simplices dicun-
tur, quae unam superioritatem (seu Majestatem)
habent et si pluribus personis moraliter
divisam. Compositae sunt quibus
plures Status communi Superioritati,

subiecti sunt, reservatis propriis quorum-
vis Statuum superioritatibus. Ut in
Helvetiae pagis / Cantonibus / ac Societa-
tibus Americae Septentrionalibus.

II. Pure Forme sunt: Monarchia, Aristoc-
raticia, Democratia. § 111 2. Mixtae et
his compositae

1°, Monarchia est electiva a populo
designata hereditaria per nati-
vitatem determinata.

2°, Determinata morali persona constat
Aristocratica. Hinc respectu pluralita-
tis possessionum oriri potest, Oligarchia.
Etiam Aristocratica hereditaria aut
Electiva est.

3°, Indeterminata morali persona
votorum nempe pluralitate absolvitur.

Democratia

Democratia quæ degenerare potest in
Ochlocratiam cum persona propria po-
puli cum majestate confunditur. § 100
4° Si in Monarchia vel Aristocratia
cives aliquos e sui gremio eligant, cum
officio jura subditorum respectu superi-
oritatis administrare et defendere.
Hi representantes ac forma regionis.
Representativa dicitur.

Obs. Politica est compositionis muta-
rum formarum propugnare. Ancepsium
tamen est nullam formam nisi sponte
evolutam 1° et cum Reformatioibus Sta-
tuum projectam. § obtinere Britannie
et M. constitutio est inconfusa. et. §

Ius Gentium

§ III°

Ius nature a privato egressum ad
socialia privata, ac publica universalia
essensum, apicem in Iure Gentium
attingit, at hic ad originem suam ad
privatum Ius credit. Et enim in Iure
Gentium, Gentes mutuo in Statu na-
turali considerate, eisdem quibus ho-
mines privati in eo eadem nature Sta-
tu, legibus subsunt. In Iure ergo Gen-
tium oeculia fiunt jura illa, quæ in Sta-

tu naturali nostro, quos jam quæ lites
relinquimus ad applicationem hanc passa
sunt. -

Gentes etiam quæ homines singuli ha-
bent jura Absoluta et hypothetica § 46

§ 112
Jura Gentium absoluta eadem quæ ho-
minis sunt.

I, Jus ad se. - quatenus Gens quæ ar-
bitri jus ad membra sua, ad totalitatem
suam ad perfectiones suas phisicas et
spirituales, quos composere se possunt.

II, Jus ad actiones suas. Hæc est alie
nationes absterneant ab actionibus, quæ
libertas Gentis ejusdem habetur

III, Jus ad res suas. Jus Gentium in
illis vel mediate / quæ seives in media-
te possident / vel immediate spectant
Territorium Gentis est spatium omne quod
inhabitat / terra supra et subterranea /

§ 113
Etiam Gentes gaudent.

IV, Jus æqualitatis quamvis ad alias
Gentes relative, inæquales alioguin sint.

Unde sequitur

1° Gens ut ut saniore Religione, aut
enclitionis, artiumque cultura, vel et-
iam prestantia Regionis prædi-
ta sit, tamen alias Gentes in his
inferiores despiciendi, consemnelli
jus non habet -

2° Elogia quidem honoris gentis in se cum
ea nationali arrogantia magni sibi vi-
dentur, pretervideri possunt: sed elogi-
is istis ab aliis gentibus reverentiam
non pretendant

3° Divalia officia vel ritus observari de-
beant in negotiis Gentium, vel principi-
um inter se? Jure universali definiri
non possunt. Usu tantum conventioni-
bus ceremonialibus gentium determi-
nantur.

V^o Jure Imperficiendi et perfectio-
nis suam conservandi. Unde:

1° Nulla gens se negotiis publicis
alterius gentis immiscere potest.

2° Gens omnis juste conatur, removere
quodlibet aut mutationis aut interitus
periculum, et jure tuetur diuturnitatem
pactorum fundamentalium.

3° Nulla gens turbanda est in usu
meliorum, quibus dignitatem aut
opes sibi adquirere studet non item
in Aris et focis suis

est specialiter in collisione

4° Perfectioni partis, perfectio toti-
us praefertur

5° Unionis socialis emendatio, po-

tior est

M. T. H.

potior est perfectione & adquisita parti-
um sed non omnium conservatione.
Hinc oritur.

6° Jura necessitate sui cuius ab obligati-
one minoris generis recedunt, et maio-
ri satisfaciunt.

Ius Gentium Hypotheticum

§ 114.

Ad. Ius Gentium hypotheticum eadem
que ad rem privatam hypotheticam obje-
ta pertinent, nempe.

- 1° Ius proprietatis vel Territoriale
- 2° Ius pactorum, unde Jura Legatorum.
- 3° Jura ex lesione, unde Jura Belli et pacis.

In acquisitionis modo et titulo justo
eadem que apud singulos in Natione
obtinetur etiam apud gentes.

1° Res ergo nullius, cedunt Genti pri-
mum occupanti. Atque inquit Gentes et-
iam occupatione, specificatione, Acces-
sione § 557

2° Oceanus quatenus physice gentis
facultate defendi limitari potest, oc-
patus. Sed quatenus occupari nequit,
manet in communione Gentium ne-
gativa et sunt equali ab omnibus gen-
tibus jure accessi.

3° Terra detecta ab hominibus deserta,
cedit Genti primum occupanti

4° Res Naufragii nullo jure occupantur a Gente

1. Paeta publica eo a personalibus dif-
ferunt, ut cum societas sit immortalis
publica paeta nunquam exspirant. Sed
sunt eterna, nisi ad personam; impe-
rantis, vgr. aut ad tempus sponte a pe-
cipientibus gentibus rescissa sint.

2. Paeta ab Imperantibus aut manda-
tariis Gentium ineantur. Mandatariorum
mandati finem egressus - man-
dantem non obligat. Nomine Gentis
aliquid promittere praeter officium a
Gente delatum Sponsio est

3. Paeta sunt

1. Generalia, quibus id, quod secus etiam
per se debetur, promittitur. Præclara
haec paeta a quibusdam dicuntur.

2. Specialia quod non debetur promi-
tentia. Haec sunt. Unilaterale et Bilaterale.

a. Aequalia

b. Inaequalia cum in minorem alteri-
us partis favorem concluditur

c. Bellica inter belligerantes

d. Auxiliarium e. Commerciorum.

4. In paetis foedere Gentium, tertia
gens mediationem suscipere potest
at si haec mandati fines transgressu-
rit mediatio qua sponsio spectari
debet, sponsio autem ut effectum for-
tatur, agat sponsor omnino cele

5. Paeta quaeve Gentium praestatio

ne magis roborantur, quae praestationes
tacite, permissive, pro. belli calamita-
tes removenelo. obtineantur.

De Jure Legatorum.

§ 116 115.

Legatus est Mandatarius Gentis, ad
Gentem publica negotia tractare missus.

1° Legatus caractere representativo toto
ornatus. primi ordinis est. secundus ordinis.

2° Agentes privata negotia, Principis vel ali-
orum curant.

3° Consules in Emporiis stravit omnia jura Gen-
tium custodiunt, et Mercatorum lites dirimunt.

4° Secretiora peragenda missus non tam
publicam quam Legati habent personam;
tamen in selem jure gaudent

5° Mittuntur a quacumque Gente Libera, ex-
go etiam Barbarorum Legati eo quo ordinari
jure gaudent

6° Transitus Legatis per territorium atte-
rius gentis concedi debet.

7° Legatus juri sub est nae et Gentium
et positivo suae Gentis. Negative saltem
sub est etiam Imperio Gentis, ad quam mis-
titur imo in necessitate ad positiva et
iam officia egi posse videtur.

§ 117 116

1. Legatus in stratus esse debet Cre-
dentialibus quibus se Legatum esse

Fidem

Fidem faciat, tum vo etiam Literis, Li-
beri Commoneatus quibus jus secure eundi
et redeundi conceditur, demique mandati
quo ipsi negotium committitur.

2° Admissio Legato, Gens ad quem missus
est obligatur, eum omni modo protegere, ne
ab aliquo negotio suo impediatur. Siles
distingui admissio publica et privata.

3° Expressa itaque concessione tantum, fru-
untur Legati, jure Sanctitatis et inviol-
bilitatis hoc est immunitate a jurisdic-
tione Gens ad quam mittitur. Itaque

1° Eximatur ab oneribus publicis persona-
libus.

2° Gens ad quam missus armis contra-
mittentem sumens hostilitatem, in ex-
trema tantum necessitate committit in
Legatum.

3° Quamquam ergo ex contractu suo, Se-
fori Gens submittere teneatur, tamen
potius speciali fori conveniens est
ne ipse, vel bona sua a resto constringi
debent ne majoris momenti officiis suis
per hoc impediatur. Finita Legatione
propter res alienum bona detinere posse
violentur.

4° Sic Legato Delinquente Gens mit-
tens ad eundem est, que satis factionem
omittens, laedit Gentem, ad quam Lega-
tum

tum misit - quum executio provere mitis-
sime in ipsum Legatum adhiberi potest.
Si vero Delicto salus reipubl. periclitatur ces-
sit vis Legati immunitas et protectio

6 Legatio cessat.

1° morte mittentis aut ad quem mis-
sus est. Imperantis tunc temporis creden-
talibus opus est

2° Discessione Legati, quae fit literis re-
vocationis aut pari lesione perpressa aut
etiam gravi Legati delicto publ. propter quod
territorio excedere jubetur - Recredentia
libus a Gente ad quam missus Legatio
laudatur

117. § 118 De Jure Lesionis inter Gentes

Ex Lesione convenit Genti lesio.

- 1° Jus plene inelationis (§ 62)
- 2° Jus preventionis & anticipationis,
sed in casu tantum inelubitato (§ 61, cor 3)
- 3° Jus Defensionis § 61 Cor 2.
- 4° Jus Vindictae ultra inelationalem
multo aetiori limite circumscribi debet,
inter Gentes quae inter singulos

§ 119 118.
Modi Juri suum inter Gentes persequendi

1° Probatio Juri sui feliciter succe-
dere potest, hinc probat cum apud Gen-
tes sint quaeclam aequa probandi gra-
dusque probationis consensu popu-
lorum sancitus, ita ut etsi saeviora

partii

parti diverse per waderi aequant: tñ
spes aelsit alias Gentes per has probas
sibi causeque sue conciliandi

2° Compositio amicabile que eo expedi-
tio est inter Gentem qd mandatoris tantum
peragitur.

3° Mediatio § 115. 4/ interessore Gente
tertia.

4° Retorsio paris iniqui qua Gens pro ar-
bitrio & jure tractat aliam eodem ab hae
tractatur. Retorsionis locus est in rebus
singularibus facti injusti, retorsio jus
talionis est § 67.

5° Repressalie His, Gentes ledentis il-
la tantum ^{certe} persone vel bona, que lesio-
nem commissorum damni re fundendi
causa interceptantur, tam diu donec de
lesione fuerit satisfactum & ista spe
amissa bona intercepta in exarumore
dignuntur /: Detentio personarum Andro-
lepsia e. Repressalie literis tantum
Imperantes committi debent

6° Vis quoq; privata in more periculo
humanius est quam vis belli publici.

De Jure Belli

§ 120
1. Bellum inter Gentes publicum e.
Privatum inter Singulos internum
inter cives agitatur.

2° Si Senioribus remeētus hesio restat
cui sequent / 1195 / ac graviora pericula
minet, lesio, quam ex calamitatibus
belli tamen esse: bellum dicitur
Legitimum et pium

3° Indictio nec a denunciations bel-
li non tantum ut Calamitates belli ab
inordinibus avertantur, sed eo etiam nec-
sarie sunt, ut communicationes bellis se-
pe ipsum bellum praevertere possint.

4° Quaecumque ad plenam inde monitionem
spectant, ea in bello licita sunt. tamen.

1° Remedia mitiora durioribus praeferuntur.

2° Moderatione utendum, ne bellum ma-
jorem malorum summam efficiat quam
ipsa belli est causa.

5° Omnes qui resistunt licite in bello
morte plectuntur captivi / sive milites
sive non milites / qui se certis conetiti-

onibus dederunt. sponcione **tenetur**
hanc si violaverint arbitrio victoris
relinquuntur.

6° Res bello occupatae non militum est
sed gentis - x x

7° Tributa militaria ab hoste edigere
licet.

In eo pacto bellico promissa sunt
termino pensionis veniente solvenda
sunt licet debita non amplius sit in
potestate victoris. Inem victor hostium
credent

7
clementem voluerit. Sui conives ad sol-
venendum aeligere non possunt.

8° ~~Senatus~~ Senatus caveat influxum in bellum
ipsum, sed ad pacem conciliandam me-
diatorem agere licet pro posse. Ravibus
maelie Gentis in summa necessitate im-
ponuntur angarie (Senbergofita ut commer-
cium aliorum Gentium etiam possit es-
se liberum.

9° Cum Jure belli Jus victoriae conatum
est quod humanitatem magis humiliare
bello potest victoria nullum aliud Jus
adferri quam expletioem Juri, quod bello
quereretur.

De Jure Pacis

§ 121 120.

1° Pactio pacis preparatur negotiatio-
nibus aut belli garantiam tantum, aut plu-
rium etiam Gentium, in congressu legatio-
num eandem.

2° Articuli pacis principales sunt qui bel-
li presentis, eum respiciunt. Concedi
sunt qui remote spectant ad causam
belli. Separati qui cum bello nullo mo-
do coherent. Atrociani articuli iusti
sunt, si tertii Jus non laedant. Amne-
stia injuriarum perpetratarum, Pacto pa-
cis naturaliter esse debet.

3° Pace publicata Articuli pacis exe-
cutioni manentur. Si pa^{is} quod ad

artibus

articulum principalem aut minus princi-
palem connexum rumpatur. Quis quod ad
alios connexos non ad quod ad separatos.
Sic rupta pace articulis minus principa-
libus tamen quod ad reliquos subsistit
4° Instis docet experientia accidere ab
impotentia cupiditatum humanarum ut
data opportunitate promissorum et Iura-
mentorum obliuiscantur qui se se ceteris
portiones sentiant.

5° Hec quum ita sint Pax eterna nunquam
~~per~~ superanele videtur nisi forte omnium
Gentium consensu efficiatur, ut Gentium
dites ad morem Likum in Societate Ineli-
cibus competentibus divisantur. Hec
quis Institutio Kantii proque in suo
quum lib Insidant.

6° Hec Humanitatis est Gentium gene-
rale forum auspiciis Sanctae unionis Im-
perantium Europaeorum moderata expec-
tari potest.

Casus mulieris Somyrae in A. Pello Noctibz
Atticis libro VIII° Cap. 7.

Ad Cn. Dollabellam pro Consularem se-
rio provinciam Asiaticam obtinentem declu-
ta Somyra est, eadem mulier virum et fi-
lium eodem tempore venenis clam clatis vita
interfecerat: atq. in seipso se confutebatur
dicere se habuisse se faciendi eam, pro-
miam idem illi maritus et filius alterum
filium mulieris, ex viro priore genitum ad-
lescentem optimum et innocentissimum
infectis exceptum occidissent. id ita factum
esse controversia non erat. Dollabella re-
tulit ad Consilium - Nemo sententiam
in causa tam ancepsitae ferre audebat Do-
labella eam rem Athenas ad Areopagitas
rejecit Areopagite cognita causa accusa-
torem mulieris et ipsam quae accusabatur
centesimo anno aelise iusserunt =

Crisp. In hoc casu subvertatur Uesio in sui au-
ditium praestita cum Modestamen inculpa-
ta tutela in periculo tantum praestita
in contione, ac loco Contentionis personis
ita. In natura § 67/ ulteriore tutela. Ita
tui comitens publica patet impunita-
tem lesionis in auditum sui praestita
in illo tantum obtinere casu, ubi lesio
omnia media Legibus Societatis pro-
scripta pro vindicatione causae adhibu-
erit, nihil in obtinuerit, ac in more pe-
riculum fit.

Theologia Naturalis

§ 1.

Stephano Sjögren

Ens infinitum, omnium realitatum
definitione comprehendere non possumus.
Hinc varie Dei definitiones, variis Theo-
sophis philosophicis proponuntur.

1° Kant proponit definitionem suam / Consp.
Phil. pag 127, linea 13 et sequenti.
a. In critico S. p. xxi. in Br. u. n. p. 1.

b. In critico S. p. xxviii in Br. u. n. p. 1.
dicit. Deus est quod per intellectionem et
voluntatem causa naturae est

+ Item § 330 Phil. praec. nostrae
Deus - ens conscientiae scrutator
omniscius, omnipotens et Theodicit.

Definitionem vulgarem Dogmaticorum:
Ens perfectissimum, inelevenens, omnium
ocum causa. Clar. quondam Crengörgeri in
sua Plat. Theologia rejicit, ideo quod Ens per-
fectissimum Atheus etiam concedere potest
et conceptum istum mundo applicabit.

Substituit itaque definitionem: Deus est
natura excellensissima ab hac universo
revera distincta, causa hujus mundi et
sapiens et conservans, et quidem liber et
Steph. Crengörgeri Theol. Plat.
pag 134 et 169. Omittit conceptus perfectis-
simi Entis a multis; uti Dr. Sam. Deti
novarum Wiennensium scriptore in M. Lit.
teris eius vapularit; sane per naturam
magis quam per perfectissimi Entis ide-

am

- ideam mundum intelligitur a recentioribus
- 1.° Consp. Phil pag 109 Linea 15° et sequ.
- 2.° Schellingi definitio est: Ens in se, per se a se, absolute ideale, et absolute reale. Cons. Phil pag 134 pag.

- 3.° Nostri Definitio constructione Mathematica intersonum elucta Consp. Phil pag 192.
- De varietate harum definitionum haec multum nos follicitas esse oportet cum Analytico ope attributa Dei mutuo eludici queant. Exemplum huius Analytico prestantissimum exhibuit Clar. celest. noster Christoph. G. G. in deductione attributorum cum a seitate conector pag 61 Har
- 134 57.

§ 2

Conceptus Entis absoluti non tantum characterem philosophici systematis exhibet sed multiplicium etiam scientiarum philosophicarum fundamentum est; hinc enim oritur.

A. Theologia Naturalis vel Scientia Cognitio Dei Philosophica

I. Existentie Divinae Cognitio

A Generaliter

- 1.° Per orationem puram conceptibus transcendentalibus Theologia Transcendentalis = Deismus 1.° Consp. Phil § 80 pag 127.
- 2.° Ex Natura - Nature fines et fundamento originario 1.° Ursprungel deducenelo quod Intellectum et Libertatem habet?

Deismus

Supplementum ad 51

1° Kant proponit definitionem suam

- „ Entes omnium realitatum fundamen-
- „ tamentum omnis possibilitatis, quod
- „ per hoc. Ens principale summum. Ens.
- „ Entium, Deus est.

nro c, videatur in Paet. nostrae Phil. § 30.

- Mundum vocat Aether totum et Mathe-
- „ maticum omnium quorū memorum, tam
- „ in progressu per compositionem, quam
- „ per divisionem. Hic mundus Natura
- „ est si spectetur quae totum dynamicum
- „ nec ad aggregationes partium in spatio
- „ et tempore, sed ad unitatem existentiae
- „ respiciatur

- Eadem enim evidentia perspicitur obli-
- „ quere. Ens absolute in se p se, a se est abso-
- „ lute reale quam eundem conceptum in-
- „ se et abso. Ideale, relatio ad Idealitatem,
- „ Ens enim quod absolute totum in se omnes
- „ suas determinationes omnia sua ergo
- „ etiam realitatem in se a se habet. quare
- „ Ens absolute in se, est absolute reale.

- Unicum simplicissimum: per se
- „ sua existens ab universo constructo
- „ Manet semper distinctissimum: Uni-
- „ verso Manet infinite potentius, Immu-
- „ tabile Causam Universi efficientem et
- „ conservantem.

- Cum distinctio possit dari ens aliud a se,
- „ et absolute eternum, alioquin enim admittere
- „ deberent mundum in tantum ex nihilo, sed et
- „ a nihilo de repente proclisse quod tunc prius.
- „ illud praefate negant: attributa entis a se
- „ considerant, et expendendum utrum

illa

- 1, illa munelo comprehendant, an potius talems
- 2, quale nos Deum esse dicimus, omnino re
- 3, quivant?

Supplementum ad § 2^{am}

- (ad 1^{am}) Kant demonstrationes Existen-
- 1, sub Dei dividit
    - 1, a. Quae ab omni experientia abstracta est
    - 2, b. Quae ab experientia clata desumuntur
    - 3, c. Aut enim
      - 1, 1° ex delectentis perfectissimi. 2 aut ex
      - 2, existentia clata 3 aut singulari pro-
      - 3, prietate mundi deo stantia sensuatis, con-
      - 4, eludimus ad summam intelligentiam.
      - 5, Atque fontes demonstrationum existen-
      - 6, tia Dei 1° Ontol. 2° Phys. 3° Theol. quar-
      - 7, demonstrationum nervos erigunt sub i-
      - 8, cit Kant.

Supplementum ad § 3.

Rest. Mundeus continet successione
 mutationum quae absque his representa-
 tio temporis impossibilis foret. Invis
 vo mutatio stat sub certa conditione
 quae illam tempore praecessit, quae posi-
 ta mutatio necessaria est. At omne
 conditionatum, ratione existentiae
 suae supponit seriem perfectam con-
 ditionum usque ad absolute simpliciter,
 quod solum absolute necessarium
 est. Ergo edidit absolute Necessari-
 um.

Hoc necessarium vo ad sensuale mun-
 dum pertinet. Nam causalitas ad quod
 pertinet, quare ad phaenomena, ad sensu-
 alem mundum.

= Theismus. - Huc refert Kant, striete
Theologos Naturales, in specie
a. Physico Theologos
b. Morales Theologos.

B. Specialiter. Demonstra-
tiones existentie Dei

1° Ontologica 2° Cosmologica
3° Physico Theologica 4° Moralis
a. Ex parte Conscientie b. Ethica De
demonstratio
5° Mathematica Indensorum.

II. De attributis Dei
a. Intellectualibus b. Moralibus

III. De Operibus Dei
a. De Creatione b. De conseruatione mundi.

D. Relatio nostra p. aeternum nostrarum]
ad Deum = Mor. Theol. Generaliter = Religio

I. De officiis erga Deum = Mor. Theol. Spec.
1° De cultu Dei privato (Interno
2° De cultu Dei publico (Externo -
a. De officiis Naturalibus Ecclesiasticis
imperfectis.
b. De iure naturali Ecclesiastico.

II. Relatio Dei ad subiectum nostrum Co-
gitans in] modelitate] Immortalitas a-
tionum.

Theologia Transcendentalis
Part Prior.

Ratio pura ellipticem summum Conceptum habet de Deo

1° Quae ente absolute necessario

2° Quae ente perfectissimo icetili transcendentali

Ad Transcendentalem Theologiam quae Deus quae ens necessarium concipitur pertinet Conceptus: Contingentibus quae ab alio et abiter esse potest et Necessitatis quae aliter et ab alio fieri non potest. Theorem hujus Doctrinae est in Comp Phil pag: 115 § 54. et sequae de finitur questionibus sequentibus.

Qwest 1^a Quomodo demonstratur claris absolute necessarium

Res pag 115. Demonstratio

Qwest 2^a Quomodo demonstratur claris ens absolute necessarium

Res pag 116. Demonstratio.

Qwest 3^a Ure sunt theses pro et contra thesisonem Kantij?

Res § 85 1, 2, 3, 4

Qwest 4^a Ure est definitio thesisonem et anti-thesisonem respectu Invenitatis Cosmologiae

Res pag 116 nro 7°

Qwest 5^a Antinomia in occasione quomodo Criticam Philosophiam Fulcit Kant.

Res pag 119 nro 9°

Qwest 6^a

Qu. 2. Quomodo demonstratur non dari Ens absolute
Necessarium?

Res. Ponatur Mundum, aut in mundo fore Ne-
cessarium: tum in serie mutationum fore ini-
tium, quod absolute Necessarium, quare sine ca-
usa foret quod contra leges causalitatis esset etiam
si ipsa series foret sine initio, sicut in omni-
bus partibus contingens conditionatum in to-
to necessarium et absolutum. At hoc contrari-
um est totum enim ex partibus contingentibus
constans, absolutum esse non potest. Ergo es-
set. Ponatur porro absolutam necessariam
Mundicam dari extra Mundum. Illa
ubi seriem mutationum incipit incipit
agere; quare ad causalitatem, hinc autem
prius consequenter ad complementum phœcorone-
monum, ad ad mundum pertinet quod contra
suppositum est. Ergo etc.

Qu. 3. Anne fr. thesopone et otithesipone sententia

Res. hancius monstrat partem thesopone
practicum quoddam interesse habere: et mundum
habere initium, subiectum cogitationis
meum simplex in corruptibile liberum ef-
se Ens dari absolute necessarium, mundi-
et omnium eandem, fr. otithesipone bases the-
sopone, at ethice quas Dages nobis Anathe-
se eripiunt.

2. Thesopone speculativam etiam ita dictam
interesse habent. Series Conclusionum hic
intelligere possumus, que in thesibus
indefinite remouentur

3. Laudat etiam thesopone popularitatem.
In prioris enim realibus congruere ratio

popularis, extra sollicitam ulteriorem dis-
quisitionem.

4° Adde etiam commodum, quo conceptum
absolute necessarium & erubescissimis Subti-
litatibus possumus esse parati et respon-
dere parati. et *ibid* consy. *fil.* nro 6. et 6.

In 4. dicitur correlatio Theses et Antitheses, res-

pecta quantitates Cosmologie

Res. 7° Utriusq. Thesibz nre et Antithesibz, asum-
tis, rationem troctam in Cosmologie scilicet
trahel congruere prestat. Theses enim per
theses nunelus nimis parvus, pro antithe-
ses autem enormiter magnus videtur. Per-

Thesim 4^{am} ens absolute necessarium,
pro ratione infinite magnitudi: pro anti-
thesim autem contingentes edistentie
nimis parve.

In 5. Antinomiaum occasione quomodo Cri-
ticam Philosophiam facit Kant?

Res. 9° Speciosa est argumentatio Kan-
ti pro comodo Philosophie sue, cum
in se! Inq. an *pr.* / valorem tollentis hu-
jus principii occasione. si enim inq. ut
res ipse in se, et Nunelus in se (an *pr.*)
forent, requirerent tantum *pr.* : tunc prin-
cipium propositum et Majoriet Minoriet
fuo, ad res in se data correlata, nullo vi-
tio laboraret, et sic omnes Antinomia
possibiles imo vere esse deberent. At
hoc est absurdum: ergo *pr.* in
sunt res in se ut plane vult Philosophia
Kantiana.

Qu. 6. Quod ad hoc respondetur
" Quod Philosophia quæ eorum in se spectata, rationum panderet principio Kantiano superioris quoque incipienda foret, non vult tantum experientia, in præcario Empiricæ, sed quæ altius auspiciatelo, ipsam etiam experientiam construeret. Ex hoc principio superiori antinomie hæc, inferiorum tantum formularum categoricarum ad nullum superius relatum phantomi, non obtinerent, ex quibus se Kantius nullo modo explicatus est.

Qu. 7. In modo Antinomiarum Transcendentium Logicæ expedit Kant ex regressu Dynamico.

" Quod Posteriores due antinomie dynamicæ sunt. In specie tertia ex relatione cause. (Hanc probabiliter expedit Kant nam ejus Philosophia a relationis categoriam ascendit at istam antinomiam ubi ad edistentiam realem in tantum apparentem esset ascendenelum, forustæ. et ejus Philosophia explicare conabimur.) Statuit in his posterioribus duabus antinomiis, Thesis et Antithesim diverso respectu positas explicari posse. Respectus iste duofus, ad quem hæc antinomie referunt, esse ille, quod caute, non debet necessario homologa esse effectui suo. id est, quod si effectus legi subdit necessario; causa etiam semper necessario legi subesse debeat.

Qu. 8. In quo consistit fundamentum Demonstrationis edistentie absolute necessarii Transcendentalis.

Res.

Res Regulativum principium Rationis
est. In sensuali mundo omnia empirice
conditionatam habent existentiam, et mul-
tibi in eo absoluta inveniuntur necessitas:
In propterea regere non possumus, totam
sensibilem seriem in natura aliqua intelli-
gibili posse fundari. Itaque thesis et anti-
thesis certo respectu contrariae non sunt.

Qu. 9. Aristotelligias Antinomiae Transcendentalis
in mundo dispellimus.

Res Cosmologiam propositionibus a priori
tantum in sensuum resolvere potest.

2. Ex puncto reali philosophiae ex modo
citatae, Antinomiae impossibiles sunt
cum per principium Rationum determi-
nans et determinatum, internum et ex-
ternum, thesis et antithesis in amice
concordia, ineluctantia synthetici sunt.

Theologia Transcendentalis Part Posterior.

De Deoque Ente Principali, Summo
perfectissimo - Ideale Rationis pure

§ 4

Ideale Rationis pure et omnibus
proelictamentis / Categoriis / Transcen-
dentaliter deducit ab Kantio (in Cosm-
fol pag 126 & 89) / huc spectant. 2. restrictiones
Qu. 10 Quomodo ponit Intellectus ide-
am de complexu omnium possibilium?

Res

Res. Cuius Conceptui, logice determinando
ex duobus contradictoriis Prædicatis unum
competit. At si transcendentaliter ad mate-
riam quæ eius respiciatur: ex omnib; pos-
sibilit; prædicatis, ad contrariæ eius velatis,
necessario unum competit. Possibilitas ergo
cujusvis rei perdet a relatione, quam ad omnia
possibilia quæ summam omnium Prædicatorum
habet. Nam ad possibilitatem perfecte cognos-
cendam, materia ex omnibus possibilitibus
sumenda est. Hæc via ponit Intellectus i-
deam de complexu omnium possibilitum quæ
fundamentum est determinationum rerum
quarumvis

Qu. 11. In noëlo tribuit existentiam Intellectus
Ideali suo.

Res. Prædicata complexum possibilitum
constituentia, aut existentiam aut negati-
viam referunt. et quæ esse, aliquid, n
esse autem nihil est. To n esse, a possibilit;
removet, et to esse ipsis adtingit ratio. Tali-
ter est complexus possibilitum omnis realita-
tis illimitate idea, quam negationes tantum
limitant. -

Qu. 12. In noëlo tribuit Intellectus 1° Singula-
ritatem, 2° Simpliciter, 3° Omnibus sufficien-
tiam Ideali suo. -

Res 1° Singularitatem. Sc. Res, omnes realitates
habens per hoc ipsum / 1° esse et 2° n esse de-
terminata est. Quare idea de omni realitate
est idea singularis unius Entis. (Hanc Ideam
vocat Kant Ideale; siq; per hoc Ideale constituit
rationis, constructum conceptum. Entis unum
rec

realitatum, fundamentum omnis possibilitatis, quod hoc. Ens principale summum, Ens Ensium, Deus est.)

2^a Simpliciter si enim compositum foret et ex aliis dependeret (53)

3^a Omnisufficientiam. - Nam ideale hoc est complexus omnium realitatum

4^a Infinitatem - Nam realitates omnes sunt infinite.

Qu. 13^a Quid tribuimus Ideali rationis. pag 127 L⁴
Res Idue rationis realitatem (tribuimus) non tantum, sed etiam hypostasim (id est hanc ideam, verum objectum) imo etiam personam (hoc est substantiam simplicem, numerice idem) tribuere non dubitamus.

§ 5^e

Demonstrationes Existentie Dei, ex puris conceptibus deducte, sunt Transcendentales. Huc spectant itaque Ontologica et Cosmologica

Generales observationes Demonstrationum existentie Dei continentur § 9° Consil. quo pertinent Questiones sequentes

Qu. 14^a Quid observamus ad Conceptum ad quo existentia absoluti demonstratur. § 9° n° 1

Res 1. Ens quod absolute in se, per se, et a se quod est fundamentum omnium possibilium conceptu ipso hoc Ente Superiori. quare a priori demonstrare intendere contradictorium est. Hoc enim ens se prius Superiori, per naturam suam non habet.

Qu.

Dv. 15. Unde et ex quibus conceptibus potest edis-
sentia Dei Demonstratio auspiciari. 590 nro 2°
Lin 1234

Res. 2°. Nihilominus (fr.) ex quae cum edisten-
tia, per se spectata, vigore demonstrationum
procedendo ad Ens illud ascendere possumus.

Dv. 16. Quare si possunt Kantiani demonstrare
Edistentiam Dei 590. nra 2° Lin 5° at seq

As dira Philosophia Kantiana ad 7° Esse personam
moderitatem / constructa atq. ~~con~~ seel ad re-
alitatem tantum apparentiam, sequitur
Philosophiam Kantianam ad Ens finitum
reale tantum, at respectu existentie
realis nunquam ascendere posse

Dv. 17. At ideo quod ex conceptu aliquo Dei edisten-
tia demonstratur hic idem conceptus prior est
Deitate

Res. Non gra / 590 nro repetat. id est responsio in qua
questionis (fr.). Eo igitur quod Theologi Naturales
ex Physico declinat. Morales ex Ethica. ex
conscientie foro etc. demonstrant edistenti-
am Dei hinc scientie Theologicæ nihil de-
rogabant. - Invento ergo hinc fensu vapu-

lat clarissimus Maston celebris patris
nostre Kantianus pro Demonstratione
edistentie Dei Kantiana moralim (no-
stris Lyhari extuleret 5 Ept 4th kötes

1824 pag. 9.

Dv. 18. Duales sunt certitudines Demonstra-
tionum Philosophicarum. pag 126 nro 3

Rs

Res (3^a) Systematum ratio eorum rigor de
deductorum realitate, eandem debent habere
certitudinem ac evidentiam quam habet pro-
positio eorum fundamentalis. Sic Kantii
prima propositio, qua cognitio nostra experi-
entia tantum oritur, omnes fuit huius-
modi evidentiæ efficiens, quæcum ab experien-
tia comparari esse potest. Sequitur hinc om-
nes demonstrationes quæcumque principio
rigore philosophico deductas, debere habere qua-
dam evidentiam et certitudinem illius ejusmo-
di principii

Quæstio 19 Quomodo proponuntur arguta demonstratio-
num ^{num} pag 129 m. 4. 7. 2.

Res (4^a) (Utrum evidentiæ hinc gradum atsequa-
mur necesse est?)

1° Argumentum Demonstrationum qua-
rumvis rigore proponere omnibus suis
possibilibus ponderibus. Non ergo pro
arbitrio tantum nostrum, ut existim ex sist-
temate nostro eo facilius, promptiusque
applicemus.

2° In propositione argumentum omni tem-
poris etiam quo illud primum proposi-
tum est, ratio habenda est ad adhibendum

§ 6

Quæstio 20 Quomodo proponit Kant Antologiam
argumentorum § 91 pag 130.

Res Ontologicum argumentum postmodum

tas

tas digressiones perfunctorie proponit Kant
pag 624. quasi disputans; Ens omnium re-
alissimum dicitur habet omnem realitatem
et quod talem naturam esse possibilem jure
assumere possitis (quod quidem nunc concedo
quamquam non repugnantia) possibilitatem
objecti nondum demonstrat. At qui in om-
ni realitate existentia quoque continetur? Ergo
existentia est in conceptu possibilis.
Ens omnium reale existit. At Deus ens omnium realissimum
Quod dicitur est mensuris Crisis Kantianae pag 131 *ens ens*

Res. Si existentia realitas praecipua foret
quae ad rem, quam in conceptu cogito accedere
deberet, si eam quae existentiam cogitare
velim: ita non illa eadem res foret existenti-
am aetate quoque fuit antea in conceptu meo.
sed alia, quae jam una realitate amplius
habet, consequenter contrahectorem mihi,
cum dicerem: res quam in conceptu meo co-
gito existit. - in Deo porro.

Quod est verum propositio argumenti
Ontologiae, secundum Philosophiam Cartesi-
anam a Scholasticis proposita pag 131 L 19 seq.

Res. Ex eo solo quod perceptio existentiam neces-
sariam et aeternam in Entis summe perfecti
idea contineri: plene concludere debet Ens sum-
me perfectum existere; ubi vero Scholae agere
apinas istas acceperunt. Quis quid clare et dis-
tincte ad rem alicujus naturam pertinere in-
eo pertinet. At clare et distincte percipio
existentiam ad naturam Entis perfectissimi
pertinere contineri. Ergo illuc pertinet videtur

Quid continet in se ideam aeternam et necessariam id est
At ens summe perfectum continet in se ideam aeternam et
necessariam ergo existit

Cartesii verba relata, condequentie sunt ratio
eionorum procedentium que invicem elicer
pere manentemque et truncatum proponer
vidium est.

Deus autem resus rationi mihi Cartesiani hie
Dei existentiam cum suo principio cogito ergo
1° Cogito, ergo sum / ubi existo / ^{concedit pag 133}

2° Conclius sum mihi illorum, v intelligo illa que
in me fiunt, ergo existo

3° Id qd necessario est ens summe intelligens
necessario existit.

Ans summe perfectum necessario est in
telligens. Ergo necessario existit.

Sic ait Cartesius se percipere existentiam esse
nam ac necessariam in idea entis perfectissimi
contineri. Unde plane concludere debet ens
summe perfectum existere. In Epilogo ubi in
omnis concludit. Hoc inquam facile credes men
nostra si se prius omnino preiudicio liberari

Di. 23) Dicitur graclus certitudinis demonstrationi
Cartesiane p. 133 Lin 12

Præ illis quor Philosophia vel existentiam ascendit
p^r et in solo Erbeheimung continetur apodictica qd
hæc ratiocinatio. At apud Kantianosectiam
bit evidentie gradum, eundem remperem prin
cipium Cartesianum: Cogito ergo sum. etc

Deus a somno ovisse proponeret Cartesiani
natio?

Ans pag 133 ad calcem -- Sic explodunt rugie
staty post Lassonelem Cartesianor, qui eius
dam evidentie principium esse possunt. Cog
to, Dubito, Insipio, Somnio & cetero, ergo existo.

In argumento enim ontologico Cogito in
tantum ingreditur in quantum cogitatio est
actus in se reflectus & Mathesis qd in tenfor

Quid si in se reflectit existit - at in se in se reflectit
ergo existit

reflexione in se nititur /: dicitur de se proedi
cari potest dubito insipio, somnio et existit ita
ut percogito Ergo edicto.

Qu. 26. Argumentum Ontologicum quomodo proponit
Schelling & quae est deductio Schellingiana.

Ans. (pag 134, Lin 5.) Ontologicum Argumentum
Eus in se per se et a se est absolute reale.
Ergo absolute reale. proponi hoc potest figg.

Eus absolute ideale est absolute reale. Eodem
enim evidentiâ ostendit: Eus absolute in se per se
a se, est absolute reale; quam eorundem conceptuum
in se et absolute ideale /o relatio ad realitatem.

Eus enim quod absolute totum in se, omnes suas
determinationes omnia sua ergo etiam reali-

tatem in se a se h. v. g. v. g. Eus absolute in se
est absolute reale. ^{Eus absolute in se est absolute reale}
^{Eandem enim est absolute in se ergo}

Ans. 27. Quis ergo dicimus ad demonstrationes Onto-
logicas? (pag 134 Lin 4 a prima et seq)

Ans. 27. Quis ergo dicimus ad demonstrationes Onto-
logicas? (pag 134 Lin 4 a prima et seq)
Ans. 27. Quis ergo dicimus ad demonstrationes Onto-
logicas? (pag 134 Lin 4 a prima et seq)
Ans. 27. Quis ergo dicimus ad demonstrationes Onto-
logicas? (pag 134 Lin 4 a prima et seq)

57

Argumentum Ontologicum quomodo proponitur
592 pag 135

Ans. Si aliquid existit necesse est, ut edictatq;
natura absolute necessaria. Est edictat aliquid.
saltem edicto ergo; Ergo et Porro, Eus creata
vivit per se. Conceptum suum solum modo
determinat: at unus huius est Conceptus possibilis
rei, qui illam a priori perpetuo determinat Porro
Conceptus Entis realissimi. Ergo Conceptus Entis
realissimi unicus est per se necesse
um Eus cogitare pt, hoc est: Nummum Eus exis-
tit necessario.

Qu.

Lv. 29. Crisis Kantii ad Leibnol. argum. quæ est et
quomodo cor. fundit. pag. 135. Ultima linea a fine.
Ri. In hoc argum. ex contingenti existentiã
ascendit ad necessitatem, ex causalitate, ad
absolutum ens quæ conclusio in Aristoteli
jam vulgari Kantio etc. videt.

Theologia Naturalis, proprie dicta

Theologiam Nat. in 5. Theologiam et
Ethiotheologiam distinguit Kant post totum
argum. Existentiæ Dei.

Lv. 30. Argumenta Physiotheologici innotentia
quæ sunt. 593 pag. 136. -

1º Dantur in Mundo quæque rerum diversa in di-
cã ordinis ex certis determinatis quæ finibus
sapientissimè instituti atque in toto quodam
varietatis miræ tam ratione contenti, tum etiam
extensionis.

2º Sic ad certos fines conspirans rerum ordo,
obusipsis mundanis alienus est, usque contin-
genter tantum adhaerens. In natura variam
rerum sua sponte, per tam multa media ad
certos fines consentire non potest, nisi a
principio quodam ratione præcõditæ, se-
cunelium ideas fundamentales ita constituta
ta et ad hoc lecta et determinata fuissent.

3º Ergo Summa existat causa, et sapient
quæ non solum ut natura in efficienelõ
causa, per fecunditatem; sed et intelligent
[via] ex libertate, causa mundi sit, necesse
est.

4º Unitas illius ex unitate relationis
mutue partium mundi concluditur.

Lv. 30. Crisis Kantii ad argumentum Physico
Theologicum quæ est et quomodo refutata.
Ri

Ad Iovanium nemo gloriari potest relationem
 observate magnitudinis Muneli ad omni-
 potentiam, Ordinis ad omniscientiam, uni-
 tatis Muneli ad absolutam unitatem Crea-
 toris perspicere: Physico Theologicum ar-
 gumentum de causa Muneli conceptum ele-
 terminatum exhibere non potest. Itaque
 hanc empiricam tentatam viam brevire-
 linqvens transit ad considerandum Mun-
 ditcontingentiam ex finibus ac ordine rerum
 et per hoc ad Cosmologicum argumentum.
 Cum vero Cosmologicum quod latens tantum
 Ontologicum fit: argumentum etiam Phy-
 sico Theologicum Ontologico fundari diti-
 tur. Non ergo consentaneum est Ontologi-
 cum argumentum tepe de tantum tractari
 ac in eodem proponendi superficialium
 esse.

Ethico Theologia

Quantum tantum in Theoreticum sit-
 suam philosophiam suam deisticis non
 mi imbutis: tantum dogmatismi licet esse
 fecutus est in sua Philo sophia pro
 etica. Unde Scientiarum contra
 complures collisiones evite-
 re potuit. Sic enim
 statutus necesse est
 Philosophandum in summa bo-
 ni sensuali poenome monum bonum
 no) vivendum in rum suarum ag-
 am Diagnosee et.

intelle

2° In.

in intelligibili / Noumeno Ding an sich /
 mundo qd contradictorium est. Cons pag 96-104
 2° (Cons pag 141-2. 4 et seq) Sic conati Kant pra-
 cticam Philosophiam (et vitam) liberare, post-
 eaque in theoretica cognitionem fundere nō
 poterit. Cum enim Critica sua Speculatione
 nihil in practica Philosophia fundare posse
 cerneret: Speculatōriam Relationem in
 Practica Philosophia fundari philoso-
 phus non coneligne pronunciat.

§ 70.

Argumenti Moralisi Kantiani summa
 momenta haec sunt.

1° Homo habet naturam sensualem & intellectualem
 2° Natura sensualem tendit ad felicitatem
 (ad bene esse)

3° Natura intellectualis tendit ad virtutem
 1^a ad implementa legum moralium ad
 sanctitatem / Pract. Phil 533.

2^a ad
 4° Dicitur homo virtutem proinde pro con-
 ditione felicitatis
 resu. 5° est felicitatem et perfectam (nec
 principalem) in hac vita
 cunctum obtinere non possumus.

6. Non semper est virtutes
 3 Ergo comes felicitatis. Ergo
 quae non fouet
 cetera, per secula
 7° Dicitur virtus huius con-
 ditione post mortem
 (via) ex libertate, et simulatio post mortem
 est et homo infinite ad
 4° Unitas illius et homo infinite ad
 omnia partium virtutem, et -

Lu. 30 Crisis Kantiana
 Theologicum quae e
 8° Ut conuersio Conseq
 sum

Conceptum virtutis, et felicitatis, objec-
tivam realitatem habeat, necesse est ut
virtutis eomes mediate per Ens omnipro-
pens morale, id est per Deum felicitas habe-
atur.

+ Demonstratio

1, 2°, demonstratione in egent.
Uol ad 4°: Virtus et felicitas aut sunt si-
milia, nec equivoca, aut successive di-
stincta: / in Categ. Galat. / Si equivoca
sint aut virtus est ipsa felicitas ex men-
te Stoicorum: - aut ad felicitatem bene esse
est = virtus post Epicurum - sic ut virtus
et felicitas ejusdem forent nature hoc au-
tem fieri non potest, nam uti fontes conceptu-
um felicitatis et virtutis, sensus a sepe
et intellectus differunt ita etiam feli-
citas et virtus differunt.

Necesse itaq. est conceptus istos fore
mutuam relatione successione causa-
litatis: et quidem ratio postulat vir-
tutem fore conditionem felicitatis non
autem vice versa: Ego virtuosus felix esse
debet - et virtutis infelicitas, est contra-
dictionem.

Uol ad 5° et 6°: Experiencia est testis

Consectaria

1 Cum virtus et felicitas fumonam bo-
nam affobrit ille qui fumonam bonam
appropiora habet felicium suarum ag-
noscit, edistentiam etiam Dei agnosceat.

2° In Stylo hoc morale est. Preter Kantu
non dicit eadem qua moraliter dicitur de
cessitate, etiam existentiam Dei funde-
ri, ita ut supis convictus de existentia Dei
non fit, etiam possit de obligatione Le-
gum moralium se eximere. Sed inauit
tantum, cum qui Deum non credit, mora-
litatem debere habere. sine certo fine

3° Jam per totam suam Philosophiam
practicam Kant virtutibus individuam
virtutum sequi vitam docuisset. In huc
sua Ethica Theologia in idem virtutum sibi
in morale incidit, ubi ^{Felicitatem} ~~virtutem~~ pro
conditione ^{Felicitatis} ~~virtutis~~ moris.

4° In immortalitate etiam Kantiana sensu
aliam supponit, Nam ex capacitate fe-
licitatis, hoc ex sensualitate deducit.

§ II
Patet hinc purissimam Theologiam Kan-
tianam proinde quod virtutibus motiva senten-
tia tribuuntur laborare.

Et haec expositione non ad derogamen Re-
ligionis naturalis aut ingenii Kantiani
abutendum est, sed ad praestantiam Re-
ligionis ipsius perspicuendam extendendum,
quae supra omnem infirmitatem, Contri-
ditionemque naturalis Religionis elevat
estendit, omneque praedium virtutis, quae
praedium tollens personam nostram
proomissione gratiae sedat, et quod titu-
linea in erga Deum, Fidelis in Deo pro-
motivis virtutum prooponit, purissi-
mis

simis, quae in his terris sunt supra-
sensualibus. Haec vero sunt summa mo-
menta, quae Idealem Religionis tantum
Christiane constituent.

§ 11.

Demonstratio Moralis ex Foro Conscientiae
describitur § 30. Praeterea sunt praecipua
momenta argumentorum hujus sunt.

1. Datur Iudicium veluti
a. Theoreticum plegium, seu consilium circa
b. Practicum de actionibus nostris.
2. Iudicium Rationis practicae de moralitate
actionum nostrarum = Conscientia est
3. In hoc Foro Conscientiae Iudex, Accusator, et Cen-
sator eadem persona est
4. Sic autem Forum Conscientiae non est absurdum -
simum est ubi Accusatoris causa semper ca-
dat oportet.
5. At Forum Conscientiae non est absurdissimum
datur enim realiter per se per se unquam
eorum hoc Foro causa, caeterum Accusatoris
6. Necessario igitur est, ut alium praeter se Accusa-
torem et Iudicem actionum suarum cogitet
homo Haec persona debet esse
7. Conscientiae Censator - ergo omniscia
8. Universalis et rationabilis obligandus ergo omnipotens
9. At Conscientiae Censatorem, omniscium, omni-
potentem Deum dicimus
10. Ergo Deus existit in Conscientia

omnem moralem, sicut in supra dictis, tantum
possedit quae generaliter quodcumque
in acceptum habuit in hominem
Conscientiam esse unam

132

Compendium Statisticae R. Hungaricae

51 Subsidia Literaria

per Franc. Millotaj
Fugduntur

1° Mappe Regni Magna Regni Regn. Hungar. Croatiae, Slav. Conf. Militari et Transilvan. Editiones Pestini 1806 - 1807 cum repertorio locorum in duobus Tomis 1808 in 4° de Lipsia

Liechtenstem Carte von Serbien und den südlichen Theil Dittreichen. Ungarisch.

Dantur etiam Mappe singulari Jese Comitatum per M. D. Görg et Kerkes - item per Challographum Kanats omnibus numeris absolute sunt Mappe per signi. Vigil. Magistrum De Loepel

2° Libri C. G. von Windisch Geographie des Königreich Ungern Ofen 1798 Mat. v. Invernes Statistisch des Königreich Ungarisch. secundae editio Ofen. 1809 - 1811. Liber Classicus et protestantissimus (15 Aug. 1823 aut. 1757 Kesmarck Prof. Oratorum Sermonia et Dissertationes in universitate Pestienti.)

L. V. Schedius Zeitschrift von und für Ungarn 1803 in 4. Tomis.

S. Dodetiki Beiträge für Topographie von Statisch Ungarns Wien 1807. ejusdem Reisebemerkung über Ungern und Galizien duo Tomi Wien 1809 - ejusdem Historisch. Statistisches Beitrag zum Deutschen Colonialwesen in Europa Bonn 1812 mit planis und Karten.

Korabinski almanach von Ungarn Wien und Spresburg 1778. ejusdem Geographisch Historischer und producten Ledeen. von Ungarn 1756.

1. Hof Siekly Telchi Dononhas G. D. utarasai

Dats 1794. Idem opus germanice proedit per
L. Heines Pest 1805.

D. Horvat Commentario de limitibus et majoribus
partibus et Cumanorum Pest 1803, cum Charta

De Incolis et conditione rusticorum in Hungaria
per Greg. Bercevicz 1808

Des Profen von Pottyan Reise durch einen Theil
Styrien Siebenbürgen Moldau, und Bukowina
Pest 1811.

Vajdaság Királyi Univ. Prof. M. Ország
Levéltára Légió Geographica 3. Darab Budan
1796.

Megda Pal Prof. M. Országok leírásai
historikai leírása.

Doel ad Transilvaniam

L. J. Mazienburg Geographie des Großfürstenthums
Siebenbürgen neue aufgabe 2. bandes
Heronstadt 1819.

M. Baboch Beschreibung der Großfürstenthums
Siebenbürgen zweite aufgabe Heronstadt
1804 mit 1 Karte

Siebenbürgische Provinzial Abtheilung 3
Sändel Helmstadt 1807.

Dallmann Statistisch von Siebenbürg 1801
Jos Benkő Paroch. Kőszeghensis Helvetica
Confessione addictorum Transilvaniae 2. Th.
onis Winelobz 1778 opus exauditum

Objeta Statistica constituntur
12 Fundi 2. Cives 3. Proventus, totidem Statistica
capita.

Caput Num

Fundi

Situs Hungarie

Obs: Ditiones Hung. conlectunt Hungariam
matrem, Slavoniam, partem Croatiae et Littora
le Hungarico Dalmaticum ad Mare Adriaticum
cum: Sub Ladislao Sancto 1° a Colomanno
exone Regni Hungaria incorporata sunt,
et Transilvaniam 1102 a Steph. 1° Sancto
devieto Gyula Hungarie adnexam.

Ditiones Hungarice inveniunt in Latum tem
peretam Septentrionalem inter 46° - 51° 30"
1: a portu Iluminato Fiume et 44° 1: a Harum
sive Transilvania Longitudinis Orientalis
ab insula Ferri longissima dies Pestinij
ubi elevatio Poli 47 gradus 29', et 44 1/2' con
stat 15 horis 48', brevissima 8° est 12'.

Lionites

Lionites Hungarie sunt naturales et politici
scilicet ab H. 1: a Dubrovina Gallicia per
Septentrionem usque ad portum Tisoni ad
S. V. Provanie imperii Austriaci.

Alfissioni Montium Carpathiorum Tractus
a W. 1: ab Occidente per H. 1: Septentrionem
usque ad O. portum circumcingunt Hungari
am et separant a H. et H. O. a Dubrovina
et Polonia 1: hodie Gallicia nominata in
H. W.

Silesia Austriaca ex Marchionatu Mora
vie 1: eius fluvius Morava extremam reg
on ad huc partem usque ad Posonium in W.
desinunt Montes Carpathici et limites confi
tuunt stochi Ducatus Austriaci et Ducatus
Stionie a. S. W. pars Casinthii cum flu
vio Culya usque ad Fiume in S. Lionis est
Hungarie 1: rectius Hyganeo Dalmaticum

Croatia) ab Italia, Meretricium! ad ostia
 Fluvii Saronago) a Turcia in Fluvius Unna
 1: quo a Croatia Turcia) Sarsus) quo a Dofina
 et Danubius) 1: quo a Sesira) provincis Tur-
 cicis secludit) in C. Transilvania, hęc
 autem Valachia et Moldavia provincis eque
 Turcicis limitati. Est itaq. Hęcra medio in
 loco inter Regna luminis et tenebrarum!

54.

Magnitudo.

Magnitudo Hungarie secundum mapas
 Liberti Hungaria abta Danatu Temesien-
 si efficit 3469 11 milliana, cum Danatu
 Temesienti et duobus confinibus militari-
 bus. Slavonia cum Confiniis 2095 - 2097
 Cratia cum Confiniis et Littoralis Hungarie
 467. Transilvania 1109 adeoque tota du-
 pliciter ditiorum Hungaricam 5901.

Ceterum tota Hungaria jam antiquitus
 in $6210 \frac{3}{4}$ partes equales ideales, partes
 divisa est, et repartitio subsidii aut contribu-
 tionis fit secundum numerum portarum
 observata proportione Regula Societatis

$$6210 \frac{3}{4} \text{ partes}$$

.. S) Subsidiium a Contributione) equale
 (porta cuiuslibet Societatis): et hoc est
 $6210 \frac{3}{4}$ igitur: $S = 10 \cdot 2 = \frac{10 \cdot 3}{6210 \frac{3}{4}}$

Si data Summa Contributionis aut Sub-
 sidii multiplicetur per numerum portarum,
 Comitatus et dividatur per summam portarum
 totius regni, hoc est $6210 \frac{3}{4}$, Datus
 dabit competentiam totius cuiuscunque

55

Superficies 1: Montes et planities

Quamvis ad Danubium atque Tibiscum
inter Aust et Cres. Vatum et Neoplaton
Legradum et Neopalantam, Dalmatorem
et M. Varcinum ipsa area planitiem ultra
1000 □ milliaria, aliam vero ultra 200 □ mil-
liaria inter Comitatus Bass. Romanorum
Heitro, Jausinensem et Pasionensem per
Insulam Comitatum (Hellehär), sedan
derit. Major tamen pars regni montibus
estuberosa in parte Hungarica nempe: 33
Cottus procurrunt, et montes Carpaticos
Pasionem et surgentes ultra dimidium
instar cornu cingunt regnum, tres et
se in medietatem regni, emissum va-
nos ad Vatum 1: Parsienses Solientes
Montes metalliferos includit ramus hinc
ad Agricam in Oltra et ad Toleja in mons
ibus submontaneis terminatus, fontes
divitiasque exhaustas.

Altissima cacumina montium Carpat
hinc sunt: Tatra inter Cottus Turor
et dista, Tatra in Cottu Cephurici ibique
Lomniger spize 5400, Crivan 5100. Mura
in Cottu Stevefendi et asdua Marmacien-
sia auro argentoque ditissima regione
horum Tural in Transilvania 4098, post
Disting 1: 5600 Gomet Budistur 4000
supra libellam Maiis
Croatia autem Hungarica et Dalmatia
sua aggregatum montium accumulatores

56

Fluvii

1. Danubius oritur in Schwarzwald ad Willin
ger

gen. in M. Ducatu Dacensi et per Reg-
na Wirtembergie Bavariae et Styriae
effluit in Hungariam infra Pistorium
ibique formatur insulam Cicutuum s. Hel-
lötör) 10 mill. longam et situ horron-
tati fluit ad lacum in eam perpendiculari-
ter ad meridiem sepe lit ad astia Dra-
ve, hinc eursum flectit orientem ver-
sus usque ad Orsovam, ad quam fines
Patriae linguit. Ad dextram excipit
Thuris Leitam et Styria s. ad Orav.
Arabonem in Stiria et tum ad Jau-
rimum Sanvir in Bahony s. ad Bata
Dowam s. ad Ebrek Savam s. ad Zem-
lidum et Belgradum s. ad sinistram
vo Moravam s. ad Poson Vagum s. Hyit-
ram prope Comenon s. Gradum s. ad Stri-
gonium Neva s. ad Neopalaoham s. et
Eserna s. ad Orsovam veterem).

2° Tibiscus piscibus uberissimus, ori-
tur in Comitatu Maramansienti ex
duplici fonte s. Tejer et Verete Sipa et
fluit versus occidentem ad Orsovam
hinc versus septentrionem ad Or-
Marston, et hinc eursum flectit in
directione SW ad Solnoluncle
perpendiculariter versus SW. Tiber
ubi Danubi immergitur.

Et

Excipit fluvios: ad dexteram.

a, Dorsogum in inferiore parte Cottus
Templin §. qui ex comitatu Bereg reci-
pit ad Oppidum Templin Satorum flu-
violis Siesmje Dorsova Isaroda et ali-
is auctum. §. et Cottu Ung Labarz §. hic
autem ad Beregnyö excipit Ung §. qui
Kapolyam et Saros C. et Andoram §. ad Solaj.
§. Sajo e Sima §. Sima et Boelva auc-
tum, et infra Onod cum Herzudo §. Mon-
te Kivaly et Solnit, Tarna fluvius auctus
conjunctum.

c. Zagyvam in Matra ortum in Sol-
not ad sinistram excipit.

a, Duos Vise et Ira in Cottu Maronero §.
§. Samuseum §. in Transylvania Pen-
tum e triplici fonte in Koloz §. ad Ott-
rum jam ante eum §. Krasna unitum
§. Tranzyh

c. Triplitem Cusium §. Rapidum sebes §.
in Cottu Tarand, 2 album © in C. Koloz
Tijler - 3 nigum in Dihar §. portum §. qui
cum Peretho augetur §. ad Congrad.

d. Menseum in Transylvania ortum
§. qui Danatum Temesiensem a Cottu-
bus Strad et Canad sejungit. §. ad Bege-
dinum.

Tribiscus Hexuofissimam habet direc-
tionem adluit Cottus Maroneros
Ugocha, Bereg, Zathma, Zabotts Templin.
Dorsod Stevens Pest, Dats Congrad et

Haron

Fontal. non procul a fonte, crevas ve-
hit 600 Centa salis oneratas.

3 Dravus Draupin Duceu Tyrolis oris
perfluit Carinthiam, Hangebram Mat-
rema Sclavonia et Croatia Hungaria
separat. et Inferiorem Stiriam, quod in
se recipit. Fluvium Muhl in montibus
Satzburg ortum et per Superiorem Sti-
riam introit Hungariam. 2 Bistria
Parti tra cum Bistina rivulus in
Fou Ebel Danubio immergetur.

4 Savus in Carinthia ortus, perfluit Croa-
tiam. Fluvius Culpa qui Croatiam a Comi-
tina separat, et Udna qui Croatiam Hun-
garicam a Turcica separat, fluvelas. Hun-
garicam a Bosnia et Servia separat. et ad
Belged immergit.

5 Sopron in montibus Carpaticis ortus et
sepius inrigans versus Septentrio
semper exiit et in Fluvio Duna veteri
qui ex Carpaticis originis, inelus Vlti-
me immiscet. (Mar. Baltico) Ostsee
immergetur.

57. Lacus

Majores s. Palatomenfis s. Plattensee 10 milia
long, 1-2 lat, inter Cottus Vespa Brala Soony
cum geludibz = 24 II recipit fl. Brala emi-
tit. Sea piscibus et canis ditiissimus
s. piscibus Dentato: Fogashel, Lahmanly et
Cypriano Cultivato s. Gardat. Sapidissimus, et
reis, viviparis.

2 Lacus Peisonis s. Keudra lessee Festo
teavy abty Hansag nominata lacune, Sap-
24 mil long 1-2 lata inter Cottus et Mato
et Sopron.

3° Palicensis ad Theresianopolim: Rabatta
in Datsia in ambitu tria millia, latitudo 500
orgiarum profunditas vō 8' - C orgiarum aqua
viroboranti medita

Lacus minores et Paludes

a Lacuna (Hansga) dicta exiit virulo-
ce et Rabira.

1. Etzelensis in Cottu Rarnar 5 milliana lon-
ga 1 - 1 1/2 latz exiit fluvium Krasna.

2. Carret et Sarvir cum lacu Melencensi 10
millia jugera inutilia reddis in Cottu Otbenfi

et Johnensi jam canalis ad finem perducta est
d. Serngemötsar in Comitatu Berog Albri
vō in Lomplin, hinasai milliana 4 long
1000 org late

3. Algunari et Alantsi mötsa vō in Da-
nate Sed jam orizem magnam partem easi
cati proferunt innumeras preterea lacunas
et paludes efficiunt Danubius Sibiscus
Holt Duna Holt Jisra/ Manusius supra raras
alveorum exuberans

58 Canales

1. Datsiensis seu Francisci 13 et 1/2 milliana
longus 10 org late 6 profz Sibiscum jungit
Danubio cum compendio 40 milliarium
hae est trium mensium labor superati tri-
bus diebus

2. Canalis Dege per Comitatus Dagaticos
a Tatset ad Pomevar et Petrareh R.

3° Canalis Berrevaensis in Comitatu Canad

4° Canalis Sarvir ab Alba Regali ad hexardum

59 Fontes minerales et Thermae

Fontes minerales dant in Hungaria circiter
350 in Comitatu Sarod 72 Notabiliores

Partiensis, Lublontensis, D. Turedientis
 Rantensis, K. Saloniensis. /: Seepus / Par-
 centis (C. Castorferri) K. Salamentis /: Hono
 et dula

Theroni Dudenses, Mehedientes. M. Varen-
 dienses, et garienses, et Niskoleienses, Jeshlicien-
 ses / Trentsin / Pöstenyenses. /: K. et a) / Hu-
 benses / Turotr / Sklavenses / Bars /

Sulphuratae agre Leibicenses de. Györ-
 gyienses, Datsionenses. /: Dering / Dobon
 Cottus / Probratienses; - Mastiales agre
 Wichnenses ad Schemont

310 Clima

Clima didionum Hungaricarum, e diversissi-
 mum in partibus septem, e foigidum in par-
 tibus meridionalibus, autem fervere plus justo
 tepidum ideoq. pro busto extraneorum ab extra-
 breis scriptoribus, - minus accurate hact
 habetur - !!!

Caput II = Cives

511 Numerus

Reali numeratione incolarum Hungariae
 instituta, eius quidem annus civium officiebat
 a. 1755 = 7605574
 a. 1756 = 7844462, mox colonis ex veteri
 introductis 1757 = a. 7116759, adeoque pro-
 centum multiplicationis numeri civium
 annorum 1755 - 1756 = 0,512, dicitur
 itaque numerus civium. Et post annum
 24. hae est 1509; et ex formula $S = \frac{100}{0,512} \cdot C$
 $C = 7922300$ quod apud Swa-
 nerum edacte 8^{or} ponit a. 1505 popul-
 or conscriptione 7964414

Supremus Civis, f. Suprema potestas /

512.

Historia ordinis Successionis in
Regno Hungarico

Hungaria fuit regnum hereditarium
Successorum descendendum, sexus mas-
culi in familia etyadi usque ad 1301.
quo anno in Andree 3° extincta stir-
pe virili erat liberæ electionis ad 1526
quamvis S. ^{arabici} et C. ad prevenien-
das dissensionem, occasione liberæ elec-
tionis enasci solitas, filiasque regum,
herede masculino constitutorum, Suprema
potestate plus vicia simpliciter inaverint
Oto 1526. coronam et regnum Hungarie
adeptus est Ferdinandus f. Imperatoris
5° Imperatoris / de Domo et archiducali-
Austriacæ et ab illo tempore Hungaria
sese nunquam interrupta a Dynastia
Austriacâ habuit reges, ita quidem ut
S. et C. regni liberæ electi non autem
hereditarii putandi sunt ad annum
1657 quo in comitiis Posoni celeb-
ratis articulo 2° libera electio exulare
jussu jus hereditarium in perpetuum
introducendum est, idque verbis disertis-
simis translatum est ob impulsatos
Tureas et Törökianos in Augustam Do-
mum Habsburgicæ Austriacæ et quidem
in descendentes Successores masculinos
Leopolditi observata primogenitura
extinctis. v. descendentes Leopolditi
masculis, jus Successionis hereditarie
regni transeat ad lineam aliam Domus
Austriacæ / quæ tunc Hispanicè regnabat.

Caroli scilicet IIⁱ filias primogenitas -
jus itaq; libere electionis Romanis
post Extinctos filios Leopoldi Iⁱ et Caro-
li IIⁱ ad S. et B. devolbat.

Med autem Carolus III^{us} a^o 1713e Eccegrili
Sanctionem pragmaticam ita dictam
introduxit que in comitibus Sasoni^{is} 1722
20 Junij inchoatis 1723 articulo 1° tesam-
natis a S. et B. Hungarie acceptata e-
vigore jam istius Sanctionis pragma-
tica primogenitura et haereditas ma-
culini Sedus in linea recta descenden-
tibus extinctis successio haereditaria
ad sexumq;vq; feminicum extensa est
in specie

1° In filias Caroli IIIⁱ

2° In filias Josephi Iⁱ

3° In filias Leopoldi Iⁱ eorumque succes-
sores oeline primogenituse in linea

recta.

Et deoque linea Carolina que prima est
extincta, successio ad Donum Sasonicum
et haec extincta, ad Davanicam Donum
spectat: quia Senioris fratris Josephi Iⁱ
filie electoribus Davanicis nuptui datus

Regnat modo jure haereditario Maria Th-
eresia Habsburgica quia vigore Sanc-
tionis pragmatice successit Maria Th-
eria Caroli filia a^o 1740 sed que pro virg-
a^o 1736. nupsit Francisco Duca Lotba-
ringie adeoque:

Franciscus est jure haereditario est
rex Hungarie 1° natiuitate

§ 13 Coronatio

12. Rex Hungarie supremam habet potestatem in regno non successione tantum resonantiam coronatione continendam. Coronatio autem a ritu Solemni intra sex menses regiminis natiuitate agitur. Regni Corona: jurejurando hanc diplomate coronatoris inauguralis ad edito solet auspiciari fieri.

Jurjurandum duplex est:

1° ad altare secundum pontificale Romanum: juramentum de jure lege justitia et pace eccelle et populo sibi subiecte iuratur 2. pag 44.

2° Decretale in campo aperto (monte regio Posonii a M. Theresia extructo) ad constitutiones libertates privilegia leges ser uandelas et seruari facienelas.

Diploma inaugurale 5 punctis abtol uti: pentalogum Solemne et rim ma nu propria sigillo regio spondet re a se. 1° Libertates privilegia jura leges Regni ser uandelas excepto articulo 31° de creti et Andree regis 1222. 1. quivigore articuli 1° 1687 clausule expunctas e a H. et O. consentientibus.

2° Coronam nunquam e regno eferre

3° Provincias avulsas restituere
1. hae tenus recuperata et ex post Deo ad iuvante recuperanela.

4° Extinctis masculis et femineis ave redibus Caroli 3° Josephi 1° et Leopoldi 1° liberam electionem ad SS et OO. devoluturam

5. Horum Honorum Successorem intrinsecus
mensis ab aditu regionis, fide litae
tibus et diplomatis coronationis san-
ctatis: hoc est si praevenit pre-
sentis diplomatische assuevationis
acceptationem, deponendumque super
eodem iuramentum coronatum in -
[NB post articulum 3um 1791.]

Locus Coronationis fuit Alba Regia
in Basilea D. V. M. Ferdinandus ibi
dem coronatus est 1627. 1643. - Cuius
a Iureis Successores Posonii corona-
ti sunt excepto Ferdinando 3^{io} qui 1699
et Francisco 1° qui 1792 6to Julii Præter
iuramentum prelegit Archiepiscopus Strigoni-
ensis, rege sub throno stante: duobus digitis
elevatis.

§ 14. Coronatio Regine

Udores etiam Regam / Regine coronant
qua occasione: 1790 - 1792 / Præter
coronam regni huius Regine Episcopus autem
Wispreniensis: qua Regione Cancellarius
elegentem domesticam capituli eius impo-
nunt. Non tantum Regionis coronatione
hæc lege jus correge huius confertur.

Reo coronato regi et Regine a S. et C.
honorarium offertur: sic Francisco 1792
50000, Coniugi 26000 aurei

§ 15

Titulus Regis Hungarie in
Dipl. Franc. inauguratur
Nos Franc. divina favente clementia

Hungarie, Bohemie, Dalmatie Croatiae Slavoniae Gallicie Sclavoniae Romaniae, Serbie, Lomanie et Bulgariae Regni Apostolicus, Archiducatusque, Magnus Princeps Transilvanie.

Statibus et ordinibus Regni nomine sue majestatis impetabantur a^o 1808: Sacre Cæsaree et Regie Apostolicæ Majestatis Domini Domini Clementij Sani nomine serenissimo: Divi Palatinus Joseph. erat ex Augusta familia Archiducatusque serenissimo item ac reverendissimo, gratia Prionas etiam regni erat item ex eadem familia ff. 2. Sept. 1809. /

Archiducibus nec non reverendissimis, reverendis honorabilibus spectabilibus ac magnificis, magnificis item egregiis et nobilibus nec non prudentibus et ceteris spectis meliori regni Hungaricæ et partium eidem annexarum Domini^{is} Statuum et Ordinibus qui vel in personam vel etiam ablegationis munere fungentes nomine Principatum suorum presentem generali Dieta Regni per attestatam suam majestatem Regiam Clementissimam indicta congregati^{is} benignè invitandum: attestatam etiam majestatem sacratissimam etc. etc. In conclusione in reliquis summe fatis sua majestas Cæsareo Regia Apostolica, iisdem S. et C. Regni gratia sua Cæsareo Regia Clementissime

ae jugiter propensa manet.

Reiſſum S. et C. O. ſuam Majestatem
in representationibus ſuis alloquebantur.
Sacraſſima Coeſarea et regio *Styria*
eum Maſteſtas. Donec Dne Clementiſſime
Et in formula Concluſionis: in reliquo
ingratiſſimae et clementiae Coeſareae regni
nos devotentes, homagiali cum ſubſcrip-
tione tranſimus Maſteſtatis. *vestrae*
ſacraſſimae huſmillimi capellani et
ſervi perpetuoque fideles, ſubſidi S. et
C. O. Regni Hungariae et partium adne-
damum dieſaliter congregati.

⁵¹⁶
Oratio Regni

1° Sacra Corona quam e duabus aliis coro-
nis diverſae originis ſc. Latinae Graecae
et Graecae compoſitam eſſe ſonari excep-
tione major. res eſt.

Inferior ſe paſſi: circumſerentia eſt
Graecae originis. Preſertim porre, *Styria*
ſanctae quoque Orientalis Eccleſiae officium
ſc. Demetrii Georgii / imagines Michaelis
Ducis Imp. Coeſtr, Coeſtant, Porphyri
et Geire cum inſcriptione Graecis Cha-
racteribus e.g. *Geobits Δεσποτης Μικηλ
Κραδης Τροχιας Ο Κοζμοβ. Γεωργ
Ο Αγαγετος Μικαηλ* / *Geobits Δεσπο
της Βιτας Κραλης Ινδικιας* et reſponſum
tempori 1072, doro atque *Βιſſa* eſt
huc corona Geire. Duci Joanni ſilvanie
ſed ab 1073 usque 1077 poſt modum Reg
Hungariae ob clementiam militibus Duc
inclu

inclusis, quas tamen cum Niceta salvas
abire sicut, prestitam.

Partem autem internam et superioris Regumen-
tum hemysphorium est Latine originis
et ex characteribus, see alio edentibus:
1. S. Petrus, S. Coannes, S. Paulus, S. Iacobus
S. Thomas, S. Andreas, S. Barth., S. Philippus,
partem esse corone a Sylvestri II. Pontif.
anno Stephano 1.º Regi oblata tuto con-
cludit. Legatur Dr. Petri ex Magyar Ho-
rona Historia Vespremi Imp. et melhe-
de a Sr. Korbny, & Dissertatio Hung.
Clas. Bombathy in Inelomangos Gyűjtemény

Donatus Corone S-gonatarum et 6 sem-
unciarum auri pretium internum 1000 eu-
rorum exiter - aut pretium affectionis
vere inestimabile est. Rex Matthias
6000 aureis redemit a Privilegio Cesa-
re. quod vel Regum hae eadem non
crownatorum privilegia non valent.

2. Pallium Imperatorum Apuloz imagi-
nibus artificiose intertextis secundam
inscriptionem est donum Gisele Regi-
ne r.º Eccl. Albe Regalensi oblatum.

3. Sceptum et pomum aureum cui
insignie donum Anjva impressa sunt.

4. Radii item Sanelalia, Chirothea et
senora sunt.

§ 17. Insignia

Insigne Hinc est Clypeus bisectus
dextra 4. lineas albas, fascias sinis-
tra ericem Aepiscopalem ex corona
tribus collibus imposita erectum hu-
bend campo ubique rubro - Dalmatie
tina Capita Leporum, campo Ceruleo.

Croatia, argento et rubro quadraticata
chlamys rubra alba

Slavonia a tempore U. Laelidai 2: Cly-
peus a duobus fluvii horizontaliter in
3° campo divisus, quorum superior in
quo Stella micat & inferior caerulei sunt
meclio penitus rubri caelo cum fugien-
te Marte ꝑ. Ualerij

Transilvania Clypeus tripartitus
in quo Hungaror. aquila nigra crescens,
campo caeruleo, Siculor. Sol Luna, Pado
num apparent campo aureo.

ꝑ. Tituli Principum
Antea filii Regum Hgrie duces voca-
bantur, et non nunquam seculo XIII° corona-
bantur. - Reges Hungaror. deinde vocati
ab a^o 1501. titulus ipsam familie reg-
nantis, Caesaree serenissime Princeps.
ꝑ. aut Principissa, erat a^o 1506. item
titulus ad Fratres et Sorores huius ma-
jestatis addenelitur

Coronae Princeps scribitur, Dei gratia
Austriacae Caesareus, Hungariae Bohemiae
etc. Regius Coronae Princeps. - reliqui
Principes familie regnantis omittunt
coronae.

Residentia Regum olim Alba Regia,
 tandem Buda, nunc Vienna

ꝑ. titula regia eiusq. Dignitarii
Majestatem potens Hungarorum
ratio in Regem transferenda cum ꝑan-
per etiam externa ꝑ. majestates sym-
bolis, aetum emineret voluit, que per
He

Statum Regis aulicum 1: aula Hungarica
expromitur, quem constituunt Dignita-
rii 1° = Corone aut Regni & 2. etulle Regie
I. Dignitarii Corone et Regni v^o Regni

Barones idem idem sunt, qui Judices
regni ordinarij s. Palatines s. Comes
Palatii Major, Pross. Graf. Rector Is-
permyj

2. Judex Curie, 3° Damus Croatiae 4°

* Magistratus Tavernicor.

II. Dignitarii aule Regie secundum se-
cundum officii se recipientes: Princernaz
Regallum magister, Capitaneus et ga-
sonum Cubiculariorum, Sanitorum Reg. mag.
& Curie Regie mag. & s. ab a^o 1765 Capitaneus
Turme Pretorianae & Custodes
s. Regni Corone, olim Comes Timedien-
sis & Dosoniensis.

Obs. Dignitarii s. vulgo Regni Dav-
nes, non nisi occasione coronationis
& Tigre aliquas functiones habent.

Nunc aula splendorem augent et ser-
vitia aulica orant.

1. Camerarii s. Supremo Camerario Aus-
triaci subordinati in servitio s. i. c.
clavim deauratam portant in schami-
de. - in Camerarios assumunt etiam
equestres.

2. Turma Pretoriana a^o 1766 Padoni
collecta 120 personis constabat
gregarias, ex quibus 18 Transylvanic-
ci. In eomitibus 1764 pro intertentio-
ne hujus Turme Hungari 100,000

Frankel

Transylvani 10,000 flos contulerunt.
Capitaneus hujus Turmie leg 1766 est
Regai Dard - Turma subest Supremo
aule Prefecto.

3° Ordines Equestres p. olim Sigism
ord. Draconis 1383. in memor. Marie
conjugis.

• Ordo Equestris S. Stephani a^o 1764° 6°
Maj d. Maria Theresia ad remunera-
tionem visorum in oculis civibus de-
dono etustriaca bene meritorum fun-
datus, sine respectu Religionis ratio-
nibus oibi patet. Constitabat priori-
tus ex 100 Equitibus scilicet 20 emsis
majoris, 30 Commemulatoribus et 50
parve Crucis p^o 1767 38 m. c. 64
p. e 25 Commemutores cum eademe
is 33.

Magister ordinis est semper Pres
Hungarie, Cancellarius ordinis
idem qui regni, in Sala ad fest. Ste-
phani Wienae.

Equites porro aurati - quicunque
aurea portant, occasione Coronati-
onis a Rege cum gladio S. Stephani
creantur. Habet, 109 tales momento
creavit.

Familiares aule regie sub Jus II°
invaluit ad remunerandos illos, qui
se meritis in Rempublicam con-
merent, quos tamen splendet ordine
ordine ornare non convenerat, facta
Sunt circiter 52 ut plurimum N.
Comites, Cottuum Assessores, Notarii.

Specialia dignitatorum munia.

- I. Palatinus 1: vig art. 2: 1439 in Co-
mitibus et a Rege Comitiatus, quor-
um duo Protestantes sint, debet eligi
a 15. & 20 & 15 25 ad vite finem durat)
a. Tutor est regis minorannis.
b. Presidens 1° in Dieta preses e
in Tab. magna 2: In consilio Locum te-
nentiali 3: In Tab. Septemvirali &
eligit 4. Palatinum & Proto-notari-
um ad Tab. Regiam Assessores
c. mediator est Regem inter et Reg-
num, in absentia Regis Locum te-
nens
d. Est Capitaneus Cumanie, Darggie
a Delu. 1°
e. Est Processuum Limitaneorum inter
duos Cottus Inuict.
7. Nobilibus donare potest ad vires
32 Sessionum.

Portentus 9000 olim aurei cum sale.
ad vires 2000 fl. modo 1637 56 fl &
40 44, preter Honorarium a Cumanis
reperere solitum

- II. Pucler Curie Regie In absentia Pa-
latini Presidens Diete Cons. L. te-
nentialis - Tabule item septemviralis
eligit 4. Inuicem Curie et Proto-notari-
um ad Tab. Reg. Assessores, Coro-
nationis occasione Septimum por-
tat. habet annuos 24000 florenos

III. Damus Croatiae pommum aureum
gestat festo coronae, Preses Tab. Danatis

IV. Jurevicorum Regalium Magister habent
votum in Cons. Loe, tenentiali & Septem
viratu et distinctam sedem Judicioriam
Jurevicalem, ad quam processus S. A. R.
Civitatum appellatur.

§ II. Jura Regis Hungaricæ

Jura Regis Hung. v. sunt Reservata s. Ma-
jestatica, quæ ipsi quæ Majestaticum ex-
clusionem alibi competunt, v. Comitatus &
quæ cum S. S. & V. C. communia habet.

Jura Majestatica

et. In rebus Ecclesiasticis

1. Quod ad Ino Catholicos.

a. Est Patronus Ecclie, adeoq. officia Ecclie-
siastica superiora, s. Episcopatum, Episco-
patum, Abbatias, Preposituras, & s. alios
Theor. Canonatus ex plenaria potestate dat
docet confert non aut. presentat v. postu-
lat. In ista tamen investiture s. annulus
Seipio pallium, Pontifici relicto est.

b. In Scholis s. sunt enim accessoria
Eccliar. s. Seminaris, lyceis & professores,
Directores & s. stipendia, coniectus, pen-
siones instituit.

c. Donor, Ecclesiasticor. Eppi de mortui
usum fructuum per triennium habere potest.

d. Secundum Jus Piaceti ita dictum oc-
cursum regnicolarium ad Pontificem in-
flusumque Pontifici in res Hungaricas
restringere, formulam juramenti Eppor. et
cognoscere quin si adversetur juramenti re-
gi ab Eppis deponendo, s. mutare clar-
iustro, cum apparo regnicolarium mi-
mum

minimum quantum aucta suffere, correspondentiam claustrorum cum generali ordinum ita dicto penitus tollere

2, Quod ad Protestantes, Jus Supreme inspectionis idem Jus habet, quod ad Catholicos Inceperunt non unitas

D. In rebus Politicis

1, Jus nobilitandi tam donatione, quam literis armatibus. - Jus perfectionis sedus feminei, masculo scilicet & mortuo, Ad legitimis ignobilis a nobili

2, Privilegiarum omnium dispensationes, Dignitatum, Titulorum, politicorum, & Academicorum, & decorationes, Honeliorum, immunitatum, & aliarum collationes, sub nomine sue matris emanant.

3, Omnia officia publica, civilia militaria omnia aule & Status munia a mediata & immediata voluntate regia dependent. - Palatinus tantum & 2, S. C. Conue. Conservatores ex personis sine discrimine Religionis per Regem candidatis a S. S. & C. Regni eliguntur. Supremos Cottuum Comites constituit quorundem Statuum & C. Cottensium votis

(conclamatione suffragis) reliqua officia Cottensia instaurant. In civitatibus L. L. & R. presentia Commissarum Regi peragitur restauratio, ac electiones sue Stati representantur.

4, Per supremam potestatem suam eadentoriam est Princeps et caput omnium

forum Iudicia viciam, ac tribunalia sum-
ma nomine eius pronunciant sententi-
am. Jus gratiae habet in sententiis le-
vis capitalibus. sed praeter simplicem
hunc casum Iudicis sententiam immu-
tare non potest.

5. Succedit in bonis; nobilium deficienti-
um, aut notam incurventium, non secus
in adquisitis etiam nobilium sine sine
legali Successore v. ab intestato mortuorum.

6. Jus eluendi monetam. Postquam cen-
sura, et omnes harum relictus. Posti-
det etiam omnia bona regalia, quae vel
natura sua nulli civium competunt aut
sunt lege tenus coronalia

7. Jus belli et Pacis. Tractatus in eundem,
legationes ordinandi etc.

8. Longissimi Tractus militarium confi-
mationem aeres limitaneae dispositioni
Regiae immediate subsunt. Nobilium
Insumptio in Dieta, stabilienda pen-
det a voluntate Regis.

9. Dieta inelictio, prolongatio, dilatio,
interruptio

§ 22. Cives Hungariae politicae conside-
rati
Cives Hungariae politicae considerantur fr.

1. Nobiles & quidem

a. nobiles per se. Magnates. Donato-
rum v. possessionati fac. Armalistae

b. Officia Venerab. Clerus

c. Privilegio libere Regiae civitates

2. Privilegiatae Communitates. Juris
ges

Saragges - Cumanis Haydones 13 oppida se-
pussica. N. Kikindaiensis.

3. Honoratiore 4. Ignobiles nescii

523. Inerogative nobilium

1. Habent jus et suffragium in generalibus
Comitatuum congregationibus
2. Non nisi legitime citati et convicti puni-
untur. exceptis casibus proclitionis et eri-
minis lese majestatis. in flagrantibus
in continua persecutione si legere hendant.
:: Latrociniorum in ceneliari, adulteri crimina-
ribus :: officinales non possessionati, et
rationibus reuelentis obnoxii -
Ignobiles contraobilem non nisi ex con-
tractu, et casu simplicis successione
§. 1502. art 20/ procellere potest. Secus melio
Dominii sui Terrestris §. 2477 seq.
Violentia contraobilem a missione epi-
tis & bonorum gravitas
3. Jus habet ordinale terrestre, nullis cen-
sibus decimis §. nisi bone in alterius ob-
bilis possessoria habeant §. sunt obnoxii.
Si subsidia in elio ceta conferat confort
sponte oblatione per Dietam facta. at
Dietaliter determinemelo in surgere et
iam tenentur ae proprio sumtu intra hi-
mites Regi militare.
4. Nobilis Hungarus de bonis suis adqui-
sitis libere disponere potest §. testamento
Legare / obita tamen cum elio penelio agna-
tor. - aut si ultimus deficiens sit eadem
in obversum Tisci Regi testamento lega-
re aequit
5. Certo sensu est tantum sub Rege - ad
officia Comitatus dia & teraliqua
nobilis tantum

nobilis tantum applicatur.

§ 24. Status et Ordines

Regem in Hungaria excipiunt S. S. V. O.
ad quos referuntur: 1. Vni. Clerus, Prelati
tam Catholici ritus utriusque, quam Schis-
matici Epipi

2. Magratus s. Comites Barones
3. Nobiles 4. L. L. Reg. Civitates cum Ja-
zygibus Cumanis & Harlu.

§ 25. Prerogative Cleri

Prelati sunt Epipi 3. Epipi Diocesani 16.
titulares 16. Abbates - cum bonis 22. titu-
lares 124. - Prepositi - Capitula 23. inter
quos 3 sunt collegiata

1. Inglatorum Status honoris causa primus
2. Nec in Dieta nec in comitatibus se-
det de jure & diserta lege Clerus, nec
de nobilitate eorum sunt ullae leges. hinc
questio de reali illorum nobilitate mul-
tum agitur; de qua quidem verbōtri non
dubitavit quia immunitas illorum, ab om-
nibus officiis antiqua est in Hungaria;
quum litere arma les.

3. De bonis suis acquisitis, non habent
liberam disponendi facultatem; s. pos-
sunt cum melitibus sine Matris legare

4. Testimonium eorum antiquitus aequabat
10 nobilium testimonium

§ 26. Magnates

Magnates sunt qui in persona seclent
in Dieta ad Tabulam. Processum & vo-
tum habent in Dieta ad quos singu-
laribus

laribus literis Regalibus invitantur.

Magnates sunt aut.

1° Officio: nempe Regni Barones, quibus Capitaneus I. P. ab 1784, et dux comae con-
servat. Supremi Comites Cottuum.

2° Nativitate 1. Perpetui 2. Comites, 3.

Nati Princeps, Duces, Comites, Baro-
nes, Iuxta Baronatus si prosapia nobi-
lis sit antiqua: ad 4. Generationes / 10.

Personarum = 12000 Secus 3000, floz. Convent.
Comitum 3000. 4000 fl. in Cancellaria
... anno 1576. fuer. familie Comitum 73 Ba-
... norum 93. ... quoque ad numeratis

Ineligenatus / i. ceterorum solenni lege in
Hungaros receptionis: / Iuxta = 3000 au-
rei nure 300. ineligenae facte / in regno.

§ 27. Nobiles

Chyregia optimatum v. Magnatum
in Hungaria grassata est 1222 aurea str-
dree Regis bulla, qua cluce he classes pro-
pius ad se accesserunt.

• Nobiles Hungari eligunt oblegatos
in Dietam publicam, ac eosdem infor-
mant.

• Personalis presentie Regie in Ju-
diciis Locum tenens longa Officiorum
serie est ex nobilium Equestrium Sta-
tu.

• Nobilis 4. generationis si mentis
refulgeat, obtinere potest eligentiam
ordinis Equestris. S. Stephanus. Came-
rarius 2. p.

§ 28. Libere Regie civitates earumq.
Prærogative

Sta

Statum 4um officium libere regie civitate

1. Ablegatos nuncios suos habent in Dieta
ta: facundiam orationis abnegat ipsis Sch.
wartner?

2. Pecunia sunt eorum non abalienabilia

3. Habent Iura nobilitatis terre stralia
sclamortisatione 1542 - 331 - 1608 - Bin
bonis convassonelis circumscripte sunt

4. Civitas succedit civibus ab intestato
et non viceus.

5. Consul et Iudex quotannis, cum insi
matione tamen camere regie libere e
figuntur, cum reliquis magistratibus, me
ter Senatores

6. Magistratus ~~omnia~~ ex sequuntur et
Ius gladii habent.

7. Habent Ius Patronatus s: onus nec
sitatebus sclarum superinspicienelis
I. Ius unelinar / 1792 Proventus L. R.
et et economicus = 1312 813 flor

Cives ipsi L. R. C.

8. Iura Civium I. Homagium habent
200 flor uti nobiles s: III. q. cum distine
sione quod aliam in sorti nobili in
pligens bonor suor jaeturam faciet ad
civem infestans innoxium 100 flor pu
nitur.

2. A Magistratu tantum suo pro debi
tis interceptus

3. Felonia or alium non solvunt.

4. Officiis majoribus militaribus et

cameralisticis ad moveri queant

1° Antea debita supra 60 fl. ad Tavernicum
1° Si civitas Tavernico suberat Persona-
lem 1° Si civitas Personali suberat apella-
buntur ab 1807 arte 9 lites Civitatum Ta-
vernico Subjectarum supra fl. 900 proces-
sum debiti in secle Tavernicali incipiunt
inde ad Septemvitatatum ascendere possent.

Poenae capitali obnoxia Magistratub
ad 1791. 1° antea non licuit ad Regem via gra-
tiae appellari possent.

Onera Civium L. A. A. Civ

1° Contributionibus 1° cuius clavis: Quot quis
que florenas ad Castam regiam solvit (Hott
grossis contribuit) Decemio Hospitalis mi-
litaribus 1° quarteris exceptis mortanis
D. A. C. subsunt, novos tyrones militie
sistunt solvunt Regi Castam ita dictam,
Ducalem Insurgere regem tenenti toronen-
tor, et artilleerie transportationibus apli-
candi

2° In civitatibus pauperioribus, Domesti
cum habent castam

3° Ignobilis Civis bona extra terrenum li-
vitalis iure nobilitari possideri nequit

4° Litem movere contra nobilem extra
civitatem non potest.

5° Art. 95. 1542 novarum donationum
incapaces sunt.

6° Quod ad politica subsunt. Ede. Cons.

Duclensi, qd ad oeconomica esq. Camera Duclensi

§ 20. Districtus Privilegiati
1. Iazigum & Cumanorum.

A. Iazigum. Iazyges - posteri Cumanorum
quos Lad. a. 1506. Spolius ex Hungaria ac-
tis onustos debellavit & ad Religionem Chri-
tianam amplectendam adigit. Terramque
illis inter Tibiscum et Matram dedit. a.

B. Cumania major Posteri Cumanorum
sub Duce Tatar a Stephano II° a. 1124. in-
regnum receptorum jacet trans Tibiscum.

C. Cumania minor inter Tibiscum et Da-
nubium, Posteri Cumanorum, qui a Tataris
Mongolicis pressi a. 1239° sub Duce Lut-
heno 40000 terram a Bela IV° petierunt et
impetrarunt. -

Privilegia his districtibus a Bela IV°
concessa a Carolo Roberto aucta sunt. Sec.
XVII Imperio Turcico subeant, quibus de mul-
tis fundis et possessiones plures nobilibus
privatis obvenierunt. a. 1702. Carolini Teuto-
nico Leopoldo I, pro 1. milione vendidit, a.
1730. a. C. P. & ob. revindicati sunt. Cum
autem dimidiam investitam summam
deponere non possent libertate amissa
1731. domui invalidorum. Pestiensis in-
scripti sunt. Bellum intestinum Turcicum.
ab 1737. - 1740. opes illorum in vender-
dis fugibus & pecoribus elevavit & in-
comitis 1741 ad instinctum Palatini.
Joan Palfy ea lege privilegii, restituti.

sunt.

sunt, ut praeter solutas 515000. fl. unam le-
gionem equestrem 1000. virorum statuerent
praeter 400. jam antea statutas, quibus ad
1745. prestitis a servitute se releverunt,
virisque privilegii aucti sunt, se pro cri-
minali et Jure Gladii Redemptio illa in Com.
1757. art 25. stabilita est.

Comes et Juedes /: Supremus Capitaneus
Sargum et Cumanorum & Palatinus. hujus
vires gerit. V. Capitaneus Palatinus a Pala-
tino electus, reliquos officiales, Legales et
que ad Districtuales, ipsi eligunt.

Generales Congregationes celebrant. In 2.
Deroyini - Particulares in Districtibus.
Cautore ad Palatinum appellantur.

Insiives /: fuerunt ad 1505. 114, 143 Sargum
& Cumanum /

1° ab ad 1507. solvunt contributionem 87,485.
fl. 12 $\frac{1}{2}$ sgr.

2° In domesticam generalem & particularem
cassam conferunt 53,436. fl. quotannis

3° Proventus duorum praedictorum /: Duobus communibus

4° Palatinus V. Capitaneus et officiales Di-
strictuales sua Honoraria ex cassa genera-
li domestica accipiunt

5° Habent funebrem insurrectionalem Com-
munem /: pro oneribus insurrectionis fa-
rendis / quem illi quotannis 3000 Florenis
augent.

6° Nullis privatis Dominis subsunt. In
peculium S. Regni Coronae Telonia et nec
Episcopalem Decimam solvunt.

7° Et Dietali Dato ao 1754. propter merita
sua pro solutione in 3000. aureorum in
perpetuum relaxati sunt.

8° Jus Educilli, Macelli, et regalia alia jura
minora sunt.

9° Ao 1746° obtinuerunt authenticum
Sigillum peculiare

10° Ao 1791. Jus 2. representantes ad comi-
tia ablegandi

Districtus Hajdonicium v. Civitatum
Initio Seculi dⁿⁱ 17^{mi} subvedillo Steph. Dots-
kay pedites voluntarii sine stipendio ex
Hungaria Serbis et Valachis conflati militare
corpus efformarunt quibus Princeps Transil-
vaniae post bellum finitum bona assignavit,
Duces eorum Capitaneum constituens privi-
legiisque postmodum a regibus etiam confir-
matis donavit. 1622. Feod. 2us

Ipsi Rives

1° Contribuunt 220001 fl. l. ab 1507/900 annis.

2° Subsidium pro pecuaria 2 milites dare
tenent.

3° Insurgere cum nobilibus, et praeterea tiro-
nes sistere tenent.

4° Deputatos 2, mittunt ad Dietam.

5. Indigniora nondum habent

6. Habent peculiares magistratus unde ad Di-
rectorem Districtus hinc ad Tab. reg. appellans
causae. Dependens ab Ede. Cons. L. Tenenti
ab Hung. Hajdones erant ad 1508. 22394

C. III. Civitates Scopusienses (cum
Sublo kmisen, Dudleint III.) quas Sigismundus
ad 1412 oppignoravit Regi Poloniae, affinis fuit
Jagello, qui post ad 1370. 1472. divisione Po-
loniae facta ad Hungariam redierunt.

Haec civitates unum corpus efficiunt a Juris-
dictione Cottus Scopusiensis liberum. Habent
1. Peculiarem Jurisdictionem sub Praesidio
ita dicti - Comites Provinciae in Judicis. li-
bere a civitatibus eligendi - Et ad administrato-
ris Cameralis, qui praeter liberam lignationem
et quartarium, 1200 fl. solutionem habet. (ta-
bidem pro inspectione in Camera))

2. Censum fundi annuum vigore privilegii a
Maria Th. absenti solvunt 1853 fl.

3. Contribuunt 30764 fl.

4. Pelestoris militia domibus eorum condescendit.

5. Domino terrestri non subsunt.

6. In rebus Juridicis a Magistrato civico, Comi-
te et administratore ad Tab. reg. appellans

7. Quae ad politica subsunt Ede. Cons. L. Tenen-
tiali Hung. Quae ad oeconomica ab Ede. Came-
ra Regia dependent. ab 1508. numerata fi-
41968 capita praeter nobiles

D. Vigore ab 2. 1508. ad privilegatas.

Districtus

1804
Districus Magnohilindensis in Cottu Torontensi
& Districus Tibiscanus in Cottu Datsiensi.

Dist. M. Hilinda cum 10. locis (Helysegeto)
1774. — 76 est privilegio ornatus subest Commis-
sario Districtuali per Cameram Regiam debi-
gnatio proprie sedis Indone. Jurisdictio
in tamen Cottu Torontaliensis non edemta
Contribucionem solvit in Cam. reg. 35000 fl.

Dist Tibiscanus ab sessionibus qui pro Domi-
nio Munkats 1791. abstr. 7° pro Corone bono ele-
claratus est, omnia publica onera portant
ab urbanis se flon. 40000 ocederunt an-
nue solvendis. Habent capitaneum, suffund
tamen Jurisdictioni Cottus.

308 Rustici & Ignobiles.

Antiqua Rusticor. in Hung. sorti parum
hilaris (quatenus veneli, legarique cum fundis
poterant a Dnis suis.) commissione urbana
li 1767. — 1773. a Maria Thi. Introducta &
1791. 92. a S. S. et C. C. q. aprobata subven-
sum est. Recenter: Constitutio Leirubecialis
Regni Hung. opera Caroli Paul. Concip. Court
Hung Tom 2. 1877 Vienna.

Jura Rustici et onera.

1. Rusticus in Hung. non est glebe adstorie-
tus sed est libere migrationis Nationari-
one coram Indium unita preter messis tem-
pus, imprimis circa festum S. Georgii, cum

Festum

- Testimonio V. Comitum et Subscriptione Domini
 Venetis migrare quolibet potest.
- 2° Rusticus integre sessionis intra villanum
 unius Cubili 3 Jugeri s. egystöbläs / 1100. 2 1200. aut.
 1300 orgiarum. □
- 3° a) agrum habet. et 1^a Classe 16-36 jugera offi-
 cientem.
 et 2^a Classe 18-38. et 3^a Classe 20-38.
 et 4^a Classe 22-40 5^a Classe 28-42.
- .. Fremiseia habet b. 22. diurnorum. Duseua cum
 Dno terrestri habet comuniam s. in Derethe
 18 FO 4 □ orgia pro Sessione s. in Malo 25 Jug.)
 sessionis $\frac{2}{3}$ $\frac{1}{4}$ eadem est ratio
- 4° Ubi vinea danti educillationem habet per dimi-
 dium annum s. a festo Michaelis ad festum Seer-
 gü- ubi nulla sunt vinea a Mich. ad Inearna-
 tionis s. festum
5. Ligna ardua habet pro usu proprii facii
6. Si Comunitas nullas habeat Sylvas in
 Sylvis Dominialibus viliori b. dferit pro dco
 ipsis ac extraneis lignatio suis permittitur.
- 7° Prestitis Usuariis libus domino terrestri
 non amplius ullis tenetur angariis donis &
 8° delquisitorum Immoibilia mediam par-
 tem deficiens sustiens libere potest
 testamento legare s. Joij III P. lit 30.) Pro-
 ducta industrialia naturalia libere pot
 permutare ven. clere. proesumptionis jus
 habet

habet ^{quidem} Dominus terrestris, ac in eadem summa, et
in rebus proprio usui interuentibus.

9. Homagium eius est: 40 fl. in valor Ulad. r.

10. In Criminali Capitali ad Thronum appellati-
onis ius habet

11. Filii eius stultis operam dare, et si apti sit
ad complura officia applicari possunt

12. Si onerata adsint nobilitantur: ipse de-
vartnet. ad quod Cottus commendatio neces-
saria est, sed liberatio Domi terrestris non requiritur

13. Onerata status ordinaria fert 6210 pgrtas.
(ad quibus L. A. C. 5554) et quidem ab a. 1607
singulas 574 fl. 57 d. 7 & 1/2 d. 7 solvunt -
1500000 fl.

14. In Domesticam Castellum Cottus ad quae officia
lium et Servorum Comitatusium honorari-
um edificiorum, porticularum et Captivorum
interuentio & a misera plebs conferre tenet.

15. Solvit Decimam Episcopi R. Catholicis - solvit
Verbi Divini Ministris et Ludi Magistris

16. Ad vias publicas pecuniam et vires confert.

17. Milites novos / rehouah / dant / 1500 ar-
mis apti a 17 - 40 aetatis annum erant 33900

Robotica Urbanales

Rustici integre Sessionis tenent.

1. Annuatim 152 curules robotatas 2, aut 4
bobus & equis ab ortu ad occasum prestan-
auriga et seminator una robotta ma-
nuali acceptant. Cum lis robotta = 2 ma-
nualibus

- qualibus. Tempore Messis bis per hebdomadam
 cogi possunt, nunquam autem supra 52, (robota)
- 2°. Inquilinus domum tantum habens 14 diebus
 manualibus domum conductam habens 12 die-
 bus manuales.
- 3°. Quatuor russici integre Sessionis tenent.
 annue quadrifuga una soluta ad adistan-
 tiam (via bonation messis aut vinelem tem-
 pore) itineris duorum dierum, Telonia sol-
 vunt Dno terrestri.
- 4°. Per lignatione 1. Lib. orgiam ligari importare
 Domino terrestri tenetur
- 5°. Cum plumbo et pulvere pyro Dni Terrestris
 diebus 3 venari.
- 6°. Ad Domo sua 1 fl.
- 7°. 2 Gallinas 2, Capones 10, ova 1/2 justam ad ipsas
 vitari aut 1/4 dit. Ea Sessionibus 30, unum
 vitulum, aut unum flos 30 dit. Si in contra-
 ctu speciali reductionis hie ad res paratum
 non obtineant in natura prestantur
- 8°. Dominus aut Domina non aut filio v
 (filia) matrimonium in eunte preter mo-
 dum memorata ad aliquid adhuc v redimit 2/3
 ditensis. Tenetur etiam Lytrum pro Dno ab-
 hostibus capto conferre
- 9°. Dno olle sublimatoria v a lombica 2 flos
10. Honam ex omnibus procreationibus
 (preter hortum intravillanum) iteratus ejus.
 annuus a nonis liber est.
11. Dominus terrestris in ele quidem est
 herbarialium et aliorum processuum

et juri stare, et defendere rusticum suum te-
netur nec libere eum punire pro arbitrio
potest, cum Inellium et Junaxor in seclibus
dominialibus sint presentes ab urbariaria
definita sint. Causae hae ad Cottum eam
ubi Duseus Magistratualis partes rusticis
suere debet. porro ad Cons. L. Tenentiale
regium appellari possunt ubi directus Dep.
dens Consiliarius est in Urbaniabilibus. Ita-
lunt itaq; quide conelitione Rusticorum in
Hungaria desperant.

§ 31. Comitatus Regni Dieta

Rege presente summa potestas Legisla-
toria in Comitibus contracta est. Regalibus
litteris ad Magnates Cottus L. D. C. in
quibus saepe eam summarium materie
directaliter ventilandae propositum est
emanatis 4-6-7 septimanis ab emana-
tione regalium Comitatus incipiunt. Abbe-
gati liguntur, ac instruuntur.

S. P. & OO. de in loco defisito presentate
Representatitibus? (coram Personali per di-
teras Crecentionales) legitimatis Propo-
sitiones regie S. P. & OO. in Palatio Regis
-? in domo Regnicolari) Orzag hura (circa
Thronum Hungarie congregat
Sed enim in Dietam non venit tradunt
que in domo Regnicolari in maxima con-
gregatione

gregatione perlecta titulis (Danubiano
et Tibiscano) & deputationibus ablegatorum
Cottium singillatim pronoverant, ac gravibus
momentibus Statuum ad Tab. Statuum refer-
untur, ad quam huc & quovis projectum
de nova lege conelenda, eorundem disputant
donec major pars consenserit. Propositi-
ones a clivibus Tabulis approbatae Regia
confirmandum substantunt, quare si
rex acceptare dignatur, in Leges regni abeunt
secus differunt articuli Dietales a Rege
et S. S. & OO. approbati & acceptati, finita
Dietam in numerum. Documentorum refe-
runtur, et Decreta Regni nominant, quae
sanctam lingua latina p. Cons. S. S. nomi-
ne Regis Comitibus Districtibus prior-
& S. S. civitatibus mittunt, ibidem
publicantur et ab illo momento vim obli-
gandi habent. Cum autem S. S. & OO. in e-
lameris (Tabulis) consultationes et conclu-
sa per Deputatos communicantur, inter
et Tabulas nempe deputatum et Tab. Magna-
tum praesides et Episcopus. - a Tab. S. S. et OO. ab-
legatus Capitulum non raro ad negotia
alterius discutienda sessiones mittit,
ab utraque Tab. celebrantur. -

Unanimitas in absolutis omnium H. S. S.
in decisione Consensus non requiritur. S.

Sitres S. conseriserint, propositio est decreta.
Ad colligenela suffragia in Tab. Magnatum oc-
curre in Tab. S. nunquam res occidit.

I. Tab. Magnatum, praeses est Palatinus
aut Regi Index Regni ordinarius, sedens ot-
chi Episcopi, 16. Diocesiani, et 10. Titulares Epi-
scopi. 2. Prelati Ordinum Bened. Aragonica-
stensis; Magnates, a^o 1508. 244 Magnates in-
ter quos Regni Barones, supremi Comites, et
Gubernatores. Firmie, et 200 titulares comites
et Barones; Ablegatus Dalmatie, Croatiae, Sla-
uoniae

II. Ad J. S. Praeses e Personalis sedens 15. pers.
Tab. regiae 1. ab a^o 1507. etiam Director cau-
sanum regalium sedet in Tabula Regia et
votum habet. 2. Croatiae Deputati 14. Able-
gati Capitulorum 7. Abbatium, et Propositu-
orum, 98. Ablegati Cottuum, 159. absentium
Magnatum, Lumanie, Jazgic, 50. Cl. S. L.
D. R. 2. Hajlonicae, civitatum, in summa
a^o 1508 sederunt 698. persone Comitiales
1. Prelati 213, Ablegati 425, Tempore Dietae
jurisdicia sunt, et non nisi Matrimoniales
cause agitantur. In S. L. civitatibus, proces-
sus tractantur etiam sub Dieta. ab 1298-
1526 Dieta sub Dio in campo Rahos celebra-
ta est saepe confluentibus 80,000 equitibus.
Ferdinandus res vetulit in Civitates Dudas
Best, Pason, Dieta quavis triennio / cle lege

1791? celebranda esset, sed Palatini electio, ultra annum differri requiritur.

Summus regni Ducatus inter civitates regias dirrecluntur. Magnum inter Austriacos Cam et Coronae per Cam regni repartiri solet. Obligati Cottuum, et Civitatum, ex cassis domesticis, Cottus et Civitatum solvantur.

§ 32. Politica Dicasteria regni sunt

I. Excelsa Cancellaria regis Hungarico aulica

II. Exc. Cons. Locumtenens regis His in politis subordinati sunt a Cottus L. Civitates L. P. A. et omnes privilegiati regni Jurisdictiones.

1° Cancell. reg. Hung. aulica mo 66 sumibus Cottuum 1746, aedificatum opo Dicasterii hujus, edegitur. Res immediate, quod quid ad ejus potestatem pertinent. Hinc emanant gratulationes & donationes armales, indigenatus litt. Offora seculorum, regne ac Ecclesiasticorum collationes, justitiana, et Status politica per Cam diriguntur. Libros habet regios, in quibus a Ferdinande tempore, omnes regie collationes decreta inserta sunt quor. libror. Primus indubitatum est per totum regnum.

Omnes relationes a Secretariis / Consiliariis Cane. Hung. aulice / representantes rescripta, aut Sessionum ex protocollis extractus subscribit rex ad seculum III officij Cancell. erat ambulatorium ab eo Prima reg

regni, habet quidem totum Cancellariū Secretariū
I. et aulicū, sed propter sigillum non multum offi-
ci. Ab 1731° Secretarius Cancellarie et Secularis.
Magnas. f. mune excell. Princeps Coharj.

* Membra supremus est Cancellarius Episcopus
A.C. II. Seculares assessores et referendarij et mag-
natibus et nobilibus, e quibus unus est tem-
per Croatia, et Conceptuum practicanz quos omnes
rex designat, aō 1811 pensionem hujus Can-
cellaria habet 20000 flor exhibita aō 1808 =
13463 mō Pensiones omnium offi. 1800
362 quae olim ex Jatis, nunc ex Cam. reg. ex sol-
vantur.

533

II. Exe. Cons. Locumtenentiale Regium.

Dycastrerium hoc representans reg. potes-
tatem in regno residentem 1723. qd. diebus aē
in Strictione reg. Caroli 1727 21 Januar. intha-
uratum est. Praeses hujus est semper Palati-
nus, aut vacante Palatino Locumtenentialis
regius. - Assident 22 Consiliarij quibz. cu de-
cretum sigillo regio confirmandum, 12 saltem
adesse debent, quos omnes rex elegit et solvit.

Hi omnes, homineque vidue capaces sunt Pen-
sionum. -

Omnia fere statistice patrie objecta, f. pro-
ter eum et justitia, Consilio Locumtenenti.
ali subest intimationis, et de quenda, invigilat

et inspicit

et inspicit status pollicie, imputacionis illu-
 minationis culture, censure librorum scho-
 lis studiis funelationibus, oeconomie ma-
 nufactoris, commerciique urbariali systemati-
 quo Urbanales et proelutionales appellanti.
 Sedria hinc ad Cancellariam, in Cassatione
 contributionis per 10. Commissarios provincia-
 les provisioni militie, intra regnum edisten-
 Posonio Jos II^{us} Quidam transulit o em-
 ens Episcopos et Prelatos - Cameriam autem
 egiam univit 1755. aō 1790. sejunctam, et pro-
 ex primatem duo titulares Episcopi cecepti
 a 1754. officiales 24 constituerunt flor. 608214
 1810. = 166975. cum super additis propter cari-
 atem 295177 flor. Exhibita annua acereve-
 unt in anm aō 1742 = 4087-1783-13963-1786
 54292-1790. per restitutam et sejunctam
 am, regiam 29155 ab illo tempore imp-
 27-30000 Administrationis Justitiae,

819 = 524.
Leges Patrie

+ Hungaria habet leges scriptas, et in scriptis
 sedactis Dietalibus et consuetudinibus
 melabilibus adhuc 1514, per Jurisperitum
 eph. Verbötri ꝑ: de Procuratore Personalis ꝑ
 efectione qua nulla ejusdem temporis gens
 prope glorian potest, Constructas 1517 typis
 elgatas complectitur codex Legum nationa-
 s, nempe corpus Juris Hungarici ꝑ: 1770 ꝑ Bu-
 he foliis octo, quod habet duas partes

2. Opus Tripartitum Juris consuetudinarii
Regni Hungarici #

II Decreta, et articuli Regum et Imperatorum regni
Hung. partiumque eidem adnexarum a d. Steph.
no ad 1770, quibus addeuntur articuli Decretales,
annos 1791. - 92 - 1802. - 5. 7. 8 et 1822;

Codes Juris Criminalis desideratur, usi et Jus
Cambiale. - Defectibus legum ambiguarum
consuetudine introductarum et usus occurrunt?

Decisiones Curiales ad mandatum, Mariae The-
resie collectas et sub titulo: Plurimum Curia-
le vulgatus denuo recensum est Posonii 1800.

§ 35. Jura Judicialia.

Vel sunt pedanea, Jud. Regi v. oppidi / Secularis Dr.
iminalis; Juellium Jurator / 2 Nobilium, Juel-
lium cum Juratore / ria Comes / Secularia Coffus
Tabula Districtualis, Tabula Regia, Tab Septem-
viralis. I Jura Pedanea

a. Rusticorum Rusticus, praeter localem
Domesticam, cujusvis pagi v. oppidi politicam
est sedis Dominialis, cujus membra sunt Dominus
Terrestis, v. in absentia hujus provisor Juell
et Jurator, v. non raro Fiscus Comitatus -
use appellatur ad Seculariam

b. Nobilium Juellium cum Juratore hujus
Jura subsunt nobiles in processibus
visionalibus, injuriis illatis, et in processibus
Debiti infra 300 flon, a Juellio appellanti ad
am. -

II. V. Comitatus Forūm constat ex V. Comitibus Iudicibus et Juratoribus qui debita supra 3000, aut violentiales appellatur ad Sedriam

III. Sedes Iudicialis Cottus: Sedria
Omnes civiles criminales Magnatum nobilium, et Rusticorum pertinent ad Sedriam Cottus gremiales annuatim 4-5 celebrandam.

Constat ex Supremo Comite 2. V. Comitibus Notariis, Perceptoribus, Iudicibus, et Juratoribus pluribus Fiscis et Magistratu, Extractore obrenario, Legislatore, ad Tab Regiam appellantur cause.

IV. Tabula Districtualis Tyrnave, Trajansolis, Esperjesini et Debretini, constat sine sede pluribus assessoribus semper secularibus quorum 3 saltem in iudicio adesse debent, Notaria Protocollista, Expeditore, Advocato Pauperum, pluribus Cancellistis expendunt membra annuatim 24000 Flori. - Preter criminales iudicatur, Processus circa bona in diversis Comitibus iacentia.

II. Jura eminentiora Suprema revisoria

1. Tab Regia Pestini cuius iurisdicia ad U Ladislaum ^{Item} juxta 1402 10 referuntur reformata 1723 25 Septones sunt proter iurisdicia ~~continua~~ ne est. Forum appellacionis quod ad Processus a Cottibus et Tab Districtuali appellatus. Forum vero priore instantie quod ad Processus prope in hunc Magistratus, actus majoris potentie, pignoratitiorum, antiquorum

antegorum et dubiorum) privilegium adfectione
ad dandam & recipiendam rationem Contradictio
tionis) etiam explicatio dubi legum ferendus)

Constat ex Preside, qui semper est Personalis
Presentis Regie in Iudiciis Locumtenens ex
offessoribus qui sunt 2 Praelati, 2, Tabula Da-
nones, 5 Palatinus, 5. Iudex Curie Regie 4.
Prototonari, ac 10 offesores adesse debent et
sicut etiam Directa causarum Regalium, qui
proportionem habet votum, excepta causa regie
quasi ex cedere debet. pro montanisticis
processibus distinctus est offessor Referend.
Huc spectant praeterea officia. Proto colliste
archivari, 2. Expeditor, Cancellista & 3. Tabula
pauperum. Offesores aequalem habent digni-
tatem cum offessor Locumtenentis Cons.
aequalem item pensionem cum offessor Tabula
Septemvitalis.

Causae apellae ad Tab. Sept. Officiis Tab. Reg.
annue 32, 20 off impendit. Tabula Danalis
Croatia sub Presidio Dani Croatia cum off
seponit 4, ex quibus ad Iudicium fer, 6 adest
Dns, ejusdem est dignitatis & ab 1507. 9
processus ab hinc a Tab. Sept. apelle

2^a Tabula Septemvitalis / Pestini est ult
mum et supremum appellationis forum
olim constabat Personis 7. 1723 8. mem
1741 item 11 sunt adelita. Nunc pro
Presidem, qui semper est Palatinus, 4.
Praelatis 7 offessoribus, Magistratibus 9
Habilibus, de Referente in montan

Tabula

hinc constat. Ad Judicium integritatem. II.
Coadiutores requiruntur.

Causae in Septemviro, perpende ad
cutioni mandantur, possunt tamen
extra dominium, sed intra 32 annos
novissime foris documentis, ac ferre delictum
Gratia Regis novitari vel quodvis novicum
gratia dicitur

§ 36. Reliqua Fora

Edibere Regie civitates propriam hinc ju-
risdictionem, Magistratum a quo cauae
ad Seclum Tavernicalem hinc ad Septem-
viratum apell, nonnullae civitates ad Per-
sonalem, nec ultra apellant. In politicis
Consulari, in Reom Camera Regie subp.

II. Districtuum Privilegiatorum In hinc
1° Cum a nunc utriusque et Indignie propri-
is seclibus deceduntur, hinc ad Palatium
obtinere apellata.

2° Oppid. Helydonicalem cauae propriis
Magistratibus primum hinc a Directorem
Districtus, a quo a Tab. Regiam.

3° Causae 13 aut 16 oppid. Sepusienfium
a Magistratibus Oppidaris et Comite, Jglorie
residente, apell, ad Tab. Regiam.

§ 37. Fora Ecclesiastica & Montanistica

Ecclesiasticae v. Sedes sunt Metropolitane
v. v. v. a Preside et Ep. v. Diocesa-
ne v. Episcopales a Preside Ep. In his
dijudicantur

1° Fora cauae cleri, deinde
Inveniales

- 2° Matrimonialia Catholicorum & mixta.
- 3 Testamentum Nobilium ex vitio extor-
- no Formae et Solemnitatis eius.
- 4 Perjuria 5 Haerese.

Jura Montanistica exercentur.

- 1° Iudicio Montanistico de hereticis & supren
  - 2° Iudicio circulari Sponsionenti se omni
  - 3° Circulari deele. Privilegi Dominar
  - 4 Iudicio circulari Panatico in Graviter
- Cottus Praep; ab his dependent Jurisdictiones
 Civitatis Civitatum Montanarum.
 Cause huc appellat ad Sub Reges & septemviralem

§ 38. Jura Hungarica Specialius.

1° Jura ad Sermones et Characteres

J. Magyari 3500000 ex Asia oriundi lingua
 loquuntur Magyarem cujusde affinitate
 cum Lapponum lingua, quam post Patrem
 Sajnoviti cum Geol. Astronomo Les. Reg.
 Wiennensi pro observando Venens per elect
 cum Solis transitu ab Aug. M. Thersia
 Lapponiam missum plur. Seruclisi p. Schlo
 terqvog) receperunt) Grammatici certant
 ex adhuc sub Iudice disep. Paul Dory
 Szary lingua officiam esse juve
 firmate veterum plures ad Slavos, Ger
 manis Serbis Iuribus et Lumanis Jac
 sunt Hungari. Utinam vo & Slavi adha
 nationalem linguam recipiendam cog
 rentur. Proceres quidem Regni Hunga
 ric in Com 1791 art 26° decreverunt

1° Jura

1° Processus omnes Allegationes, Consulati-
ones et Protocolle Hungarica, Diastalia v.
Protocolle /: in em Consulaciones et discessiones
Latina et Hungarica lingua in postenim esse
concinnavit &

2° Scientias artesq; scholis et Hungarico sermo-
ne esse proponendas - aut lex non ubique ob-
servatur id qd Junesta Herderi /: in adem Zus
philosophie der Gesichte der Menschheit / de au-
tione Agri Scientie

1° Da steht aus Ungarn - nach Jahrhunderten
wird man es nur nach den Hähnen nehmen!
ponulus addit.

Hungariaci sunt avitae urbana et non in
incluabunt. P. P. C. Debrecini et Saktmar Heme-
mi habitant.

Lineamenti characteris Nationalis Hunga-
rorum tutius ab extraneis ducta aucluntur.

Disinger Vergleichende Darstellung der Staats-
kräfte aller Europäischen Monarchien und
Republikent Pest und Wien 1823 pag 309.

dicat, Die Ungern sind gerade offen, ohne
Vineizuge von & einer unverschämten Natur

gros müthig, sehr tapfer und überaus gasprey.

aber auch sehr stolz und eitel, der Arbeit nicht
hold und ihren Vorurtheilen eigen sinnig treu.

Ihr munteres, und feuriges Temperament
veriaht, der ganze Bau, ihre Nationalkleidung

di gespannt und knappen den Körper schließt
ihr rascher Gang ihre geschwinde Sprache

ihr heftiger Tanz, und ihre schnellen Entschlus-
se, sowie Jähren, Aufbrausen und Leichtsin-

27 So besitzen viel natürliche Anlege und angs.
 27 fangbarkeit für den schönen Dienst der Muse
 27 und Künsten, auch haben mehrere ungrische
 27 Gelehrte mit darzu beigetragen, die Vor-schritte
 27 der Wissenschaft im Allgemeinen für ganz
 27 Europa zu befördern so wie ein hoher Grad von
 27 Aufklärung und Verfeinerung. viele aus den
 27 höhern Ständen verchungs würdig macht!!

D. Alembert §: in Diographia Montenegroj
 27 Ungarn bewohnt eine stolze edle nation, die
 27 Geitel ihrer Tyrannen, und die Stutze ihrer Be-
 27 herrscher.

II Slawi numero superant Hungaros in eorum
 loca 57459 p^o 90211 I. Slawi Vandalati in Cottibz, Cus-
 ferz u^o Salach, Croate sept. orala Slavoni in Sla-
 vonia Rusieni §: Serbi Illyrii Danati, Dats
 Daranya Russi ad Tibiscum

III Germani seculo XII° sub Sciratt^o a Rheno
 advenenunt, hanc cultu Cottus Moson, Sopron,
 u^o Sept. 25 vicis et oppidulis 60000. Germani in
 colunt civitates montanas. - Maria Theridia
 u^o Jos II^{us} 33 loca incolis hrevit implantavit.

IV° Valachi superstitiosi subdoli, inelicti
 exercebant §: fere decies centena millia in Dan-
 tu, Brad, Bihar, Marm, Cottus Transyl

V^o Greci Commercio decliti in ~~urbibz~~ majoribz

VI° Armeni secl^o XVII et offia Neo plank
 habent Cclam 13r. u. unit

VII° Clementini in Cottu Slavonie, Sirmie
 si Albanon sub Clemente 2° Suec 1465 e-
 migrator poster.

VIII° Galli et Itali in Danatu in Cottu Dats
 que colonit

que Colonisate.

IX. Judei per totum regnum /: exceptis Cottah
Meralli Podinas habetantibus aut his per pringui-
onibus - 1805° erant 127,816.

X^o Lingari Nature filii Satellites Vulcani
10,000 usque totidem hiru-dones!! uniuersim-
que uniusq. moris regnum imbecille et fragile
est. P. Steph. Deor. 1 Cap. 6 & 3.

§ 39. Lives Hungarie quoad Religionem
Judeis exceptis Lives Hungarie sunt ali-
am in varias sectas divisi - conscriptione
ai 1805. I^o Catholicis et Inceiritus uniti 4670, 620

II° Aug. Conf. Evangelici - - 6278 209

III° Helv. Conf. - - - 1007405

IV° Inceiritus in unite 1121810

V^o Judei /: Judam tolerantium 27,816

+ 120,000 flor. ^{Solvent} summa 555,2090

§ 40. Res Ecclesiasticæ

Ecclesie A. Catholice

ratione Numeri fideliumq. prima dicitur
Ecclesie Catholice. Ad ministrat. sedibus et metro-
politans et Diocesibus.

I^o Alippus Strigoniensis est etiam Primas
Hype /: p. 960,000 flor. Suffraganei sunt
Episcopi Inque Ecclesie /: 130,000 /: Vespren-
/: 50,000 /: Vaciensis 150,000 /: Laurinensis /: 20,000 /
Nyitrensis /: 40,000, Hevroliensis /: 20,000 /
/: 50,000 /: Sabariensis v. Alba Regalensis

II° Alippus Colocensis Suffrag. Eppi s. M.
Varaciensis 10,000, Canad. /: 10,000 /: Zagrab. di-
/: 25,000

III° Alippus

3° Stippus Agriensis Ep^m Suffrag. Regnum
Protonotarium ^{50,000.} Castor Prætor. Proventus 16.
Episcopus = 900,000 flor.

Dantur præterea Abbatis 22. Titulares 124 -
Prepositure 41. / prov. 130,000 / Titulares = 29
Capitula 22.

cto 1504. /: Parochi 2782 Capellaniduales
446 Cooperatores v. Adjuncti 1925 erant in
Summa 5758 - præterea claustra Monacho
rum 124, præter Benedictinos Presmonstra
tenses et Cisterciacos /: Jos II^{us}. Reformatores
sustulit 1324 Monachos claustra in Hung
in Monarchia Austriaca Bob.) claustra sub
Præstanum / Patres Pi) Collegia 25. Franc
canon 57 Minoritarum 11, Capucinarum
11 Misericordiarum 11 Augustinarianorum 1 -
Cartholitarum Discalceatorum 1 Servitarum 3. Do
minicanorum 3) Monachorum sunt 11. in quibz
[Joseph sustulit b. cum 152 sororibz 30
Leuis fororibz) Monachos 261. & quatuordecim
Leuis claustra sunt proventus 12,500 fl.

Inciuitas unite 4 Episcopus habent
Munkatsiensem M. Varadiensem, Kövecz
ensem & Eperjediensem /: prov. 3 prior -
30000 fl) Hi omnes sunt Suffraganei et
Episcopi Strig.

II Evangeliciorum sepe Confessionis
Pacificatione Viennensi di 1606. et
eam consecuta Dieta 1608. art. 12. libe
rum Religionis exercitium hnt. Contra
etionibz Dominorum Cleri & alicujus par
tis secularium Catholicorum non obstantibz

immo

imo usque in perpetuum nullum vigorem
habentibus, plenariam in libertatem ab 1709
art 20.

Administratio Ecclesie Evangelicæ Lutheranicæ.

Ab a^o 1724 Superintendentias habent Lut-
herani 4, Trans & Cis Tibiscanam Cis Tibiscana-
nam et Districtus (Montani?) in contubernio
& Senioratus plures divisos.

Presides sunt Superintendens Ecclesiarum
sæcularis & Inspector sæcularis præterea offe-
sænes ex utroque statu, in qualibet Superintenden-
tia. Senior item et Inspector Sæcularis in con-
tubernio; quod Ecclesie in eodem Cottas disten-
se constituant. Habent præterea Suppre-
mum ex statu Sæculari Inspector em. In
Consistorio locali preses est. V. D. Minister
Hinc appellantur cause ad Contubernium
Cottas inde ad Superintendentias.

Ecclesias (matres 452 filiales 2145 V. D. mi-
nistros 506 proventus 250,000 flor. Plurimi
Lutherani occurrunt in superioribus Hun-
garie partibus plures Trans Danubium pau-
cissimi ad Tibiscum.

III. Evangelicæ Helv. Conf. Superintendentias
habent 4, quibus, Superintendens & Cura-
tor Sæcularis Supremis præsident cum offe-
sonibus ex utroque statu Superintendentie
in Tractat a Senioribus & Coadjutoribus.
Curatoribus cum offe-
sæniatim regendos
subdividuntur per singulas Ecclesias, per Con-
sistorium locale dirigentibus superinspi-
ciunt.

Ecclesie Pictæ sunt 19 Germanicæ x 3. 6. Na-

Slavici exceptis, omnes nationales Hungaricae in summa Mater Eccle 1357 (D.M. 1384) ad Tibiscum numerosissime. Proximè benigne Resol Regia in ultimum est. Potitè utriusq; Conf a Cons Locali ad Inactualem Conferentiam hinc ad Superintendentiam & inde ad Conventum Generalem Superintendentiarum appellare imo ipsorum ministeriorum gravamina. Excelso Cons Lituanicali ex Sine sue Matrig representare.

Roma Urbanorum Ministris Ecclesiis & Sine Lud. Mag. & competis.

17° Greci ritus non uniti; orthodoxi Orientis Eccle) ptim sunt, Greci partim Illyrici partim Valachi. Administratio pendet ab Altyo Carlovicensi & Episc 9° Braclienti, Temisvarensi, Veretrensi, Bats. Pahratriensi, Duclonensi & Carolstad. - Altyus liberis 75° Ablegator Eccle. Greci ritus non uniti suffragis eligunt presidente Commissario Regio qui cum in tempore Statuit instellat et est Consul. Status sit Excel. et h^o summum appellatur onis forum, quovisao celebrandum. Episc autem novus a reliquis Episcopis et a Rege confirmantur. Ab a^o 1792 ad Dietam quovis invitantur, quo tamen quovis de ipsa quovis tate voti et sessionis nihil determinatum sit - non eunt.

1793 fuerunt 1795 Serboz, 553 / Valach 1795
Neo Grece) 1505. -

Quaestiones Statisticae Hungaricae

1. Hungaria quae dicitur in se completa
2. quae est territorium Hungarum quae est?
3. Limites Hungariae quae sūt, et quotuplices
4. Superficies territorium Hungarum quantae est?
5. Repartitio subditū et Contributionis quomodo instituitur.
6. Proprietas superficiei Hungaricae quae sunt et quot.
7. Fluvii maiores quos sūt, et quae sunt eorum origines.
8. Canales, fossi, rivuli, et hermine nobiliores.
9. Clima ditionis Hungaricae.
10. Humores et Aërium in Hungaria quae est?
11. Hungarica quae ad ordinem, successorem quae erat olim regnum.
12. Superioritas cui competit in Hungaria et quae ratione adquisit eam esse.
13. Iure seu Solemnia Coronationis.
14. Instrumentum quod typis deponitur.
15. Diploma inaugurale quod punctis abfolvitur.
16. Locum Coronationis regum quae fuit et quae.
17. Reginae solentne coronari, quae corona, et quae.
18. Reo coronati Regi et Reginae quae. Her. 00, offe
19. Titulus Regis quae est? rino
20. Her. 00. quae sunt formulae interpellanti in initio - in fine.
21. Status et 00. quae formulae alleguntur suam maiestatem.
22. Censurae regni quae sunt, quod de 00 Regni corona contenduntur.
23. Pondus et pretium coronae quae, officium.
24. Insigne Hungaricae quae est.
25. Titulus Imperatoris regium, coronae Princeps quae est.

- 26 Majestatem Regis Hungarie quod dicitur
- 27 Dignitatem coronamque quod dicitur
- 28 Splendorem aulice et servitium aulice quod dicitur
- 29 Jurisdictionem in curia Palatina
- 30 Quod dicitur omnia iudicis curie Regie Dem
Croatie Tavernicorum magistris
- 31 Iura regis majestatica in rebus ecclesiasticis quod dicitur
Politicis Proletariis et I. R. in rebus que sunt
- 32 Iura regis reservata in rebus politicis que
- 33 Civis Hungarice considerandi quod dicitur
- 34 Prerogative nobilitatis que sunt
- 35 Status et Ordo qui considerantur
- 36 Prerogative Cleri que sunt
- 37 Quod dicitur Magnatibus quod dicitur de la Bar
nobilitate, Indigenatus que sunt
- 38 Prerogative Nobilitatis que sunt
- 39 Prerogative S. R. Civitatum que sunt
- 40 Iura Civium S. R. Civitatum que sunt
- 41 Opera Civium S. R. Civitatum que sunt
- 42 Jurisdictio et iurisdictiones, facta et iura ecclesiasticorum
- 43 In officio, electio, facta, iura et onera que sunt
- 44 Distinctio et N. R. Indigenatus et Fabriciani quod dicitur
- 45 Iura et onera Rustici que sunt
- 46 Obligationes Rustici Robore uobariate
- 47 De Comitibus Regni quod dicitur solemnitate que sunt
- 48 Politice Dignitas Regni que sunt
- 49 De legibus Rusticis, quod dicitur et quod dicitur colle
et quod dicitur in quod partes dicitur
- 50 Iura Iudicaria quod dicitur et quod dicitur
- 51 Iura Regia pedesera Rusticorum et dicitur
- 52 De Tabula Regia quod dicitur et quod dicitur
quod dicitur et quod dicitur et quod dicitur
et quod dicitur et quod dicitur et quod dicitur
- 53 Prerogative Banalis Croatiae et dicitur
- 54 Supremum appellacionis forum quod dicitur
et dicitur et dicitur et dicitur
- 55 Sub Iudicaria S. R. Civitatum, que sunt

Cultura Hungarica

Literaria instituta R. Catholicorum.

I Universitates Scientiarum Pestiensis a^o 1635 ab Stepho Pázmány Tyrnavaica facta aucta, et Budam sub M. Theres 1777 et in ead. 1787 Pestinum translata

Facultatem Theologicam 9. Juridicam Medicam
13 Phil. 14 Prof. 4, vero Hung. Grecam, Gallicam
et Italicam tradunt 46 Prof. praeterca 4 Adjuncti
5 assistentes 1 Praeceptor 1 Exhortator / universis Praes.
1 Actuarius 3 Cancellistae 1 Praeceptor in Curia
66. personae: quibz 32, officiales Typographica ad
numerati = 94. Curiae Theologus 4. Juridic. 4. Phil.
5-6 Chirurg. 2. Philosoph. 3. Venatus universi
Natis sonabat 1 Praeceptor Reg. 2. Praeceptor a Magni
Nico Decanus et Senioribus facultatum.

I Academiae 5: 1. Posoniensis 2. Jaurinensis 3.
Cassoviensis 4. N. Varsaviensis 5. Zagrabientis
in quibz, et facultates traduntur, 1. Juridica Prof.
4 quor. 1. Jus civile Hung. Jus Naturae et pub.
3. Polonica et Cameralia Studia cum jure cam-
brali 4. Statisticam cum Juris Mentariis
2. Philosoph. Prof. 5: a. Philo. Ocean. Hist. Nat.
b. Mathematic. c. Logica. Metaphisica. Morales
d. Hist. Universal. et Patria Litter. Germ.

II Lyceum Epteoriente cum observatorio Astro-
nomico et Directore Helmoniostradio Salonna
regies Budae. Praeside / Cons. Mag. Math. de
Vitzraj / Adj. Prof. 3. distincta Literaria sunt
Posoniensis Jaurinensis Cassoviensis N. Va-
rsaviensis. Zagrab. totidem supremis directoribz
Scholae Philosoph. Sebanae Segeclini et Veszpr.
4. Professoribz Phil. Theor. et Pract. Philo. Ocean.
et Hist. Nat. Math. et Hist. tradentibus.

V^o Gymnasia Caesa in Schematismo 63 narrantur
Grosses Convict. nobilium Caesariense

VI° Normales 9

VII° Triariales Scholae in oib. fere Celsi clant 36

D. Graeci vitz. N. unitorum.

Literaria instituta Graecae N. unitorum sup. clant
etore ac 7 directoribus Districtualibus, 1. Duclens
2. Sereniensis 3. Croaticae Schlaone 3. Patri
4. Temesrensis 5. N. Varadiensis 6. Karant
7. Bejensis 8. Transylvanicae et Bucoviniensis
1. Pedagogica Institutum 2. Zamboniense, Jan 1851
in P. Andriana insula fundat, et 1876 Zakoninum
translatum 3. Varadiense 4. Prof. Administrat
horum Institutum, speciali deputationi sub epi
Preside V. Prebele et Consensuatis 6. Actus
7. Directorum 8. Lyceum Illiricum Kalloriente
Directore Carecheta et 6. Prof. fundat 1892
Alexo Stratimovits 3. Neo Platenfer 4.
Miskolcziensis Schola Grammaticalis.

E. Graeci vitz. Unitorum

Normales Schola Ungarientis, et M. Camp

D. Instituta Luth. Evang. Lutherana

- I. Gymn. Pasoniense Philosoph. 6 Prof.
- II. Colleg. Districtual. Gejzsiense 3 Prof. et Prof.
- III. Lyceum Kermarhiense Prof. 4, 1. Juris Pat
- IV. Gymnas. Phil. Luthoriente 3 Prof.
- V. Gymnasium Syroniense 3 Prof.
- VI. Modrente VII Chemnitzense

E. Evang. Piffora

Collegia seu Instituta Theologica Philoz. Juris

- I. Debretiniense Prof. 6. 3. Thecam 30000 volu
- II. Patakiense Prof. aliorum scient. 9. Thecam
- III. D. Thecam 35000 volu

III Papaiense Prof 3.

Gymnasia Philosopho, dantor & Miskolci
in Lodovici, Sigethini, Komaromi, ~~Tea~~
Popoli / Ketsemes / M. Kovsini, Curgoini

Instituta Mellicae Religiose pro generalia
Academia Milit. Ludovici, Patriensis, 120
nobiles Juvenes 6 annis scientis equestribz
ambuuntor

Instituta Surodonator Patriense ad 1801 opera
Andree Chasar

Georgyon Hessense Liberalitate J. Comitis
Georg. Seditz 1803 erectum cum Prof 4, ubi
Theor. in praxim vertitur in 459 jugeris ag
rorum pratorum Sylvarum & cononum

Instituta El. Theodol. Slavavini cl. palat. ess
J. Cottis Nako & Miklasi floret in Cottis
Toronto

Institutum Ovariente Aconomy a Pesther,
ad 1816 erectum, 12 Prof.

Subsidia Culture Nationalis

Museum Nationale Hung. Pestense 1802

J. Comes Frome retzengi publico spiratuaris,
matus insignem suam D. Thecam Nat. obta,
lidioris ab eo tempore sub super inspectione
celpissimi Palatini accessionibz ditatam parte
Musei.

D. Theca Hung. 2. Collect. Nummismat. Hungar.

3. Sigillor. 4. Antiquitat. Hung. collectiones

5. Armamentarium 6. procluctor artis et

inocellary 7. Nat. Procluctor 8. Inscriptione

antiquar. lapidarium 9. Imaginarium Regum

et Procerum Hung. 10. Technolog apparatus

1819. adjectas. 11. D. Theca in regno dte 1791

12. Vienna 28/

III Typographia 25, Vienna x, W, Dubliczola
V, scriptores auctores in Hung 200/in Germania
10650/

Obs. 1 Dithaea + Pestienfis 2 Regnicolaris Cecheng
3 Colocensis (Klath) Styrienfis in Transylvania
Claudiusoli, Ref. P. Patah, Debretz, Enged Bril
enfis Telebitana, M. Vasurhelyienfis 60,000
Paulo Radag.

Obs 2 1740 Inventa Typographia et no Karsh Venet
adulit 1743 Budam et 1 Liber Cheromicon
sub. M. Lach II, evaluis sub Lud II. Georg Dub
pola Budenfis 50, Libros Lutheranitas ma
Puit post cladem Mohu 2 Volu, Dapfu Ref W
Solyini.

AB. Opera emditor originalia pauca clantur
in Phil Marton Carvare Fejer, Rongony 3 Jom
Erdtey, Endrodi Nyiri. et

Pedagogica Plat et Cheelius Math. Puly
Staelali Pite, Tomatsangi

Theologic Gasser Fejer, Lang Toke Ferentz
Marton. Math. J. J. J.

Iura Patrice Kory Kelemen Kovachich, Geo
Dorranotri, Berreartri, Charal, Veketich et
oneitri et Fuchs.

Ius Haue confitei 1740 Naturali Vald Sten
et Chitaiabel, Gusi, Pite.

Oeconomia et Tech. Nat, Mitherpacher Pa
Runni, Isaylovits Moen, Chemia Winter
Kovats.

Physica Isaylovits Horvash Kery
Medica Plat, S. J. J. D. J. J. J.

Medius Geographia et Statistia Carvare
1740 Lyski Pitonai Dasthomasch et
Lendli Cornes Telehi Dattyan, Vay Fejer
Dun

Rumi, Csövek Ferentzi.

Hiska Fischer, Corackich Duda, Virag Hia Uni
versali. Inwadingi Penetrich, Gytai Reitskiff
nationalis.

In Lit. Apollon hungar, Musar, Katintry Co-
konay Kispaluch Berényi, Kis Dobronsei Hel-
telé Nagy, Virag.

Philolog Gyarmati Riven Versegi, Sam Papay
Marton Berigpari Helmetri.

Musica Versegi Jati Karati Alha.

Statuar Kupfer Ferentzi.

Opera et scripta Periodica vellecula culture nationa
Kisao 1818 edita Jo in Hungariam Transylvania

una et 3 scripta periodica p. vitz 1819 adedita et
scriptum Periodicum Pannonia 1825. Minerva
supra Hungariam fundatio Marti Banjaisa
decretis Comitibus per Magnates congesta bene
literature Hungarice consulto.

Societates scientie Theatralis N. 3. 1792 Math. Dal
Pozoni pagellas latinas edidit 1723. Debutte
ut se cognere 1765. Car Vinelisch Senator Pozoni
Germanica nova edidit qua continuavit Math.
Korabinski ab 1769-1795. Pratorai Vena. editio
qua nunc Pantrel Jger Conto.

Inclales Nationalis

Celi, Segner Halensis Astronomicus de Saeh
Car Callini Theorie tantorum inventor et Hua-
gari origine sunt ass. Estraneae deliores sub
vindictarum Inuenta Hungarorum.

1. Rehela Kotsi See 20. et 20. in dots Cotta Ho-
maromienfi cur.

2. Automata Dni Camerari de Kempelen/

1. Sprach und Saeh maschine.

3. Delphigant Hydroaulicus Advocati Jarhat
1801 ab Anglix etiam vi. htatus, 4. Mole pneu-
mauce Dni Feldie

548
C. Producta Hungarica

I. Naturalia

et Agraria

Hungarica productorum naturalium est
Fertilissima proferit.

1° Frumentum 40 milliones cubulorum
Triticum optime notie in Cottu Dorsoch
infer. parte Templin, Pekes Esongrad.
Tegusium in tantalopia nullibique hic
unus cubulus prodebet 15-30 cubulos
Sa in Danatu 5000 cubuli sementem facunt
mense Aprilis metunt Septembri, unus cu-
bulus proferit 9-12.

2° Vinum quod hic excepta Gallia in toto orbe maxi-
ma copia diversitate generis, bonitate
Sapore aromatice procreavit, in 30 Cottibus
in superficie 60,000 jugerum ad vineas 1240
000 doliorum procreavit generosissimum
in 5 II milliarum in partibus submontanis

Vina submontana excipiunt Sopronien-
sia Ruffendia & Nemesigna Dualeandia
et griensia, Czerediensia, Bonyensia, He-
mely, Doelatschereebnyec Nistkoltriensia

Schwartzner vina estimata ad 100 mill. 24
et adre 107 mill.

3° Vomitorium Nicotii 300,000 centenariorum
ex quibus 200,000 offeruntur.

549
Ed animalium Regna

1, Boves 500 mill. 80,000 expelluntur

2, Equi celeres qualem sed parviorum firmiorum
sufficiunt, 150,000 florenis emuntur quotannis

3, Ovies 8° originis Hispanice et Hungarice
a^o 1602. pro lanis exportatis 5° in Floren-
percepti sunt.

4, Ceteri in copia

5, Rei apiarie et bombycinis in partibus
meridionalibus diligenter et cum fine
incumbunt Hungari

Res Metallica

Præter imperium Russicum Hungaria
cum Transylvania est sola in Europa auri
ferat præfert

1. Metalla 1. aurum 25 $\frac{1}{2}$ centenarius = 5100
marcas / Mexico 4000 marcas - Peru 3453

2. Argentum 435 centenarius = 87000 (marc
Mexico 25,000,000)

Proventus ex auro et argento cepti
matur 3 $\frac{1}{2}$ mill. flor. marcæ auri = 300 fl.
flor. conventus, marcæ argenti 25 fl. conventus

3. Cuprum 40000 centenarius estimatur
4 mill. florenor. post Americam et Si-
beriam ditissimæ cupri Hungaria, et
optime notæ.

4. Plumbum 16000 centes. Hanni in elices
In Danatu et superiore Hungaria

5. Mercurius Annabaris ad Pustnavicem
in Comitatu Sepusien. Bistritæ,
Kremnitri et Schemnitri.

6. Ferrum in Comitatu Gemor. Sepusien. Lipto
Zolyom, Castri ferrei optimum. Ruina Dorer-
vense Dobsiense Idoriente

7. Antimonium (p. Skola) 23,000 centes. ad Rus-
siam Dob sine Kremnitri Schemnitri

8. Cobaltum 1300 - 1600 centes. Dobnatske
et Braslie

9. Strontium 100 centes. Dob sine et Strangstku

10. Magnesium proelicitur eque in copia

II. Sales 1. Salis podlinæ Naromonofien-
sis in exhaustæ sal fossilis 2us centenarius

Sovarini 120,000 centes. consumitur in Magna
220,000 centes. Salis qui per. 7 florenas =
1575700 flor. post. Skinto 1810 = 10670770

3. Sodium Alcalificum minerale in Di-
nar Fabalch, Pest, Dats, Heves, Danatu

4. Sal Glauberi ex natro et acido urtricoli
ad Duclam et Albeni Cottu.

- 4, Salnitri Traboleh. Dihar
- 5 Alumen ad Sarael in Heves & Tolaj Vitegrad
- 6 Vitriolum Schemnitzi, Kremnitze, et Promolnok.

III. Lapides Pretiosi

- 1° Opalus Prestantissimus, coloris albi, nigri, Cservenitre in Ubay, Cottu, Cáros et Ubay Bruneli / Opal
- 2 Chalcedonium Schemnitzi.
- 3 Stracinthus quarz crystallisatus
- 4 Granatus Dobnitate
- 5° Amethista, et cujus unica in Urgypa
- 6 Species Sorel ad Morany prope Dopson
- 6 Jaspis fasciata prope Dank prestantissimum Soltvire.
- 7 Pertites Tokajini
- 8 Achates ad Ruhuz in Cottu Sepusien
- 9 Carneolion ad Fony et Telki Danger
- 10 Telki Danger Stein toto orbe celebris ubique fabrica porcellana.

III. ceteri Lapides et Terra

- 1 Calc ubique
- 2 Marmor album in Cottu Romanorum Vespr Darany, Gömör Sepus, Lipto, Csetnek se precellit Keravien se 3°
- 3° Dachshifer / Festö lopála in Cottu Dopson
- 4 Creta, argilla, asbes in Gömör Kágrad, Hent pumex in Carpate montib.

V Fossilia Inflammabilia

- 1, Petroleum in Cottu Sepusien, Dihar, Sáros Heves
- 2, Turfa in Cottu Mosony Alba, Vespre et Sepus et in Danatu.
- 3, Litantrax in Cottu Soprony, Sala, Darany.

Baranya Tolnensi, Sáros, Gömör, Bars
et cetera.

4 Sulphur in statu naturali in Cotta Soprony et Castro ferri.

554
II Producta Industrialia

1 In majoribus civitatibus clantur quidem aliquot artifices, in minoribus vero propter necessitates artifices inveniuntur in pagis plene nulli, Cereclones, Sutores, Sartores, mensarii in eas has distincti sunt.

2 Manufacture fabricae aliquot tantum in toto regno numerantur nempe

1. Lini in Sepusensi Cotta ubi Cvilnari quotannis preparantur, Lino Turco in Solym, Arva, Trentin, Gömör

2 Fabrica Cottonica in Sisyphu, Salsani 60,000 Annae consistit

3 Panni 7, Gatsini Soprony, Ginnium, Cassanice, Muskatsini Posonü

4 Serici Pestini Duclie Posonü, M. Varsellini, Temesvarini, et tamen 120,000 expendantur pro materis sericeis.

5 Papyri mole 40, melioris notie emuntur

6 Coratulae hales aliquot

7 Pro Fabricatis Ferri, Stinacis fabricatis auri et argenti Viennensibus solentur

8 Spuriae Sorcellane fabricae clantur Hungaria, Cassoviae Rusnoviae, Kremnitru

Figuli proprimis piparum Debretz
m^o 4 fabricae, Potatiline Russiam quoque penetrant

9 Sacchari Fabrica Sopronü

10 Sulveris pyri mole 21

11 Officinae artori 40, speculi fabrica Posonü

12 Tabae Pest Soprony, Miskolts, Cassoviae

- Rosolii, Posonii & Pestini, et preterea 3.
 14 Cerude, Posonii
 15 Humini ad Musely, in Cottu Deregh.
 16 Olai Posonii Pest. his Pranto
 17 Aceti in Hoflein Cottu Soprony.

Acta, gloriam manufacturarum, et fabricarum
 a diuolobes incolarum, cui naturalia magis ac
 artis producta arriolent.

B. Defectus operationum meliorum
 C. Preiudicium quo ditiones erga fabricas
 extraneas inueniuntur, et ludus
 d. Synthema colonisationis a parte aust.
 me et - 552

Producta Commercialia

A. Commercium internum promouent

1. Mercatores maiores nra 150/in sola Wiennae)
 1477 Caritates Emporiales sunt, Pest, Debrecen
 nium Posony, Soprony, Iaurionum, Cassovie, Fe.
 mevarionum.
2. Kundine supra 20000 quarum frequentatione
 quiflorenas per annum dependit regnum.
3. Ue Stratie per Korumend a Sopronio, Zagrad
 ad Carolo stadium, a Posonio ad Duclam, et ultra
 Cottus Iornorientis optime onerunt ele vris
 ti, allbentis, Kytra, Gyros, Turotr, Arva, Honi
 Zolyom, Sepus, Zemplin, Abauj, Pest, Kullu
 dubio locum relinquent Cornissanior equaria
 et plurimum.

B. Externum Regni Commercium

Pestium fere est ubique, et naturalibus
 nisi constat procluctis